

KRONIKA OBCE VĚŽ

(Okres Havlíčkův Brod)

1406 – 1945

KRONIKA OBCE VĚŽ

(okres Havlíčkův Brod)

**Od první zmínky o Věži
z roku 1406 až do konce
roku 1945**

**Sestavil:
František Svoboda,
maloročník ve Věži č. p. 13,
obecní kronikář od 9.5.1931**

Usnesením obecního zastupitelstva ve Věži, ze dne 9. dubna 1931. byl jsem já – František Svoboda, malorolník ve Věži č. p. 13 pověřen úkolem obecního kronikáře. Jsem rodákem zdejším, v roce 1895 narozený. Zajímaly mně vždycky dějiny obce a proto vynasnažím se podati historii Věže, pokud mohl jsem se dopátrati.

Z pramenů, z kterých mol jsem čerpati, jmenuji archiv panství Věže, dále Pamětní kniha – místní školy, urbář panství Světelského, místní pověsti a vzkazů starých pamětníků.

Obec Věž zakreslená jest po obou stranách státní silnice Poličsko-Písecká, u km 83 – od Poličky počítajíce. Leží mezi okresními městy Německým Brodem (11 km) a Humpolcem (8 km). Nadmořská výška (vrch Lejchovec) jest 588 m.

Rozloha: Celková výměra všech pozemků ke katastru obce Věže příslušných jest 652 ha 92a 01m². Z toho dle způsobu kultur jest polí 349 ha 80 a 26 m², luk 60 ha 70 a 68 m², pastviny 27 3353 ha, lesů 182 1489 ha, zahrad 6 ha 89 a 72 m², půdy neúrodné 0,2906 ha, rybníků 4, 1922 ha, plochy zastavěné 5, 4999 ha, cest a potoků 16 ha 37 a 72m².

K politické obce Věže přísluší osada Mozerov a hájovna – Veselském. V obce jest zámek s 1 lihovarem a obecná trojtřídní škola.

Obyvatelstvo: Dle sčítání 1930 jeví se stav obyvatelstva v obci Věže takto: Ve 88 domech bydlí mužů – žen – celkem 627.

Dle náboženského vyznání je 618 římskokatolíků, příslušníků církve československé 8, bez vyznání 1 občan.

Státní příslušnost: československá

Obec Věž, pokud se týká církevní náboženského vyznání římsko-katolického, náleží od farnosti Skalské, vikariátu Mladé Bříšťě, diecési Králohradeckého. Odchodem faráře p. Václava Švece, který byl ze Skály v r. 1930 překořen zůstala fara neobsazena. Úřední agendu farnosti dostává Dp. Kolářský, osob. děkan z Herálce, jemuž pomáhá farář na odpočinku t. č. ve Věži dr. František Xaver Novák. Do farnosti Skautské krčmě ve Věži náleží obce: Skála, Leština, Zdislavice, Jedouchov a Mozerov. Farní kostel ve Skále zasvěcen Nanebevzetí Panny Marie. Patronem fary Skalské jest Náboženská Matice.

Školství: Trojtřídní škola (podrobná zmínka jest na str. 54) otevřená v roce 1888. Náleží školnímu okresu Německobrodskému. Počet dětí navštěvujících v roce 1931 školu jest celkem 109.

V témž roce vyučují: řídicí učitel Jan Pokorný, učitelové Otta Školník a Emilie Klofáčová.

Příslušnost: Obec Věž náleží do okresu Něm. Brodského, tamtéž patří soudem a lesním úřadem. Finančnímu ředitelství v Čáslavi, dozoru finančního oddělení v Humpolci, četnické stanici Lipnické, vojenskému doplňovacímu velitelství v Čáslavi.

Dle místních pověstí, byl v dávných letech v místech nynější obce les s hájovnou. Kdy asi vznikla obec nelze určit. V zemských deskách, dle sdělení bývalého velkostatkáře p. Dvořáka jest první zmínka, že majitelem statku ve Věži jest zeman Jan z Věže. Další zmínka jest ve Zprávách městského musea Německobrodského (z roku 1916) kde na stránce 54, odstavec 4. členu, že na tvrzi Věže v roce 1406 sídlil rod vladyků z Lukého, jemuž patřila též tvrz v Loukově, či Louké pod Lipnicí. Člen rodu tohoto Lev z Lukého byl majitelem Věžského statku, a jehož výměře zmínka není. Dle mapy statků (dvorů) na Německo-brodsku z doby Husovy, shodující se hranice tehdejší s nynějšími.

O původu jména tvrze či obce, jsem se nedopátral. Ve starých listinách jest psána, Wiež. Dle zápisu v Zemských deskách o panství Věži, píše se (Kvateru památný 5tý liliový z roku 1692-4, - 1492 6. 18): Červená Wěž, (Rotlenthurm).

Na obecním úřadě uschována jest staré razítko na pečetě obce s textem, Obec Wiežská kolem starého znaku obecního. Jinak nezachovaly se ani staré úřední knihy obecné, dle nichž nechaloby

se čerpati o jmění a způsobu hospodaření v obci. Přidrží se tedy archivu panství. Věžského. Jsou to opisy ze zemského archivu v Praze a počínají až rokem 1533, kdy v den sv. Marina prodal Jan z Lipného své na vsi Věži a vsi, Weselý (Veselsko) – Váslavu Onšovskému z Oušova (Kvateru černý trhavý 1544 – 1546).

Roku 1569, tu středu před narozením Panny Marie – prodal Jan Onšovský z Onšova (vnuk předešlého) ves Věž a ves pustou Weselsko s dvorem kmetským, s platy a s horami stříkrnými pod vsí Weží a jiným příslušenstvím za 3 330 kop grošů míševnských, které byl dle přiznání z 1569 Barboře hraběnce ze Šliků, provdané z Turnů – dlužen. Tím připadla Věž k Lipnici (Kvateru velký zápisný 1566 – 1576/88 S.11)

U velkostatku Věže s Veselskem nacházelo se 1750 měr. pozemků, které hraničily s katastrem Leštinským, kolem Farářského rybníku ke katastru Skalskému. Dále podél potoka zvaného Pelového se táhly ke Květinovsku kde končily. Pozemky obecní a selské nacházely se a jsou dosud na horní straně a za silnicí, mimo lesa „Nahačov“ který patří k velkostatku.

Po smrti Františka hraběte z Thurnu, který byl mimo Lipnici (a Věže) majitelem rozsáhlých statků na Moravě, soudili se synové tohoto – o dědictví po otci. Posudkem cíře Rudolfa II. připadly statky Lipnické tedy také Věž Martinovi z Turnů („Dle spis. G. Koblíhy, Humpolec a okolí“ strana 84).

Martin z Turnů sídlil v Lipnici, kde byly též ústřední kanceláři. Ale neměl statky dlouho, neb již v roce 1588 prodal dle zápisu v Zemských deskách (kvateru černý 1584 – 1589 / 24 H. g) ves celou Věž, že ves Petrkov a vše co tu měl za 2 730 kop grošů – starému rodu českému Burianovi Trčkoví, z Lippého. Tím připadla Věž k Světlé, kde Trčkové měli své rodinné sídlo.

Z urbáře tohoto panství, (u Světlé n/ Sáz.) nacházejí se záznamy z roku 1591 o poddané vsi Věži a jejich sadících. Jména jejich skoro vesměs vymizela a jen u některého hospodářství užívá se dosud jsme těch jako přídomku.

Jsou to následující:

Jan Bouda, Jakub Nowosad,

Matěj Drahorád, Jan Prokos,

Urban Buben, vdova Jakuba Welkýho,

Marek Anděl, Wávra Anděl, Jakub Bártů, Jakub Hejtmánek.

Panství po otci převzal Jan Rudolf Trčka z Lippy. Pod Trčků byl nekatolický a dle psis. G. Koblíhy Humpolce – strana 84 zůstali Jan Rudolf věrný víře svých otců a na rozsáhlých panstvích osadil fary kněžími své víry. Přes to ale nepřiklonil se k zemnímu králi Bedřichu Falckému a volil Ferdinanda II. Habsburského, za což povýšen později od císaře do stavu hraběcího.

Po nešťastné bitvě na Bílé Hoře, přišla náboženská reformace. Trčka byl donucen na svém majetku vypovědět pudikanty a nekatolické duchovní vůbec, koncem roku 1625.

Ze čtyř dětí Trčkových byl Adam Erdman ženat a sestra jeho choti Maria Isabela, byla manželkou Albrechta z Valdštejna. V osudné noci 26. února 1634 byl Adam Erdman společně s Valdštejnem a Kinským úkladně zavražděn. Otec jeho, Jan Rudolf utrápil se smrtí nadějného syna a zemřel v Německém Brodě, 29. září téhož roku. Jím vymřel poslední člen rodu – stavního kdysi jména Trčků.

Veškeré statky rodu tohoto propadly královské komoře a odhadnuty za 4 816 00 rýnských zlatých a pod cenu prodány či darovány císařem Ferdinandem – cizozemcům.

Lipnice byla též mezi zkonfiskovanými statky a obdržel je v Věži od císaře Ferdinanda II. darem plukovník Matouš baron z Wermerů (Statky Jana Rudolfa Trčky – v plutu propadlém Kvateru trhavý 1637 – 1638/46).

Přišla válka třicetiletá a sní armády cizozemců, kteří kořistili a vydírali kde se co dalo.

Lipnici dobyl švédský generálmajor Douglas. Později tu měl švédský generál Tarstenson hlavní stan. Do širého okolí Švédové dělali vpády a požadovali nemilosrdné výplatné. Nemohla obec žádaný obnos sehnati, vzali sebou rukojmí na hrad, svadili do podzemních sklepů, kde ubožáci byli tak dlouho, dokud obec nezaplátala.

Stav panství byl žalostný. Statky a vesnice byly vykoupeny a liduprázdný. Lid byl přepadáván a zachraňoval své životy v blízkých hlubokých lesích. Jak veliká zkáza byla ve Věži,

není zaznamenána, ale v sousední Skále, z celé obce, klesá byla dříve rozložena na návrší psati. Soběhesdovu statku, zůstal jen tento (čp. 1) jinak celá obec shořela od základů.

Když míra utrpení byla dovršena, sjednán byl weskálský mír v r. 1648. Oddechlo se celé okolí, když Švédové odtáhli z Lipnice a vracející se lid nacházel místo svého stavení hromádky popela.

Když nastal úplný klid, vydáno bylo od Lipnické vrchnosti, návrhu nařídila nařízení – soupisu veškerého obyvatelstva na panství. Soupis tento prováděl v roce 1651 Lipnický úředník Hans Lang a přihlásil hlavně k vyznání náboženskému. Dle nařízení soupis se týkal všech, mimo děti do 12 let, kteří nepřistupovali ke stolu Páně. Každé panství muselo o tomto poraditi výše přísězné přiznání.

Dle soupisu tohoto, byla Věž nekatolická. Na straně 7 zmíněné knihy v odstavci 4. členu o poddaných v obce Věže:

- 1) Mikuláš Prucha, rychtář, žena Kateřina (nekatolík)
- 2) Matěj Hladík, hajnej, žena Dorota
- 3) Pavel Pánků, soused, žena Markéta
- 4) Pavel Vorlík, kolář, žena Rozína
- 5) Jakub, zeť Kolářů, žena Alžběta

To byli usedlíci, majitelé hospodářství.

Nyní následují nájemníci a podruzi, vesměs nekatolíci:

- 1) Kašpar z Humpolce - švec, žena Dorota
- 2) Jiří Kratochvíl – řezník, žena Magdaléna
- 3) Jan Čermák – švec, žena Anna
- 4) Matouš Havel – zedník, žena Markýta

Co se týče náboženství byli ve Věži pouze 3 řím. katolíci u 14 osob byla naděje na obrácení a 42 osob tvrdých nekatolíků, evangeliků augšpurského vyznání. Dle celkové statist. zaznamenání ve zprávách Německobrodského musea, bylo ve Věži v r. 1651 mužů 20 svobodných, 23 ženatých. Žen: 23 svobodných, 26 vdaných.

Všech obyvatel bylo 92.

Majitel panství Lipnického, k němuž dosud Věž patřila, - barn z Vernierů odkázal testamentem 1669 veškeré své jmění svým synům Františku Leopoldovi, Ferdinandovi a Janovi, každému jednu třetinu. V roce 1669 odkoupil František Leopold od svých bratrů obě třetiny a stal se majitelem celého panství.

1688 – Tímto odkázal opět testament ze dne 2. září 1688 své jmění synům: Antonínu Matěji, Františku Karlovi a Janu Jáchymovi s přáním, aby panství bylo rozděleno, lipnický zámek s městečkem, pivovárem a 5 malými vesnicemi, pak se vsí Věží a dvorem Veselské, rybníkem a lesem na jednu část. Druhou část tvořil Petrkov, ves Lippy se dvěma dvory, dvěma mlýny atd.

1692 – V roce 1692 prodali bratři Vernierové panství svému strýci Janu Bartoloměji svob. pánu z Vernierů a manželka jeho – Marii Rosalii rozené baronce z Kaymbachu – za 50 tisíc rýnských zlatých.

1703 – Kupní smlouvou ze dne 19.10 prodali manželé tito statek Věž (též nazvaný Červená Wež) s nově vystaveným zámečkem s nábytkem, pivovárem (vystavěným v r. 1650), kovárnou, mlýnem, masným krámem a dalším příslušenstvím, se stříbrnými doly s dvorem Veselskem za 23.000 zlatých rýnských – Frant. Antonínu baronu z Gastheimů. Odtud počíná panství Věž tvořili opět samostatné zboží.

Majitelé panství rychle střídali se jeden za druhým, jak vidmo z následujících zápisů v zemských deskách:

- R. 1709: Kupní smlouvou ze dne 20. července 1709 prodal Frant. Antonín svob. pán z Gastheimbů – statek Věž s příslušenstvím za 23 000 zlatých rýnských – Michalu Acháci svob. pánu z Kirchnerů prodal pán tento dva statky Věž a Květinov za 81.000 zlatých rýnských – Františku Karlovi říšskému hraběti z Potlingů.
- R. 1718: Kupní smlouvou ze dne 25. října 1718 prodal hrabě z Potlingů oba statky, Věž a Květinov, vyjma stříbrných dolů u Věže za 50.000 zlatých rýnských Janu Friedrichu hraběti ze Seilern a Aspang.
- R. 1722: Kupní smlouvou ze dne 31. prosince 1722 prodal hrabě z Seilern panství Věž – Karlovi Jáchymu říš. hraběti Bredovi.
- R. 1725: Kupní smlouvou ze dne 4. října 1725 prodal hrabě z Bredů panství Věž a Květinov, vyjma stříbrných dolů u Věže – Frant. Josefovi Mosserovi, komerčnímu radovi a měšťanu, Starého města Pražského.
Kupní smlouvou se dne 24. října 1725 prodal Frant. Karel říšský hrabě z Potlingů na statku Věži byvší malé stříbrné doly za 800 zlatých rýnských – Karlu Vilému Heipovi, obchodníku král. horního města Kutné Hory.
- R. 1726: Dle zprávy, se dne 16. VII. 1726 prodal obchodník tento stříbrné doly Věžské Františku Moserovi za 806 zlatých rýnských, tím doly připadly opět po létech k velkostatku. Šachty byly v dolní části zámeckého parku a ve vedlejším poli

V těchto létech asi vznikla osada Mozerov, nesoucí jméno svého zakladatele. Usedlíci Mozerovští obývali 6 popis. čísel a na robotu byli povinováni ke dvoru Veselsku. Později přistavěly ještě 3 čísla.

Zámecký pán Frant. Josef Moser byl šlechtic dle pamětní knihy školní. Znak jeho, byl v kapli, nyní nachází se na balkoně v parku.

Pán tento vystavěl zámeckou kapli. O ní čteme zápis v archivu Želivského kláštera:

„Dne 4. října l.p. 1730

posvětil s dovolení, Pražského arcibiskupství, opak Želivský – Daniel Schindler, kapli, či kostel ve Věži, v čest sv. Jana Nepomuckého a ostatních sv. ochránců země české. Postavil ji urozený a statečný František Josef z Mosserů, pán na Věži a Květinově.“

Nevýnosným dotováním na stříbro ve Věžských šachtách připravil se tento pán o celé panství. Dolování od těch dob zanecháno a šachty opuštěny.

1733 - V zemských deskách v této době jest zápis:

Následkem Mosserovského konkursu, byly statky Věž a Květinov dne 29. května 1733 prodány. Koupil je Václav Ignát hrabě Deym ze Stříteže za 54.100 zl. stř.

1744 - Směnnou smlouvou ze dne 13. března 1744 vyměnil tento pán Věž a Květinov za příplatek 120 tis. zl. - za panství Jankov s Teresí Eleonovou ovdovělou baronkou Tuncklovou, rozenou z Říčan, později hraběnkou ze Stříteže.

1750 - Testamentem ze dne 15. prosince 1750 odkázala Teresie Eleonová ovdov. hraběnka Deymová roz. z Říčan veškeré své jmění – tedy také Věž a Květinov - Janu Frant. z Degenů. Tento zemřel bez zanechání poslední vůle a proto byl dne 28. ledna 1774 jeho synovec šlechtic Frant. Antonín z Degenů co dědic, ve statky Věž a Květinov uveden.

1787 - Kupní smlouvou ze dne 26. července 1787 prodal opět Degen oba statky za 65.00 zlat. - Václavu Segenschmiedovi, městskému kupci v Velkého Meziříčí.

1787 – Téhož roku poznamenán jest stručný zápis o obci Věži ve farní kronice ve Skále, že tu bylo 389 katolíků, bydlících v 58 staveních.

Dle dědickho smíru po zemřelém Václavu Segenschmiedovi z 10. června 1789 obdrželi statek Věž a Květinov za 50.000 zlat. Maria Anna Krzivanekova rozená Segenschmiedova a její manžel Bernard Krzivanek.

Kupní smlouvou ze dne 31. října 1791 prodala statek Květinov za 23.275 zlat. - Ludvíku baronu Sarasinjmu. Tím zůstal statek Věž s dvorem Veselskem sám.

V roce 1791 žádal Bernard Krzivanek s místními občany a přinesením farnosti ze Skály do Věže, ale pro odpor Skalských nebylo toho dosaženo.

Zmíním se stručně o sousední obci Skále, témž Věž farností od vždycky patřila.

Obec Skála: Farní kostel Skalský, zasvěcený Nanebevzetí Panny Marie jest znamenán již v r. 1352. Za císaře Karla IV. byl obsazený plebánem. Původní kostel byl dřevěný, v roce 1669 darovala do něho hraběcí rodina Solmsů zvon, který v r. 1917 za světové války byl zrekvizován.

V chámu Skalském před pravým bočním oltářem jest hrobka. Na kamenné desce jest latinský nápis, který v překladu zní:

„Zde odpočívá nejjasnější Alžběta Ostrovská z Ostrova soc. ze Zalk. Rozená 1718, 26. III. zemřela 1777.

V sakristu byl náhrobní kámen s německým textem. V hrobce odpočívá bývalá Věžská paní Johanna Segenschmied, která zemřela 16. VI. 1817. v stáří 73 let. Při opravě kostela, náhrobní kámen přenesen ven před sakristii a opřed o zeď.

Hřbitov – Kolem kostela (Skalského) býval hřbitov, kam se do r. 1834 pochovávalo. Toho roku založen mezi Zdislavicemi a Skálou hřbitov nový.

V roce 1905 byl rozšířen.

Kostel zděný v nynější podobě, byl vystavěn v r. 1728. Fara obsazena nebyla, již to nebylo ani farní budovy. Dojížděl do Skály Krásnohorský kněz vždy čtvrtou neděli v měsíci. Fara postavena v r. 1787 a téhož roku obsazena trvale knězem.

U kostela stávaly před léty 3 prastaré lípy, z nichž 2 srazil před 75 roky prudký vítr. Jedna lípa zůstala. Měří v průměru, ve výši dospělého člověka asi 170 cm.

Škola Skalská – Škola ve Skále byla založena v r. 1793.

Původně byla jednotřídka, od r. 1831 měla dvě třídy.

Školu tuto až do roku 1888 navštěvovali žáci z Věže. Pod farní základem bývalá tvrz, na níž byl zeman Dyk ze Skály. V r. 1420 byla již zaniklá. Před několika lety se v místech těch kopalo a odkryly se zbytky zdi jakési kulaté věže – či bašty.

V kotlině pod hřbitovem jsou tři studánky, jimž připisována jest zázračná moc její zdravé křišťálové vody.

Paměti Skalské a těchto studánek upravil tamní farář P. Váchov Švec, do divadelního kusu - „Pro skalskou Pannu Marii.“ Kus tento sehrán tělocv. jednotou Orlá, v r. 1928 ve Věži.

To jest asi to hlavní, co chtěl jsem zaznamenati o sousední osadě farní – Skále.

Škola v zámku – Za císaře Josefa II. Byla v zámku - škola s neznámým datem jejího vzniku. Posledním učitelem na této škole byl jakýsi Šturma, který byl v r. 1808 odvolán.

1809 – Rozsudkem ze dne 19.VIII – 4. X. 1809 byů Bernard Krzivanek spoluvlastnictví zbaven, takže jeho žena Maria Anna Krzivaníková zůstala samovlastnicí Věž. panství.

Silnice: V roce 1833 byla stavěna silnice, dříve císařská, nyní státní či Poličsko-Písecká zvaná. V témž roce, dle farního záznamu bylo ve Věži 520 obyvatel, bydlících v 76 domech. Z těchto občanů bylo 52 židů, ostatní katolíci.

V roce, asi 1832 byl stavěn obecní špýchar. Náklad s jeho stavbou nesly společně obce Věž a Lhota (Hurtova). Lhota v době roboty byla poddaná Věžské vrchnosti. Po letech 1848 – 1850, když nastala vyvazování z roboty, žádali Lhotečtí věžskou obec, by odkoupila jí náležití polovinu špýcharu. Tomu ale zástupci Věže nezmínili vyhovět a odepřeli odstupné vyplatiti. Lhotečtí tedy rozhodli se, že svoji polovici zboží a sice z roku do roku. Tím se stalo, že obec Věžská byla donucena odstupné vyplatit.

1836 – Trhovou smlouvou ze dne 30. srpna 1836 prodala Mania Anna Krzivanova statek Věž s poplužním dvorem Veselském, svému synu Eduardu Krzivankovi st. měšťanu v Kutné Hoře.

Jak zmínil jsem se v půdu, chodívali Lhotečtí do Věže na robotu. Tací pamětníci neblahých těch dob, vypravovali, jak panský dráb, čekával na tyto robotníky pod Věží u křížku a když nepřijeli včas s potoky, prvního sedláka postrčil na mez u křížku a lískovkou nemilosrdně sbil za to, že nejel rychleji a tím druhé zpozdil. Vrchnost ve Věži měla svůj soud pro menší přestupky a kdo se protivil, byl smeten. Tím způsobem vymizel ve Věži rod Hurtův. Sedlák Hurlt usazen byl na čísle 16 již v r. 1650 (dnes maj. Fr. kříž). Poslední roku toho Hurtova byl rebelant a bouřil se proti vrchnosti a hned za to byl ztrestán. Byl v noci chycen mušketéry a odvečen beze stopy. Pustý grunt obsazen Jirákem, pocházejícím od Soběherdů ze Skály čp. 1.

V červenci 1840 postižena byla obec hrozným krupobitím. Veškeré obilí bylo úplně zničeno a zatlučena do země. Za dva roky na to přišlo zase veliké sucho. Obil bez vláhy nevymetalo. Nesklidilo se ani tolik, co se zasel. Mezi lidem rozmohla se bída a hlad.

Dům čp. 62 – Za doby roboty ještě v r. 1844 stavěli si Krzivankové jednopatrový dům mezi panským pivovarem a panskou kovárnou. V r. 1846 – 1847 celý dům levně koupil kupec Meisel. Krzivankové měli vyměněna I. poschodí k volnému užívání. Značnou část nedoplatku na kupní cenu, vyúčtoval obchodník Meisel posledním panu ze Krzivanků za stravné – a dluh byl smazán.

Průmyslová škola – V pamětní knize školy zdejší, jest zajímavá zmínka p. říd. uč. Kořínka, který opět článek tento zaznamenal z časopisu „Květy“ z r. 1845 o průmyslové škole ve Věži. Doslovně opisují:

Mnohý se tomu bude diviti, že ve vesnici by tomu tak. Slavomil, jede ve svých záležitostech přes Humpolec, zastavil se ve vesnici Věži.

Byla právě neděle. I viděl množství mladíků a mužů ubírali se na zámek, a ptal se, co to znamená. Mel radost, když slyšel, že jest na zámku nedělní průmyslová škola.

Tehda, dle líčení jeho, byla Věž vesnicí obyč. rázu, s velmi krásným vrchnostenským zámkem. Pospíšil tam také a viděl, kterak nějaký pán přednáší řemeslníkům prostonárodně geometrické a síkvední zásady a cvičí je též v kreslení. Ředitelem a učitelem školy té byl aktuár a horlivý vlastenec Věžska – F. Schwarz. Absolvoval techniku, a když vrátil se do svého kraje, poznal, jak málo praktickým potřebám v krajině vežské vyhověti umějí řemeslníci, kteří každoročně chléb svůj stavitelstvím vydělávati musejí.

To pohnulo ho, sdílet jim podle své možnosti a síly, co by v jich řemesle dobrého působení míti mohlo.

V polovici ledna 1845 počíná myšlenku svoji uváděti ve skutek. Poněvadž vykládat o předmětech spadajících do oboru stavitelského, byla to vlastně speciální prům. škola pro stavitele a zedníky. Cvičení v rýsování bylo důležitým předmětem učebním. Návštěva obnášela pravidelně 8 – 12 osob, poněvíc sousedů vežských. O výsledcích školy té nezachovaly se nám žádné záznamy v katalogích, ale téhož roku píše Slavomil, že mnohý ze žáků a snad každý, tak moudře mluvil, že by větší částku nevzdělaných řemeslníků městských, třebaš po německu žvatlajících zahanbil a k této

vzdělanosti přišel jako na mnoha místech naší vlasti pouze náhodou, zde onehde snahou vlatimilovaného muže. Tak v neznámém koutečku, beze všeho hluku, záhy, snad nejdříve, uskutečněna důležitá světová otázka a to jedine – z lásky k vlasti.

V této činnosti Schwarz byl podporován vydatně učitelským pomocníkem z blízké Skály – Dvořákem, který nejen jako horlivý vlastenec podporoval literaturu kupováním knih, ale přednášel dítkám o jedech a protijedech tak srozumitelně, s takovým prospěchem, že Slavomil, bezděky slzy vyléval, slyše jejich odpovědi.

Týž zamýšlel též započítí přednášky Amartingova průmyslového posla a jiných vědomostí pro sedláky a mládež, se zvláštním zřetelem na jejich potřeby. Jak a zda se to stalo – paměti neudávají.

1848 – Přišel rok osmačtyricátý – Rokem tím dohasla robota úplně a zrušena císařským patentem. Lid si oddechl a probouzel se v poroby. V úřadech a mezi pány se mluvilo německy. V popředí hnutí za česká práva lid burcoval novináře a politik Karl Havl. Borovský. Kandidoval za volební okres Humpolecký do parlamentu a dne 14. října 1848 jel z Brodu kočárem přes Věž do Humpolce. Již na hranicích okresu za Věží byl nadšeně vítán. Revoluce šla celým světem a města začala tvořit české vojsko- „Národní stráž“.

Ten čas byl ve Věži rychtářem Jan Daněk, který Humpolecké Národní gardě přinesl zprávu, že Věžský pán Krziwanek přimlouvá lid, aby se zúčastnil všeobecně v Německém Brodě – volby doputovaných do Frankfurtu, čemuž mělo být zabráněno.

Národní stráž Humpoleckého bylo rozkrádáno, aby se nazítří vydala válečně na Věž.

Ve Věži záhy se roznesla zpráva, že miní garda zámek vydrancovati a statkářovu rodinu vyhubiti. Krziwanek ozbrojil lid svůj, čím se dalo, a sám ujel do Německého Brodu.

Záhy sbubnována stráž v Humpolci se dostavila, ale válečné nadšení přes noc zchladlo. Nastala rozumná rozvaha. Místo válečné výpravy na Věž, poslána byla deputace do Brodu, která měla lid všemi způsoby od volby odvrátit. Příhoda tato jest citována spis. G. Koblihou v knize „Humpolec a okolí“ na str. 32-33.

Dle vyprávění pamětníků a pamětní knihy místní škyly jest rozdíl v tom, že garda Humpolecká skutečně přitáhla a zámek oblehla. Vrchnost však nechala z místního pivovaru vylíli několik sudů piva a nastalo smíření.

Majitel panství – Eduard Krziwanek dal se později zapsati do německobrodské národní gardy, již byl poručíkem. Dle zpráv měst. musea v Něm. Brodě (ročník 1916) strana 17.

Brodští proti Krizwankově hodnosti protestovali, že prý ho pro parádu není třeba a že ujíždá dělníkům živobytí, vodil robotu ve Věži do Brodu na obdělávání polí a že dodává do hospody ke „Slunci“ Věžské pivo.

Na tíže straně zmíněné knihy jest dále zmínka a Krziwankovi, že jezdí po okolních panstvích a že všechno zve k německému svazu. Přistoupením k národní stráži prý chce odbýt svůj špiritus, který ve Věži pálí.

Jak to zde vyhlíželo po zrušení roboty jsem se nemohl dopátrati. Pamětníci, kteří by mohli podati přesné informace o vyvazování z roboty – již vymřeli.

Pátral jsem po zápisech z této doby v pozemkových knihách okresního soudu v Něm. Brodě, ale ani tam nedočel se toho co by stálo za zmínku.

Dopsal jsem tedy na doporučení Zemědělského musea, Archivu ministerstva vnitra v Praze, jaké prameny jsou zaznamenány o obci Věži. Odpověď došla sice uspokojivá, ale s úsporných důvodů nelze žádati o opis který by stále okrouhlí 300 – 400 K – obnos, který by v dnešní kritické době obecní pokladnu zatížil. Dopis ten příkládám ke kronice, aby se mohlo ve vhodnější a lepší době o výtah zažádati. O které zápisy se jedná, jest v dopise Archivu ministr. vnitra v Praze pod číslem 2423/31.

Současně s dopisem prvním, prodal jsem v té samé záležitosti – žádost Českému zemskému archivu v Praze, kde dle sdělení nachází se zápis od let 1654 o obci Věži, tak zvaná Berní rulli a její revisitace z let 1675, dále rustikální katastr tereziánský z let 1713-1757. Nejmladším jest zápis

stabilní z let čtyřicátých minulého století. Ze zápisů těchto možno sledovati vzrůstu a rozvoj Věže, stanoviti zámožnost sleských statků a odhad živností chalupnických. Dále získati podrobný soupis obyvatelstva rolnického, jeho majetku nemovitého, stará pojmenování polních i lučních tratí, poříditi výčet. dobytka chovného a tažného, sledovati zaměstnání jednotlivých řemeslníků v obce v časovém období 200 let. Skutečně lituji, že z výše uvedených důvodů, ani v tomto případě nemožno zažádati o výtah zajímavých těchto zpráv, dle nichž nechal by se sestaviti přesný obraz obce – z let minulých. Snad pozdější kronikář, za finanční podpory obce získá těchto zápisů a kroniku tuto dle toho vhodně doplní.

Za tím účelem vkládám jako součást této knihy dopis ten, ze dne 7/VII 1391, číslo 2014.

Přůšek rij 1866. Po protrhané bitvě u Hradce Králové vnikla Pruská armáda dovnitř země a dle Paměti Humpolce str. 34 – již 4. července prchala tudy Rakouská armáda, která zatarasila téměř Brodskou silnici 4 000 vozy se *zásadami*.

Dne 8. července se již objevili Pruští husaři a následujících dnů zastavilo vojsko toto všechny vesnice i města v okolí. Nastaly rekvisice potravin, dobytka, sena, slámy a jiných potřeb co ušetřilá válka – přišla druhá metla – cholera, která si vyžádala všude oběti. Před zhoubnou touto nemocí byl v okolních obcích ušetřen jen Jedouchov a Mozerov, kde nevyskytl ani jeden případ onemocnění. Po sjednaném míru, zavládl zase klid, každý se vracel ku svojí práci a začal normální život.

1869 – Věžský pán – Krziwanek byl v roce 1869 povýšen do stavu šlechtického, s celým rodem.

Tehdy ve věžské zámecké kapli byly bohoslužby denně, byt' zde usazen pensionovaný duchovní. Z dalekého okolí lid rád chořoval do kostela Věžského. To zavolalo podnět k nelibosti a jakémusi nedorozumění, a kaple musela býti budoucně zavřena (dle pamětní knihy školní).

V roce 1879 (dle odevzdávací listiny Krajského soudu v Kutné Hoře sb. listin 2714 co. 1880) slíbil panství syn – Eduard ze Krziwanků.

Rodiče jeho buď krátce před tím - nebo hned po odevzdání zemřeti a pochováni byli v zámecké kapli v rodinné hrobce. Pan ze Krziwanků byl svobodným a zůstal „starým mládence“. Sestra jeho byla provdána za německobrodského advokáta Bizaráda.

1880 – V roce 1880 provedeno bylo v obci sčítání (největší počet občanů) mezi nimiž jest přes 50 židů. Dle zaměstnání jsou : 3 obchodníci, 2 hostince, 1 kořalna, 1 pekař, 1 kovář, 3 truhláři, 6 obuvníků, 4 krejčí, 2 kotláři, 1 zámečník.

Fotníci – Jos. Jiráek č.13, Jos. Sochor č.11, Jan Sochor č.5, Kar. Vávra č.3, Fr. Loskot č.20, Jan Čížek č.19, Jos. Šrůta č.40.

Obecní zastupitelstvo, které fungovalo v tomto roce:

Starosta – Jos. Sochor č.11, I. radní – Frant. Loskot č.20, II. radní – Václav Piskař č.63, vyboř: Ed. šl. Krziwanek, Jan Sochor č.5, Jan Dolejši, Jan Liška, Arnošt Musil, Václav Adamec, Fr. Dolejši, Josef Brož a Josef Kula z Mozerova.

Výměra pozemků v tomto roce:

Velkostatek 1750 měř, obci náleží 380 měř, pozemky selské a chalupnické 2 120 měř.

1881 – Požár – Dne 22. května 1881 vypukl v panské stáji oheň, který úplně ztrávil všechny stáji, kouty část obytní budovy, zbývající část zámku zachránili hasiči z Brodu. Z kaple nevyneseno úplně nic, nikdo nevěděl a *křičí, zda povstal jen zmatkem, že úmyslně – si mohla si vysvětliti změna u živnosti.*

Téhož roku prodal panství Věž s Veselskem Eduard šlechtic z Krziwanků za 140 000 zl. JUDr. Antonínu Waldertovi advokátu v Praze. Po prodeji odstěhoval se šl. Krziwanek do I. poschodí k Meislům, kde žil několik let. Znal se velice dobře se všemy občany, mezi kterými rád sedával v hostinci. V poměrně mladém věku zemřel a pochován jest na svatovojtěšském hřbitově Brodském.

Ten čas bylo ve Věži mnoho židů, téměř přes číslo. Živili se většinou obchodem, jak zbožím smíšeným tak střízním, výčep lihovin, obchod dobyt看em, ba měli i rolnické usedlosti. Bydlili v číslech:

8,9,22,32,36,57,61,62,66, č. 72.

Mimo toho bydlili v nájmech. Měli tu bohoslužby u Bandů, později u Meislů. Šmlamoun č.61 zastával kněze.

Škola židovská byla v čísl. 72. Učitele si náboženská obec vydržovala sama. Dnes všichni v obci vymizeli, jeden za druhým prodával svůj majetek a odstěhovali se do měst.

Za Dr. Walderta řídil všechno v zámku správce Hladík, dobrý předák a hospodář, který jako pozemky tak budovy vzorně upravoval. Nechal srovnati náves a vysázet stromovím.

Hlavní rybník, který byl majetkem obce, jeho prostřednictvím vyměnilo panství za dolní u panského domu. Hráz rybníka dosázel stromovím, červenými kaštany a lipami. Uprostřed rybníka nechal upravit ostrůvek s křovinami. V panských polích vysázel ořechové a ovocné aleje. Dr. Walderta prý panství netěšilo, v zámku prý jen přespal a byv čímsi vyděšen, zdržoval se většinou v Praze.

Panství brzo přišlo do prodeje a správce Hladíka, který mínil jej koupiti – předešel JUDr. Gustav Jahn, který za panství zaplatil 154 000 zlat. (kupní smlouva z 1. srpna 1883).

Dr. Gustav Jahn celé panství pronajal Adlerovi na dobu 15 let. Ale tento snad z nedostatku kapitálu, prodělal celé své jmění a nájmu se vzdal v krátkém čase.

V roce 1886 byl zřízen ve Věži poštovní úřad (expositura). Do té doby patřila obec poštou do Něm. Brodu, kamž dojížděl denně pro veškeré zásilky Adamec, zvaný Krejčíček. Později, po zřízení poštovního úřadu, projížděla dvakrát denně pošta, (pošt. vůz) z Brodu do Humpolce se zastávkou ve Věži. Tehdy roznášela se zde i v příslušných obcích pošta dvakrát denně. Až v době svět. války s úsporných důvodů projíždění pošt. vozu bylo zrušeno. Od té doby dochází listonoš Věžský jednou denně pro poštu do železniční stanice Herálec – Úsobí.

Po zřízení pošt. úřadu zde, jmenována první úřednicí – paní Gabriela Lorencová, rozená Fučíková z Grüorkofu. Po ní obdržel místo pošt mistr Frant. Loušman, který dlouhá léta úřadoval ve Věži. Po jeho odchodu do výslužby v roce 1929 ze přednostu pošt. úřadu, jmenována slečna Počiláková, později provdaná Bellanová. Úřad zaměstnává 2 listonoše, kteří poštu roznáší jednou denně. Do rajónu věžského náleží obce: Věž, Skála, Leština, Mozerov s Veselskem a Jedouchov. Nyní jest poštovní úřad v budově panského hostince v čísle 60.

V roce 1885-6 – vytyčována bylo přes Věž trať lokální dráhy z Brodu do Humpolce. Trať měla směr od Květinova, panskými pozemky a pod zámek bylo projektováno nádraží. Další směr byl k lomu, kde přes údolí měl býti násyp k Schběherdovu poli. Bohužel pro odpor velkostatku k výkupu pozemků z projektu sešlo. Po čase změněn směr trati k Herálci.

Dlouhým přáním věžských občanů – byla vlastní škola. Děti, školu povinné museli docházet do III. třídy. Skalské, kde tísnil se v nedostatečných třídách. Již v roce 1873 žádala obec o provedení roku 1884, byla konečně vyslána ohledací komise na projektované místo stavby. Pro odpor Skalských vyřízení zdržováno a konečně schválení došlo až v roce 1887. Stavba školy zadána zedn. mistru Jos. Ehrlichovi z Rozkoše u Humpolce.

Místo ku stavbě potvrzeno a určeno v živném místě, uprostřed obce – nad silnicí. Do té doby byla náves jedna, selská stavení táhla se v jedné souvislé linii až stavba školy rozřízla náves na dvě části, jimž se říká horní a dolní náves.

Písek na stavbu dovážen z „Lejchovce“ a cihly se pálily z obecního hliniště.

Vkusná budova školní, na jejímž průčelí jest starý znak postavena nákladem 8 905 zl. 32 hr. Novostavba vysvěcená farářem ze Skály P. Lirůčkem dne 25. listop. 1888 a odevzdána svému účelu. Správcem školy jmenován p. Jan Laška, učitele pokrokového a dobrého. Jeho přičiněním

založeno bylo kolik spolků, v nich napomáhal pravdou a činy. V první řadě sluší jmenovati Hasičský sbor, Spořitelní a záložní spolek, Místní odbor Nár. Jednoty č.57., Pošumavské a Hospodářský spolek. Působil v obce 18 let – a na svoji žádost přeložen byl jako říd. učitel do školy ve Vadíni.

Okrouhlice – Na jeho místo dosazen p. Frant. Kořínek dos. říd. uč. v Šimanově. Do místních spolků, do nichž se hned přihlásil ke spolupráci, vnikl jím čilý – nový duch. Občané sami uznávají, čím jim byl co žádostí napsal, intervencí podnikl v záležitostech soukromých v době války. S občany cítil a nemohl-li jinak – poradil.

Doba válečná k lidem v obce trochu odcizila ač ne jeho vinou. Byl úřadem jmenován jako sběratel válečných půjček, zásobovacím komisařem a důvěrníkem okresního hejtmanství a jeho zástupci úřadů mu nedůvěřováno občanstvem, které v každém takové vidělo nepřítele. Zkalený poměr mezi jím a občany se po válce částečně srovnal, ale té příchylnosti z důvěry již nebylo. Začalo se v obci zbytečně politisovati a to oddělovalo obě strany. Znechucen smýšlením občanů – vzdal se činnosti ve všech spolcích – a žil jen škole a své rodině. Předčasná smrt vyrvala jej z kruhu jeho drahých 16. července 1920. Pohřben byl na Krásnohorském hřbitově za obrovské účasti všech občanů. Působil ve Věži 12 let. - Čest budiž jeho památce - .

Na upravené místo byl jmenován řídicí učitel p. Sulin. Smrčka. Jsa v pokročilém věku a očekávajíc odchod do výslužby, nezúčastnil se veřejného života v obci. Následkem lehčí svojí choroby, propuštěn v roce 1926 do zaslužené výslužby a odstěhoval se s rodinou do Něm. Brodu.

Výnosem okr. šk. rady byl do Věže jmenován definitivním učitelem p. Jan Pokorný. Nyní jest ve školní budově kancelář Spořitelního a záložního spolku místního, kterou zdárně k prospěchu spolku a občanů vede ve funkci pokladníka p. š. uč. Pokorný.

Před školní budovou jest okrasný park, rok od roku pečlivě upravovaný. Hromosvod byl pořízen na školu v r. 1890. Vodovod zavedený byl v r. 1912 náhl z. 724 17.

Školu navštěvovalo v roce založení celkem 178 žáků, roku 1931 – 109 žáků. Tolik jsem se chtěl zmínit o škole od jejího vzniku do doby nynější.

Smlouvou ze dne 19. října 1890 prodal Dr. Gustav Jahn *poplušné* dvůr Veselsko s pozemky – Okrouhlickému panství (Strakovské nadaci), které pozemky vesměs zalesnilo.

Dle provedených voleb do obecního zastupitelstva – zvolen:

Starostou: JUDr. Gustav Jahn, I. radní – Jan Sochor č.5, II. radní V. Příbyl, č.49, výboři: Jan Liška, Arn. Mísel, Václ. Kubát, Jos. Tympl., Jos. Adamec č. 75, Kar. Vávra, Jan Dolejší, Frant. Loskot, Jos. Čížek a Jos. Šrůta.

Téhož roku provedeno sčítání lidu. Ve Věži napočteno 684 obyvatel, v osadě Mozerov 71 obyvatel, celkem tedy 755 obyvatel. Proti sčítání lidu před 10 lety jest pozoruhodný úbytek 424 osob.

Počet zvířat: koní 14, volů 108, krav 96, býků 3, telat 50, koz 42, vepřů 67.

Roku 1891 byla v Humpolci krajinská výstava. V obci naší postavena u „Vávrových“ slavobrána, kudy projel kníže Schwarzenberg, který byl protektorem výstavy. Věžský velkostatek vystavoval v novém pavilonu, který dodnes stojí v zámeckém parku různé památky, jako drahocenná mešní roucha, monstranci vzácné práce a mimo ještě jiného mlékárenské výrobky. Majitel Dr. Jahn obdržel za vzorně spravenou výstavku čestný diplom.

V dubnu 1892 vysázená byla silnice z obou stran, od panského hostince, přes obec dolů 56 kaštany.

Na přání občanů a farního úřadu, odbývaná byla ve Věži v r. 1893 první slavnost Božího Těla. Mše sv. sloužena v parku, ve stínu slašské borovice a odtud odebral se průvod ke 4 oltářům. 1. oltář byl u křížku, druhý na pivováře, třetí u Jiráků č.16, a čtvrtý u Svobodových č.13. Mimo přestávky několika let staví se nyní Boží Tělo každoročně.

Při prudké bouři 12. VII. 1893 zapálil blesk dvůr Veselsko, který lehl popelem. Shořela zásoba píce, slámy a dva kusy hovězího dobytka.

Až dosud postrádala obec hasičského sboru, který byl naléhavou potřebou – pro tak velkou obec. O ustavení sboru nemám přesných zpráv. Zápisní kniha sboru jest rádně vedena až od 1901. Pokud jsem byl informován, sbor byl ustaven v roce 1894 na *popud* říd. uč. J. Lišky a za ochoty místních občanů. Jako činnovníci ve sboru fungovali v roce 1901: starosta a jednatel Jan Laška, velitel Jos. Třasák správce velkostatku, podvelitel Jos. Svoboda č.18, zbrojmistr Frant. Kříž č.63. Členů bylo téhož roku 56.

V roce 1901 koupila obec pro hasičský sbor novou stříkačku, jelikož stroj starý nevykonával za obnos 1 600 korun.

V době světové války, následkem mobilizovaných členů se hasičský sbor snížil na 9 členů. Po válce v níž několik členů padlo, vzrostl sbor na 26 (v r. 1920). Hasičský sbor byl téměř vždy ve zkušených rukou a vzorně viděn a za ta léta zachránil nejednoho občana v obci i v okolí před požárem a bídou. V roce 1931 čítá sbor 14 činných členů. Starostou sboru jest Rudolf Šmíd č.66, velitelem Frant. Kříž č.16, jednatelem Jos. Adamec č.12, pokladníkem Jos. Svoboda č.19.

Sbor náleží do okrsku Skalského a Humpolecké Župě Hasičské.

Dne 30. července 1895 postižena byla obec krupobitím, jímž zničena byla téměř veškerá úroda. Škoda byla značná, pojištěn, mimo velkostatek č.1 rolníka nebyl nikdo.

Po přednášce Jos. Hyrše, říš. a zem. poslance jako delegáta Ústředí N.J.P. založen ve Věži nepolitický spolek, Odbor Nár. Jedn. Pošumavské. První činnovníci, předseda Jan Laka, jednatel Jan Hubáček, pokladník Fr. Matoušek, knihovník Jos. Svoboda. Odbor čítal v době založení 72 členů. Činnost spolku kulturní a lidovýchovná a hospodářská Pořízena knihovna a později divadelní jeviště, na kterém sehráno bylo členy roku 1931 celkem 68 divad. představení.

Odbor zakoupil v r. 1903 luční brány, které vůbec nepoužily se v r. 1917 za K50 – prodaly. V roce 1918 podnikl odbor akci, na zbudování památníku padlým vojínům z obce. Podomní sbírkou získán obnos 1 000,-K, za kterýž objednána deska pamětní, dnes umístěna ve škole. Předseda odboru říd. uč. Kořínek vyjednával s okresním výborem o autobusovém spojení Věž – Něm. Brod. Válka však zamezila provedení líbeného projektu. V roce 1921 prodal odbor vlastní knihovnu, čítající 250 svazků – obci za úhrnnou cenu Kč 2 300,-. Letošního roku (1931) čítá odbor 22 členů. Předseda: Rud. Šmíd, jednatel Jan Velíšek, režisér Jan Stryček, pokladník Jan Sochor č.9. Odbor z čistého výtěžku podporuje české menšiny.

Kupní smlouvou 8.2 – 11.2 1898 prodal JUDr. Gustav Jahn statek Věž, s příslušenstvím za 120 000 zl. do spoluvlastnictví Janu a Matyldě Dvořákovým, bank. úřadu. z Dolní Dobrouče.

V dubnu roku 1900 ustaven byl dle způsobu Raiffeisenova „Spořitelní a záložní spolek pro Věž a okolí“.

Sdružuje obce: Věž, Skála, Leština a Koječín.

Dle záznamu vkladů a výpůjček, jest nejlépe viděti rozmach Raifeeinsenky.

Rok 1900 – Vkladů: Kč 457 828 43

- // - - Zápůjček: Kč 340 868 32

Funkcionáři v době ustavení: Starosta Ant. Ulrich z Koječína, předseda dozorčí rady Frant. Matoušek ze Skály, pokladník Frant. Kříž, Věž č.63.

V roce 1931 úřadují: starosta Ruda Šmíd, předseda dozorčí rady Josef Krejčí, pokladník Jan Pokorný, říd. uč.

Kancelář záložny byla v čís. 63. nyní úřaduje ve školní budově. Záložna vzorně vedená a dobře prosperuje.

V roce 1900 provedeno bylo v obci sčítání lidu s celkovým výsledkem 596 obyvatel, mezi nimi 12 osob vyznání židovského. Ostatní řím. katolíci.

Na přání velkostatkáře p. Dvořáka, založený byl asi v roce 1902 „Hospodářský spolek“ do něhož vstoupilo mnoho místních hospodářů. Spolek míval odborné přednášky hospodářské a vzdělávací. Do společného užívání zakoupeny sečí stroj obilní, sečí stroj na jetel, trier na čištění obilí a plečku na ohnici. Bohužel, že spolek se brzo zrušil a stroje prodány.

Hospodářské usedlosti byly koncem min. století až na menší výjimky v též rozloze - asi jako nyní. Jak zmiňuji se o knize této vpředu, bylo ve Věži dle sčítání z roku 1651 (Dr. Šimák, zprávy musea str. 10), 9 sedláků - o výměrách kolem 100 měr. Během let pozdějších se usedlosti některé

dělily na menší statky. Tak usedlost Vávrova č. 3 a Sochorova č. 5 tvořila celek. Od Novotných č. 8 (dnes Adamec), odděleno hospodářství Moravcova č. 10. Od Brabcovny (dnes maj. J. Sochor č. 9) oddělena pole k hospodářství Šrůty (č. 70). Další celek tvořila usedlost Sochorova (dnes J. Bárta č. 11 a „Liškovna“ č. 17 (dnes obecní domek)). Statek Adamců č. 12 jest v celku. Od „Broužovny“ č. 13 (dnes maj. F. Svoboda) odděleno kolem 30 měr. k hospodářství Merunkvou č. 18. Další pozemky od „Brožovny“ v letech devadesátých min. století byly odprodány k číslu 23 (Balounová) č. 9 J. Sochor. Od hospodářství „Krausova“ (dnes maj. A. Švec) odděleny pozemky k číslu 15 (Adamec Fr.). Statek „Hurtů“ (dnes maj. Fr. Kříž) č. 16 až na malé výjimky zůstal nedotčen. Hospodářství „Čížkova“ (dnes J. Svoboda) č. 19 a Loskotova č. 20 rozděleno na 2 stejné poloviny. Bártův statek jest v celku. K usedlosti č. 23 (M. Balounová) přikoupeny pozemky od č. 13. Výměra statků se měnila i nadále. Nikdo dle poměrů pozemky přikupoval buď zceloval nebo zvětšoval. O usedlostech menších, u nichž změny byly častější se nezmiňuje.

Počátkem jara r. 1902 byla stavěna ze staré vozové cesty okresní silnice z Věže do Jedouchova. Z různých důvodů jednotlivých občanů Vežských stavěla se obec proti projektu. Ale nedorozumění mezi zúčastněnými obcemi se v krátké době opět uklidnilo.

Dne 3. března 1903 vypukl v Čížkově hospodářství č. 19 požár, který úsilím hasičského sboru byl lokalizován. Jmenovanému obytné stavení a chlévy lehly popelem. Téhož dne a ½ 12 hodině noční opět v č. 15 u Václava Adamce. Oheň strávil celou usedlost a rozšířil se na sousední statek Jos. Jiráka č. 16, jemuž shořelo obytné stavení, stáje a kolna a dále shořelo č. 18 Merunkovo. Požáru padly za oběť 2 kusy hovězího dobytka, množství drůbeže a veškeré zásoby. Škoda byla jen z části pojištěna. Dle úředníka šetření byl požár neznámo kým v obou případech založen.

Dne 19. července 1903 byla postižena obec hrozným krupobitím, které téměř zničilo dozrávající úrodu na polích. Značná škoda byla i na ovocném stromoví, stále na budovách, kde kroupy úplně rozbily nechráněná okna.

Téhož roku úředně bylo povoleno místnímu živnostnictvu založit „Živnostenské společenstvo různých živností - ve Věži“. Až dosud náleželi společenstvu do Lipnice, kde museli ohlašovat svoje učně a sem byli učedníci nuceni docházet pro vysvědčení a skládati tovaryšské zkoušky. V předsednictvu se vystřídali: Laška, Nimrávková, Svoboda a Veselý. Dnes, v roce 1931 má společenstvo 20 členů. Dle jednotlivých řemesel se nachází v obci 3 obchodníci smíš. zbožím, 3 dámské krejčové, 5 obuvníků (3 zaměstnanci mimo své řemeslo), 2 krejčí, 2 kolaři (1 v zámku), 2 kováři (1 v zámku), 2 hostinští, 2 pekaři, 2 řezníci, 3 prodejny galantního zboží, 1 továrník (brusírna skla), 1 soustružník perletě, 1 holič, 1 kapelník, 2 zedníci.

V roce 1906 - po předcházejících zmatcích přišel velkostatek do konkurzu a převzala jej Choceňská záložna v ceně 93 000 zlatých.

Dne 6. srpna 1906 po dusném pásmu, přihnal se k šesté hodině večerní orkán, který zamíchal po sobě stopy hrozného podívání. Stromy na silnici i v zahradách byly rozlámány a vyvráceny.

Statitá lípa, která u křížku na návsi již mnohé katastrofy přečkala - byla zlomená a upevněná zvonek na ní - shozen a rozbit.

1907 - Téhož roku, 20. listopadu prodala Choceňská záložna velkostatek a 96 000 zl. Robertu rytíři ze Stanglerů. Před uveřejněním koupě byl zámek přímo demolován. I v parku se porážely vzácné staré stromy na palivo. Vykácen les v zadním parku a došlo i na panský les „Nahačov“, o čemž jest zmínka ve „Zprávách musea n. brodského“ (str. 32), „že byl to les hluboký, černý a veliký za zvířecí les“. Na hospodářský inventář živý i mrtvý sešlo se mnoho kupců, někdo v těch zmatcích a překlidném prodeje koně nakoupil - jiný zase nepotřebnou věc přeplatil.

Po příchodu nového pána z Kališů, nastal zase normální život. Jak ujmul se panství, hned nechal opravit zámekovou kapli. Hlavní oltář, zasvěcený sv. Janu Nepomuckému, nese jeho obraz a po stranách sochy patronů země české.

Na oltáři jsou sv. ostatky sv. Basilia. Na bočních oltářích sv. Michaela archanděla a sv. Jiří nachází se sv. ostatky sv. Eulogia a sv. Florentiny.

obrazy: Zmínky zasluhují. Z velké staré obrazy neznámého malíře malované na plátně a představují sv. Petra a druhý naroz. P. Marie. Obrazy tyto pocházejí ze starého dřevěného kostela Skalského. Jsou tady staré kolik set let. Na Věžskou pouť dne 16. 2. 1908 byla kaple vysvěcená a po 24 letech konány jest v ní opět bohoslužby. Každou třetí neděli v měsíci dojíždí sem Skalský farář na bohoslužby. Asi před 3 roky (1928) usadil se zde farář na odpočinek dr. Frant. Xav. Novák. Jmenovaný jest doktorem teologie a filozofie a spisovatel. Napsal několik filozofických knih a úvah. Nyní jsou tu bohoslužby denně.

1908 - Dne 23. května 1908 přehnal se nad Věží a okolí prudká bouře s průtrží mrače, která plně 4 hodiny trvala. Od kopců a strání valila se s hukotem voda: potoky se vylily z břehů a zaplavily veškerá níže položená místa. Ze dvou prorvaných rybníků skalských širokou řekou hrnula se voda berouc všechno, co prudkým proudem v cestu se postavilo, vyvrácené stromy, uhnílé ploty, kusy nábytku vodou odneseného mlýna p. B. Kotlena. Nápor proudů nesnesl ani rybník panský zvaný Valchovský, jehož mohutné hráze byly prorvány, odnášejíc valchu i se stroji. Nehledíc k zvučeným pozemkům, z nichž odnesená úrodná prst', byly všude škody značné. I komunikace utrpěla stržením v šířce třiceti metrů silničního mostu u Svitalky. Jezdilo se po provizorním mostu vedlejší louce, než byl postaven jiný.

Dne 15. 5. 1909 vsadily školní děti se svými učiteli lípu na dolní návsi proti č. 15.

Dne 31. prosince 1910 provedeno bylo v obci sčítání lidu. Dle záznamu bylo přítomných 619 osob.

Počet koní 15, krav 295, koz 66, prasat 114, slepic 1179, hus 76, kachen 7, jiné drůbeže 23.

V měsíci září konaly se u Tábora císař. manévry. Po několik dnů ubytováno bylo v obci pochodující vojsko různých zbraní. U Jedouchova znázorňována vojskem srážka brigády, která sledována se zájmem okolními občany.

Obec za svět války 1914 - 1918. Po zavraždění následovníka rak. trůnu Ferdinanda z Este a jeho choti v Sarajevě 28. 6. 1914, dala rakouská vláda dne 23. července 1914 Srbsku ultimátum. Srbská odpověď rakouskou vládu neuspokojila či uspokojit nechtěla a 25. července oznamovaly již noviny, že rakouský vyslanec spouští Bělehrad-arbitráž Vídeň.

Z 25. na 26. července téměř po celou noc byl nezvyklý ruch a nepřetržená jízda automobilů projížděla obcí po státní silnici mezi občany, jako všude jinde, se povídalo, že se cosi chystá, četly různé dohody, ale nikdo nevěděl celkem nic určitého.

Až ráno, kdy lid ze vsi i okolí se kupil na návsi a chystal se odejít na každoroční, tradiční pouť do Hradiště, ozval se na návsi obecní buben a strážník oznamoval vyhlášku a mobilizaci - místo do Hradiště spěchali v zmatku domů chystati svoje věci. Válka! Téměř všude ozával se nářek, vždyť nebylo skoro rodiny, aby buď její člen či příbuzný nešel do války.

V pondělí 27. července odjížděla první část záložníků, do níž spadalo 19 rolníků, tj. muži ve věku 24 - 40 let. Před staveními i na silnici odehrávaly se tklivé scény, nářek žen, pláč dětí a matek doléhal za odcházejícími. Kolik záložníků odjíždělo z Věže s první výzvou - nemám dat ani jmenných či číselných. V pamětní knize školy zdejší jest seznam mobilizovaných z roku 1914-15 a částečně též 1917, tedy neúplný. Dle seznamu toho bylo narukováno z věže a osady Mozerovské kolem 140 občanů.

Prvním příznakem války bylo zdražování potravin. V roce 1914 byl: 1 q žita za 17 K, 1 q ovsy 13.50 K, 1 q bramborů 5.50 K, 1 kg hov. masa 1.80 K, vepřové 2.08 K, 1 l mléka 30 hal., 1 l piva 26 - 30 hal., 1 kg. kost. cukru 83 hal., 1 kg kávy 4 K, 1 kg mouky 56 - 96 hal., rýže 56 hal., 1 košile 2 K - 1 pěkný vlněný oblek 40 K, 1 pár bot 11 K, 1 q superfosfátu 8.73 K, 1 q draselnaté soli 10.26 K, 1 q chel. ledku 28 K.

Dne 28. února 1915 byl ve věži soupis všech zásob, který prováděl p. š. uč. Kořínek - jako komisař okres. hejtmanství. Výsledek 1120 kg pšenice, 27980 kg žita, 6729 kg ječmene, 434 kg ovsy, 620 kg kukuřice, 1945 kg pšeničné mouky, 2839 kg žitné mouky, 20 kg ovesné mouky, 135 kg ječné moky atd. K zásobování jest 634 osob.

Dne 26. 7. 1914 byla částečná mobilizace, 31. 7. všeobecná mobilizace. Dne 20. 8. byla svolána 2. výzva domobrany, dle níž narukovali muži 39-42 let.

Současně povolání nováčci odvedení z jara 1914. A po narukování těchto všech nastaly ustavičné

přehlídky, které byly až do konce války téměř každý měsíc, kdy již ani nebyl z čeho vybírat. Po každém odvodu docházel hlouček za hloučkem k plukům a zbylé doma očekávali, kdy i na ně dojde řada. Proto mladí doma hleděli využít čas, co nejvíce. Téměř každou neděli byla u „Hodačů“ taneční zábava, nevadilo, byl tu gramofon či harmonika. Často se v nejlepší objevil Lipnický četník, který dostatečně dovel prohnání vojiny na „černo“, kteří prchali okny a jak se dalo.

Mezi tím přicházely do obce zprávy o raněných a padlých. Smutno bylo v takových rodinách. Mezi prvními padlými občany byl Václav Baloun, rolník č. 23, který padl na ruském bojišti. Později vypovězena válka Itálií a Rumunskem.

I pisatel této knihy, počátkem 1915 narukoval k 21. pěšímu pluku, u něhož po krátkém výcviku odjel na ruské bojiště. S omrzlými nohama a těžce nemocen poslán od Lucku do nemocnice. Po zázračně krátkém zdravení poslán s „marškompanií“ na bojiště. Italské, kde prodělal 10. ofenzivu na Srči. Ty dny hrůzy prožité s 11. plukem Jičínským, pod horou „Monte Santo“, kde otevřelo se zrovna peklo nelze zachytit perem. Po odpočinku a doplnění nových sil, zavezli nás na rumunské bojiště, kde s Pruskou armádou, mezi níž jsme byli přiděleni, prodělali jsme řadu tuhých bitev u Masačesti.

Světová válka zahнала vojny do cizích krajů, mezi různé národy. Viděli krásné krajiny, jiné způsoby obdělávání pozemků, jiné zvyky. Procházeli a šplhali se nebetyčnými horami i skalnatými pobřežími mořskými - v nichž každý prožil hrozné útrapy zbytečného týrání, strádání, špíny i hladu. Potom teprve každý začal oceňovat krásu a klid domova.

Ale ani doma - v obci nebylo lépe. Poměry se horšily a přišly rekvisice. Odebírány násilím veškeré plodiny hospodářské a posílány do skladů měst a za armádou. Pokud k rekvizicím byli vysíláni místní komisaři, bylo to ještě snesitelné. Ale později se konaly rekvizice za asistence četnictva a vojáků s nasazenými bodáky. Tito prolezli každý kout ve stacích i chalupách. Lidé měli jen to, co ukryli a co sotva stačilo k výživě. V obci nedůvěřoval jeden druhému a leckde, v hospodářství, zde mají smutné zkušenosti na tyto rekvizice, kde komise věděla o skrýších předem. Obilí i mouka, ukryvala se pod sýpkami, pod podlahou v jamách ba i v nesnázích do hnoje. Když čekaná, nebo předvídaná komise nešla, obilí v pytlích prosákla močůvka a zrna vzklíčilo, nebo jinak se zkazilo. V ukrývání byli lidé vynalézaví a sem tam podařilo se něco ukrýt před komisařem Hesmannem a slídivými vojáky.

Volný prodej všech plodin byl zakázaný. Nebylo mouky, nebylo cukru, nebyl chléb - ba ani ten tabák.

I v mlýnech byly revize, a by si občané více nemohli semlet než měli předepsáno. K tomu sloužily mlecí výkazy, bez nichž mlynář obilí velice nerad bral. Ve všem hrozily tresty, každé překročení předpisů stíháno a vezl-li občan ze mlýna bez výkazu, se strachem pohlížel ke vsi nepotká-li četníka.

Všechno bylo na lístky: mouka, chleba, cukr, maso, tuky a i na tabák byly „tabačenky“. Byly vydávány jako na všechno jiné, v omezeném počtu a často se stalo, že se ani na lístek nedostalo a že zůstaly tyto pro „útěchu“.

Kuřáci měli také „půst“. Kouřiti se mohlo, ale „tabačenek“ a těch bylo málo. Proto s oblibou se kouřil tabák „domácí“. Sušilo se různé lupení ořechové, dubové, bukové a různé jiné. Každý kuřák měl oblíbený některý druh, a doporučoval jeho dobré vlastnosti sousedovi.

Později se pěstoval tabák každý sám, ale nikdo si jej nedovedl upravit sám v zahradkách a tak zapáchal - jako jiné lupení. Ale jak bývá obyčejně - čeho jest nejméně, po tom se nejvíce baží. Mužští měli jazyky zpražené - jako podrážky, ale kouřilo se víc a víc. Každý odplivoval - a v duchu válku proklínal.

Veškerý obchod byl podvázán. Obilí se mohlo prodávat jen prostřednictvím „Válečného obilného ústavu“, který určil maximální ceny. I dobytek byl zabavován. V městech okolních nastaly rozpory v trzích mezi prodávajícími a kupujícími, neboť první nedbali maximálních cen, druhí se jich ale houževnatě drželi. Stalo se, že nepřišli prodávající na trh.

Po čase, když nastal nedostatek peněz, byly vypsány válečné půjčky. Kdo upsal na půjčku, měl všude protekci. S takovou legitimací dosáhl hodně u úřadů, ba dostal se i z bojiště na dovolenou, která se dalším upisováním půjček nechala prodlužovati.

Následkem schovávání drobných peněz mezi lidmi, byl jejich citelný nedostatek v oběhu. Proto trhány byly korunové bankovky na ½ a ¼. Bídne poměry ve válce si lidé v obci navzájem mezi sebou ztrpčovali různým anonymním udavačstvím v úřadech a upozorňováním četníků na vojíny v obci na dovolené.

Do obce přišli váleční zajatci a uprchlíci z operačních pásem. Po narukování starých ročníků, poslaly úřady náhradou za hospodáře invalidy zbraně neschopné, anebo též vojáky, kteří nahoře měli protekci.

U zábav byl řídký případ opilosti - nebylo z čeho. Piva byl nedostatek, to se vypilo ve chvíli a tak se prodávaly vodovky nebo jiné lihuprosté nápoje.

V průmyslových krajích rozmáhal se hlad a denně brzo ráno byla plná věc cizinců, kteří přijížděli sem do Terezína či Liberce za nákupem bramborů a jiných potravin. Prodávalo se ze zatajených zásob a pod rukou a dle toho se řídily též ceny. Ve Věži snad se nestaly případy, aby se prodávalo za lichvářskou cenu. Nakupovači nosili látky a různé jiné věci a tak se většinou jen vyměňovalo. Látky válečné byly tkány z vláken kopřiv a papíru. Ve všem byly náhražky.

Vzdor maximálním cenám, za míň nic nekoupí, ceny potravin stále stoupaly. Tak hov. maso bylo ve Věži 1 kg za vepřové 7 K, mléko 1 l - 44 hal, 1 kg másla - 12 - 26 K, 1 q bramborů - 16 K, 1 q jablek - 40 K.

Téhož roku - 1917 - prováděla se ve Věži rekvizice kovů - měděných a mosazných předmětů, mosaz. hmoždířů, svícňů, mosaz. dveřního kování, hlavně však zvonů. I na vážský obecní zvonek došlo a obec jej musela odevzdati k válečným účelům. Osadní zvonek mozerovský stihl též osud. Zvon v zámecké kapli byl ponechán.

Rok 1917 byl katastrofálně suchý. Nepršelo od 28. dubna - až do druhé poloviny srpna. Obilí nevyrostlo, ovsy se sekaly travní kosou. Louky a jetele byly opuchlé, podřadnější louky se ani nesekaly. V zimě na to napadlo ohromné množství sněhu a byly kruté, trvalé mrazy. Na to jasné povodně způsobilo veliké škody na polích a bránily včasnému obdělání polí.

V letech 1917-18 rozmohla se v obci povážlivou měrou chřipka, zvaná dle svého původu „španělská“. Bylo málo stavení v obci, jimž se tato nemoc vyhnula. Postižení jí byly děti i dospělí. Škola následkem toho zavřená delší čas, aby se epidemie chřipky nešířila. V okolí bylo mnoho případů úmrtí, v naší obci zemřela 1 osoba.

Mezitím válka dostupovala svého vrcholu. Mezi lidem zvládala nespokojnost a ve městách hlad bouří lid. Vojáci z dovolené se nechtěli vracet, na bojištích hlavně české pluky vypovídaly poslušnost. V armádě, která byla již nepravdělně a nepatrně zesilována hloučky nespokojenců, nastal rozklad.

Mnoho obětí přinesla naší obec válce v těch, kteří padli na bojištích aneb zemřelí v polních nemocnicích.

Horák	František	-	dělník	č. 1
Baloun	Václav	-	rolník	č. 23
Kubát	Jan	-	pekař	č. 32
Moravec	Josef	-	syn rolníka	č. 10
Moravec	Petr	-	syn rolníka	č. 10
Sedlák	Václav	-	domkář	č. 82
Sochor	František	-	syn rolníka	č. 9
Sochor	Josef	-	les. hajný	č. 59
Šlosar	Josef	-	dělník	č. 84
Svoboda	Josef	-	dělník	č. 85
Švácha	Josef	-	syn domkáře	č. 34
Tympl	Alois - (následky války zemřel doma)			č. 80
Tympl	August - (následky války zemřel doma)			č. 80
Vávra	Jaroslav	-	ital. legionář	č. 35
Vaňkát	Josef	-	dělník	č. 88
Kocman	Antonín	-	syn. rol. Mozerov	č. 4
Klofáč	Karel	-	malorolník	č. 5
Čížek	Jan	-	ital. legionář	č. 5

Státní převrat. Po roce utrpeních nesčetných a bédách přišel historický den 28. října 1918. Kdo první přinesl tuto radostnou zprávu do obce a jaký měla ohlas - nevím, smekal jsem dosud Rumunsku. A když konečně zprávy tato byla nám sdělena v kasárnách města Pitesti, ta radost a jásot nelze popsat. Slzy radosti draly se v oči, když plukovní hudba zahrála tu krásnou naši hymnu „Kde domov můj“.

Každý jásal radostí a všude ničeny vzpomínky na monarchii. V obci naší byly sbírány po domech císařské obrazy a za případného proslovu p. ř. uč. Kořínska, společně s černobílými prapory, dne 10. listopadu na hranici spáleny.

Rakouský trůn se zhroutil a na základě sebeurčovacího práva, říše se rozdrobila na menší státy. Národní výbor prohlásil republiku a za útrapy a strádání ve vyhnanství našeho předního politika zahraničního - profesora T. G. Masaryka za jejího 1. presidenta.

V obci naší byl úplný klid a pořádek a všude byla radost z vracejících se vojínů. Přejížděla též současně čsl. zahraniční armáda a i mezi ní měla obec své příslušníky:

V ligu francouzské: Václav Švec - č. 30

-//- ruské: bratři Josef a Ladislav Eislerové a Rud. Svoboda - Mozerov

-//- skalské: Jan Havel - č. 108

Jos. Med - č. 73

Ant. Kříž - č. 9 - Mozerov

Jar. Vávra - č. 35

který později padl při obsazování Slovenska. Vyživovací poměry v létech popřevratových, se mnoho nezměnily a byly dlouho svízelné. Vláda republiky čsl. byla nucena ještě několikrát se uchýlit k rekvisicím. Později, když z Ameriky dovezena byla mouka a hlavně tuky, přiděly se zvětšily a poměry se uklidňovaly.

Dne 15. června 1919 konaly se volby do obecního zastupitelstva dle nového zákona o poměrném zastoupení. Podány byly 2 kandidátní listiny.

Za stranu rolnicko-živnostenskou zvoleni:

Robert Stangler	velkostat.		
Václav Sochor	rolník	9	
Rudolf Šmíd	kovář	66	
Jan Strejček	obchodník	62	
Josef Tympl	truhlář	80	
Alois Nimráček	pekař	8	
Frant. Kuba	rolník	3	Mozerov

Za stranu sociálně-demokratickou:

František Bárta	rolník	21	
Karel Med	soustružník	6	
Frant. Laušman	pošmistr	59	
Frant. Jerml	domkář	71	
Václav Liška	-//-	61	
Jan Adamec	-//-	75	
Eduard Sochor	listonoš	49	
Frant. Floch	domkář	87	

Jelikož strana sociálně-demokratická měla většinu, zvolen stoupenec strany té - Václav Liška, domkář, č. 61 - starostou obce.

1920 - V roce 1920 zavedeno bylo v obci elektrické osvětlení ze soukromé elektrárny velkostatkáře p. Rob. Stanglera, jimž náleží rozvodná síť po obci, přípojky od sloupů k domovnímu zdivu a proud. Zařízení vnitřní náleží majitelům domů. Proudů možno použití na osvětlení. Platí se měsíčně paušálem z 1 žárovky Kč 5 - Obec osvětlena jest dvěma světly, u Šrůtových č. 70 a v průčelí zámku.

Dle nařízení byla obec povinná zříditi a udržovati veřejnou knihovnu. Jelikož v místě měl odbor Nár. Jednoty Pošumavské knihovnu o 250 svazcích, jednáno bylo o odkoupení. Knihy odhadnuty v ceně Kč. 2 300 - za kterýž obnos obec knihovnu převzala 21. 2. 1921. Knihovníkem určen pisatel této knihy. Do knihovní rady zvoleni:

Frant. Jerml jako předseda

Rud. Šmíd - jednatel

Eduard Švec - pokladník

Vác. Zmrzlý - člen kn. rady

Roční dotace (50 K za každého občana) zaokrouhlená na Kč 300 - jest vyplácená ročně pokld. knih. rady, za kterýž obnos jest knihovna doplňována novými svazky a pořizována vazba na knihy cenné. Dle výroční zprávy knihovní rady z roku 1930 nachází se v knihovně 313 svazků. dle obsahu jest naučných svazků 143, zábavných 170. Z celkového počtu jest 109 vázaných, 29 brožovaných. Knihy v roce 30, půjčovány do 39 rodin. Ročních výpůjček 422.

Od 16. - 19. března 1921 konalo se první sčítání lidu v Republice československé. V naší obci jej prováděla sl. Božena Chválová, literní uč. ve Věži - s výsledkem:

280 mužů, 348 žen, celkem 628 osob.

Národnost: československá: 279 mužů, 348 žen

polská: 1 muž

Státní příslušnost: čsl. 274 mužů, 341 žen

Rakouská 2 muži, 4 ženy

Státně příslušných: Polsko: 3 muži, 2 ženy

Prusko: 1 muž, 1 žena

Náboženství: římskokatolické: 260 mužů, 331 žen

československá: 15 mužů, 14 žen

českobratr. evangelická: 1 muž

židovská: 1 žena

Analfabetů: 17 úplných, 7 částečných

V roce 1921 postavena byla na přání některých občanů politická organizace lidové strany. Ze zakladatelů dlužno jmenovati: p. velkostat. Rob. Stanglera a p. Václav Švec, farář ze Skály. O počtu členů nemám přesných zpráv. Síla strany na veřejné mínění v obci projevila se v pozdějších volbách.

„Orel“ - V témž roce, v této straně založena tělocvičná jednota „Orel“, kterou v začátcích radou i finančně podporoval Rob. Stangler. Až do roku 1931 uspořádal „Orel“ několik veřejných cvičení a akademií tělocvičných a sehrál asi 30 divadelních představení. Letošního roku sdružuje „Orel“ členů 44, žatctva 53. Starosta „Orla“ Jos. Hrobský, náčelník Václav Bárta č. 21, náčelnice F. Bártová č. 21.

V roce 1921 byly nejvýnosnější plodince brambory. Průmyslové byly nakupování 1 q 110 Kč. - jedlé, žlutomasé až Kč 130.

V den svátku republiky, 28. října 1921 povstala vláda do zbraně záložníky mladších ročníků až včetně 1895. Po urovnání krátkého napětí válečného s Maďarskem diplomatickou cestou, byly jmenované ročníky opět demobilizovány.

Rok 1922 byl celkem vzhledem ku sklizni dobrý. Úroda za suchých dnů pohodlně se zvedla. Zejména bramborů se hodně urodilo, což mělo vliv na jejich cenu, podobně klesly v ceně i obiloviny.

Za 100 kg	žita se platilo	Kč 70
-//-	pšenice	Kč 80 - 90
-//-	ovsa	Kč 56 - 60
-//-	bramborů	Kč 12 - 13

Dle zásobového zákona rep. čsl. zabíral Pozemkový úřad, ustanovený vládou, velkostatkářské pozemky do určité výměny majitelů. V našem kraji projevila se projevila pozemková reforma zájmem některých občanů - o parcelaci blízkého dvora Koječína, kterou prováděl Obvodový komisariát v Něm. Brodě. Na parcelaci u Koječína byla interesována „Domovina“ strany republikánské (agrární), jejíž sekretariát v Něm. Brodě opravdu poctivě se staral a prosazoval nároky drobného lidu v přídělích.

Za tím účelem ustanovena počátkem roku 1923 několika jednotlivci- domkáři organizace politické strany republikánské „Domovina“ - do níž přihlásilo se 8 členů, vesměs žadatelů pozemků.

Rychlý průběh parcelace zdržován byl nájemcem dvora a tak se stalo, že až v říjnu 1924 byly konečně pozemky rozparcelovány. Z občanů veškerých příděl obdrželi:

Václav Sedmík	č. 74	J. Havel	č. 108
Jan Strejček	č. 62	Karel Adamec	č. 78
Karel Němec	č. 73	Frant. Svoboda	č. 13
Jan Adamec	č. 75	Jos. Krejčí	č. 42

Výměra, kterou jmenovaní obdrželi řídila se dle vlast. jejic přání od 1-8 ha. Cena přidělených pozemků byla dle bonitních tříd od 2250 - 4000 Kč za 1 hektar. Později změněn název spolku „Domoviny na místní organizaci republikánské strany ve Věži“, do níž se později přihlásilo více rolníků. Důvěrníkem nyní jest Josef Svoboda č. 19. rolník.

V roce 1923 vypsány byly volby do obecního zastupitelstva, které se na základě poměrného zastoupení provedly v naší obci dne 16. října. Podány byly 3 kandidátní listiny stran: lidová, komunistická a republikánská.

Strana lidová získala 8 mandátů a zvoleni:

Frant. Bárta č. 21, Robert Stangler č. 1, Al. Nimráček č. 8, Fr. Kříž č. 16, Jan Štajner č. 97, Alois Merunka č. 18, Fr. Jerml č. 71, Jos, Loskot č. 20.

Strana komunistická 4 mandáty. Zvoleni:

Václ. Liška č. 61, Karel Med č. 6, Alois Kratochvíl č. 69, Rudolf Svoboda č. 8 - Mozerov.

Strana republikánská 3 mandáty. Zvoleni:

Jan Sochor č. 9, Kar. Adamec č. 78, V. Sedmík č. 74

Strana lidová měla nadpoloviční většinu, proto z jejího středu zvolen starostou p. Frant. Bárta - rolník č. 21.

V roce 1924 prodávalo se za následujících cen:

100 kg žita	- Kč 90
pšenice	- Kč130 - 140
oves a ječmen	- Kč 80

Hovězí dobytek 1 kg ž. v. 8 - 10 Kč.

Zima v roce 1925 byla mírná a skoro úplně bez sněhu. Jaro teplé a příznivé vzrůstu rostlin.

Nevlídne počasí se dostavilo v červnu, v době sekání sena. Sklizeň se zdržovala v pošmourných a studených dnech. Žně žitné měly hladký průběh, na ovsy přišly menší přeháňky deštivé, které ale celkově neuškodily. Sklizeň všech plodin - průměrná.

Platilo se za 100 kg.

pšenice - 160 Kč,	žito - 128 - 130 Kč
ječmen - 150 Kč,	oves - 130 Kč
brambory průmyslové 33 Kč - žlutomasné - 40 Kč	

1 kg mouky - 3,20 Kč 1 kg hovězího masa - 14 Kč

1 kg masa vepřového - 16 Kč, telecí 14 - 16 Kč

Dne 15. listopadu 1925 konaly se volby do Národního shromáždění. Stručný výsledek: Lidovci 173 hlasů, komunisté 49 hlasů, republikáni 44 hlasů.

V lednu 1926 byla podomní sbírka na 2 zvony do farního kostela ve Skále. Od r. 1917, kdy zvony skalské byly remizovány na válečný účel, zbyl jen zvonek malý, zvaný „umíráček“. Proto podnikl skalský farář D. p. Václav Švec sběrací akci, která se setkala s dobrým výsledkem. Ve Věži sebral se značný obnos a nezůstaly pozadu druhé obce přifařené. Zvony, jeden Svatováclavský, druhý Mariánský - zavěšovány byly před biskupskou visitací. Přijel v květnu do Skály udílet sv. biřmování Královéhradecký biskup Dr. Karel Košpat. Ubytován byl ve zdejší zámku užívajíc pohostinství pana velkostat. Stanglera.

Ceny obilí proti roku minulém se celkem mnoho nezměnily. Za 100 kg se platilo: žito - 140 - 150 Kč, oves - 120 Kč, brambory žlutomas. - 37 Kč.

Jeho na str. 70, této knihy píše o rolnících místních a jich usedlostech, na str. 73 o živnostnících v obci, které co do počtu obyvatel, jsou též důležitou složkou v obci. Přibližně žije v obci 58 rodin dělnických. V obci jest lom, který zaměstnává 35-40 kameníků a pomocných dělníků, dále v brusírně skla pracuje 12 dělníků. Zbývající část se živí námezdní prací u velkostatku nebo u rolníků. Organizováni odborně a politicky jsou kameníci a brusiči. Vzniklo organizování místního dělnictva, datuje se od dob převratu, kdy dělnictvo do prvních obecních voleb podalo svoji kandidátní listinu. V roce 1924 utvořena organizační komunistické strany, která sdružuje pouze dělnictvo průmyslové (kameníky a brusiče skla). Dramatický odbor této organizace sehrál asi 20 divadelních představení ve Věži a ve Skále. Členstvo má svoji knihovnu o 130 svazcích. Dnes (v r. 1931) jist všech členů 32. Důvěník Jos. Hloušek č. 72, jednatel Jaromír Dvořák č. 97.

V červnu 1927 rozměřována byla „Veselská“ louka, náležející k veškerému velkostatku, která před tím byla v dlouhodobém pachtu. Díla jsou ve výměře od 9-17 arů. Nároky přiřnuty občanům z Věže, Mozerova, Skály a Leštiny. Cena dílců pohybuje e od 400 - 2000 Kč, dle bonitace půdy.

Dne 16. října 1927 konaly se volby do místního zastupitelstva. Kandidovaly čtyři strany:

1) Lidová	130 hlasů	6 mandátů
2) Komunistická	94 hlasů	5 mandátů
3) Republikánská	31 hlasů	2 mandáty
4) Katol. zemědělci	54 hlasů	2 mandáty

Starostou obce zvolen Frant. Kříž - rolník č. 16, náměst. Fr. Bárta - č. 21., 1. radní Václav Liška - domkář č. 61, 2. radní Jan Sochor - rolník č. 9, pokladník Václ. Zmrzlý - č. 26.

Členové zastupitelstva:

lidovci:

Fr. Bárta - č. 21	Rob. Stangler - č. 1
V. Zmrzlý - č. 26	V. Bárta - č. 25
V. Adamec - č. 8	Rud. Šmíd - č. 66

komunisté:

V. Liška - č. 61	Jos. Šlosar - č. 90
Jos. Hloušek - č. 72	Jan Velíšek - č. 72
Karel Horn - č. 36	

republikáni:

Jan Strejček - č. 62	J. Sochor - č. 9
----------------------	------------------

kat. zemědělci:

Fr. Kříž - č. 16	J. Loskot - č. 20
------------------	-------------------

Místní finanční komise, předseda: J. Pokorný

členové: Jan Strejček, Alois Merunka, Jos. Krejčí, Václ. Sedmík

Zvýšení stavebního ruchu projevilo se též v naší obci. Od roku 1926 postaveny nové domky, které dostaly čísla popisná, již dříve zaniklá.

č. 45 a 46 (majitelem velkostat. p. Stanglera)

č. 89 Jan Havel - nyní Mlynářova Kat.

č. 101 maj. Karel Kazda

č. 102 maj. Frant. Pytlík

č. 103 maj. Frant. Bárta

č. 90 maj. Karla Šlosarová ml.

Přístavby v čísle 26 - Václav Zmrzlý, č. 53 - Antonín vytasil, č. 74 - V. Sedmík, č. 75 - Jan Adamec.

Přestavby:	č. 21	Frant. Bárta	sklep, chlév
	č. 23	M. Balounová	kolna
	č. 13	Fr. Svoboda	stodola
	č. 87	Fr. Pískač	stodola
	č. 109	Rob. Stangler	obytné místnosti

Mimo staveb a přestaveb v obci, staví se téměř stále u velkostatku. Na pozemku u č. 48, které bylo přikoupeno k velkostatku, postavil p. Stangler ze žulových kvádrů a cementu hrobku. Kaple byla ku cti Krista - krále v červnu 1930 Želivským opatem.

K velkostatku náleží čísla popisná:

1, 2, 22, 43, 44, 45, 46, 48, 60, 64, 109

Číslo 1, 2 jest zámek, č. 22 jest Panský dům pro deputátníky, v lidové mluvě zvané „děkanství“, č. 43 - před léty mlýn a lázně, později prádelna, nyní brusírna skla. Číslo 44 - dříve valcha - nyní elektrárna. Číslo 45 a 46 - novostavba. Č. 48 - dříve soukromý domek Dolejšové. Číslo 60 - panský hostinec (dříve pivovar). Č. 64 - stará pekárna. Čís. 109 - domek zvaný „Medovna“.

Obci náleží čísla: 17 - byt obecního strážníka a chudobince. Domku se obecně říká „Liškovna“. Domek č. 72 - před 2 roky koupený obcí k účelu obecního chudobince, č. 100 - škola (majetek škol. okresu německobrodského). Obecní špýchar jest bez čísla (dnes skladiště hasič. sboru).

Obecní pozemky táhnou se od obce v jedné trati, vedle státní silnice. Mimo toho jsou rozptýlené parcele směrem k Mozerovu. Polí jest 35ha 14a 43m²; luk 27 254 ha, pastvin 1ha 85a 66m², lesů (u Svitálky a Mozerova) 5ha 16a 52m², rybník 2 ary 94m². Mimo lesů a rybníka jsou veškeré pozemky pronajaté občanům. Výnos z nich jest nyní Kč 7 546 ročně.

Dále žulový lom jest též majetkem obce. Pronajatý jest v určitých pachtovních obdobích, nyní Kameno-průmyslovým podnikům „Dura“ v Praze - Vinohradech, za roční nájemné Kč 4 000.

Peněžní obrat obce za rok 1930:

příjem - Kč 22 586,-

vydání - Kč 22 200,-

1930 V měsíci únoru r. 1930 podal obci Posázavský elektrárenský svaz v Něm. Brodě nabídku na připojení obce ze státní primární linky, vedené těsně podle obce. Někteří místní rolníci chopili se nabídky a vykonali po číslech soupis, kdo reflektuje pouze na osvětlení a kdo chtěl by si zavést motor na pohon strojů.

Občané jevíli značný zájem, a proto obecním zastupitelstvem vyžádán byl od svazu rozpočet, který byl prozkoumán, prodebatován a konečně kladně odhlasován. Podané odvolání proti elektrice oddálilo projekt do neurčita. V tomtéž čase dotázalo se Poštovní ředitelství v Pardubicích obce, zda chtěla by obec zavést telefon s hovornou na místní poště. Z různých důvodů sešlo i z tohoto.

Počátkem března r. 1930 zavedena byla z Brodu do Humpolce autobusová doprava. Z počátku byl podnik tento soukromý (Frant. Vacek, Světlá n. S.) až do října 1931 jest linka státní (ČSD). Zastávka jest ve středu obce (před obchodem p. J. Strejčka). Autobus bývá dobře obsazen a

obyvatelstvo místní hojně jej používá.

Od nepaměti stavila se v obci pouť v den sv. Jana Nepomuckého - 16. května. Dokud tento den byl zasvěcen svátkem, pouť ve Věži byla z dalekého okolí navštěvována. Později, když zákonem svátek tento byl zrušen a stal se dnem pracovním, pouť se sice stavila tentýž den, ale upadávala návštěva cizích, rok od roku klesala. Proto, aby pouť téměř nezanikla, usneslo se obecní zastupitelstvo, pouť slaviti vždy první neděli po 16. května, počínajíc rokem 1930.

V září 1930 upravována a válcována byla přes obec státní silnice. O rok později byla asfaltována. Do práce na silnici bylo přijmutých více dělníků z obce za plat 27 Kč denně.

V roce 1930 provedeno bylo v obci sčítání lidu. V 88 domech bydlí 133 rodin.

Obyvatelů v obci: celkem 627 osob

Náboženství: římskokatolické - 618

československé - 8

bez vyznání - 1

V roce 1930 založená zde byla politická organizace Středostavovské živnostensko-obchodní strany. Následkem roztržitého místních řemeslníků u různých stran, jest počet členů 13. Předsedou organizace jest Antonín Vytasil, truhlář č. 53.

Rok 1930 nebyl pro zemědělce rokem nejlepším. Jaro bylo suché, jetel, který špatně přezimoval, nebyl téměř žádný. Tráva na lukách vlivem sucha byla řídká a nízká. Senoseč byla podprůměrná. Brambory pro stále trvajícím suchu se nemohlo ani orávat. Žito urodilo se dost, sklizeň ovsa byla menší jak na zrno, tak na slámu. Žně při pěkném počasí rychle pokračovaly. Následkem malého odbytu ceny obilovin letěly dolů. Hned po žních se ve Věži platilo za 100 kg: žito - 84 Kč, oves - 85 Kč, brambory - 11-12 Kč. Ale ceny se brzo začaly měnit. Za žito v listopadu se platilo jen 70 Kč, oves - 72 Kč - 74 Kč, a na bramborách byl zisk vůbec mizivý. V Okrouhlici se platilo Kč 11 u velkostatku 10 Kč. Pokles cen nezastavil se jen u plodin, stihl též i výrobu živočišnou - a snad ještě více postihl tuto. Řezníci nakupovali během jara a léta vepřový dobytek za 9,50-10 Kč za 1 kg živé váhy. Na podzim platili ta tutéž váhu 5 Kč. Na ceně ztratil i dobytek hovězí jak chovný, tak jatečný. Maso ale bylo poměrně k cenám nákupním drahé, proto nastaly domácí porážky i výsek takové svépomocné akce. 1 kg masa bylo prodáváno za 11-11,50 Kč, v obchodě za 14 Kč.

Porážky domácí se tak vžily, že každou neděli se vysekávaly 2-3 vepři. Tím podporoval jaksi jeden druhého a dopomáhal k lepšímu zpeněžení.

V tomto roce na podzim byla neobyčejná záplava polních myší, které do zimy v některých místech zničily jetele a zasetá žita úplně.

Sníh v roce 1930 přišel nečekaně brzo. Práce v polích nebyly ještě dodělány leckde mez sněhem žlutnala se ještě řepa. V den svátku republiky, 28. října, navály se takové spousty sněhu jaké nikdo nepamatuje. Všechny cesty a silnice byly vysoko zaváty sněhem, autobus uvázl a nemohl v závějích projet.

Veškerá doprava byla přerušena. Každý byl nucen zůstat doma a oknem se dívat, jak spousty sněhu se valí z oblak. Do polovice listopadu se počasí zlepšilo, oteplilo a sníh tál. Ale co zanechal po sobě škody! Veškeré lesy, vysoké porosty z polovice zničil a v sadech rozlámal štěpy. Škoda byla nedozírná.

Zima vzhledem k tuhým mrazům v letech předešlých byla mírná.

Ta to ale jaro nechalo na sebe dlouho čekati. V poli se začalo pracovati až v druhé polovině dubna. Dlouho trvajícím krutomrazy velice uškodily žitům, která vynesla, ztrácela se, až musela býti z 1/3 zaorána. Žita zbylá zůstala velice řídká a nevzpamatovala se již. Po deštích koncem června ovsy vzrostly a slibovaly dobrý výnos. Senoseč se vydařil. Na lukách bylo hodně trávy a slunné počasí posloužilo, takže během týdne bylo po senách.

Na jaře 1931 nechala správa obce vysázet náves lípami. Na návsi horní vsazeny byly lipky kolem křížku. dále vysázeno bylo třešňové stromořadí pod vsí různými druhy stromů.

Dne 13. - 15. června byla na žádost obchodníka Frant. Kříže č. 63 ořezána koruna staleté

lípy u křížku na návsi.

Po neobyčejných vedrech přišla 18. června prudká bouře s krupobitím. Kolem 4. hodiny odpolední se zatmělo, přihnala se vichřice, která všechno ničila. Odnášela krytinu ze střeš, lámala a vyvracela stromy. U horního rybníka byla vyvrácená lípa, u dolního ležel přes cestu akát a na státní silnici bylo rozlámáno více stromů. Spousty vod vybraly cesty a na svahu byla strhána pole. Kolem obce kroupy mnoho neuškodily, ale na pozemcích u Koječína byla škoda obrovská. Pojišťovny samy pojištěncům vyplácely 80 %.

Za dva dny po této katastrofě přišla opět bouře 18. června v 11. hodin v noci. Bouři takovou spojenou s hromobitím nikdo nepamatuje. Blesk za bleskem a ráno jedna za druhou. Po hodině, když ustal praskot, každý si oddechl. Mimo škody způsobené přívalem nebylo ztrát. Sklizeň žita co do počasí byla dobrá, ale co do výnosu podprůměrná. V žitách bylo více trávy než obilí a dle toho jen 1/3 panáků proti jiným rokům. Ovsy byly pěkné jak na slámu, tak na zrno. Ale pozdní oves se špatně sušil. 9. srpna přišly dlouhotrvající deště. Oves zčernal a klíčil na řadech, hrstích i v mandílích. Jeden - dva dny v týdnu obloha se vyjasnila a ovsy jen zvadlé, černé se vozily domů. Stálými dešti začaly silně hnit brambory. Zdravých „zelenáčů“ se téměř nesklízelo. Po 8 týdnech - od 30. září se trvale vyjasnilo a nastaly krásné časy. Brambory sklízely se za pěkné pohody. Cena bramborů v říjnu: průmyslové 18 Kč, žlutomasé 22-25 Kč
Žito pro slabou sklizeň málo kdo v obci prodal. Cena jeho stoupala, ale nikdo z toho nic neměl. Prodávalo se v říjnu 100 kg - 135-140 Kč, pšenice - 125-135 Kč, oves roztříděný dle jakosti na černý, omchlý a bezvadný. Cena 90-95-105 Kč za 100 kg.

Následkem slabé sklizně a tím málo krmiva nastal úžasný pokles cen dobytka. Každý byl nucený snížit počet dobytka na nejnižší míru, jelikož krmivo stále stoupalo.

100 kg slámy stelivové jest za 40-45 Kč

-//- slámy krmné jest za 48-55 Kč

100 kg sena jest za 60-70 Kč

Trhy se přeplnily příhonem dobytka a při malé poptávce se stačili na minimum. Krávy se prodávaly 1200-1400 Kč, a staly se časté případy, že starší kráva byla prodána za 200-250 Kč. Za dobytek řezníci platí:

hovězí 1 kg živé váhy - 1,50 - 4 Kč, dobytek vepřový - 5-5,50 Kč za 1 kg živého masa.

Cena masa ve výseku u řezníků zde: 1 kg masa hověz. - 6 Kč

1 kg masa vepř. - 8-10 Kč

Financování vojska

Ve dnech 3. - 4. září přenocovala v obci korouhev jezdeckého pluku Vysokomyštského, vracující se z jezdeckých manévřů od Pelhřimova. Druhý den přenocoval tu vozatajský oddíl z Pardubic. Důstojnictvo ubytováno bylo většinou do jednotlivých usedlostí po 2-10 mužích s koňmi.

Na den 27. září 1931 byly vypsány volby do obecního zastupitelstva. Kandidovati hodlaly strany: lidová, republikánská a komunistická. Z úsporných důvodů řešily se volby odpadly.

1) Lidová strana má 6 mandátů

2) Komunistická má 5 mandátů

3) Republikánská má 4 mandáty

Starostou obce zvolen člen republikánské strany Frant. Kříž, rolník č. 16, náměstek Frant. Bárta, č. 21

1. radní Jan Sochor č. 9.

2. radní Václav Liška č. 61

pokladník Václav Zmrzlý č. 26

Členové zastupitelstva:

Lidovci:

Frant. Bárta, Robert Stangler, Václav Adamec, Frant. Jerml, Rudolf Šmíd, Václav Zmrzlý

Komunisté:

Václav Liška, Josef Hloušek, Josef Kratochvíl, Frant. Pískač, Jan Štajner

Republikáni:

Frant. Kříž - č. 16, J. Sochor, Jan Strejček, F. Adamec

Míst. finanční komise: předseda: Ant. Merunka

Členové: Jan Strejček, Jan Bárta, Frant. Veselý, Václav Sedmík

Míst. osvětová komise:

Jan Pokorný říd. uč, Jos. Hloušek, Frant. Svoboda

Knihovní rada:

Předseda: Frant. Jerml.

členové: Rud. Šmíd, Eduard Švec, Václav Zmrzlý

knihovnick: Frant. Svoboda

Letopisecká komise:

Josef Hloušek, Josef Loskot

1932 - Zima 1931-32 byla celkem mírná. Teprve v druhé polovině února počasí se změnilo. Přišly tuhé mrazy - v našem kraji 18-21°C a začalo silně sněžit.

I existenční poměry v obci se zhoršily. Kamenopodniky „Dura“ zastavily v místním žulovém lomě práci a propustily dělnictvo. Tím ztratilo asi 40 kameníků výdělek a zůstalo bez prostředku.

Podobně postiženi byli brusiči skla, kteří pro nedostatek objednávek pracovatí mohli velice málo.

Tak selhal i tento dobrý, dobře placený oboro, v kterém dobrý dělník vydělal před 5-6 roky 300-450 Kč týdně.

Dle seznamu, přihlásilo se v obci 51 nezaměstnaných - ku Státní vyživovací o podporu.

Do obce docházelo týdně 20 - 30 vyživovacích lístků lidově zvaných „žebračky“, které mezi nejpotřebnější rozdělovala zvláštní komise. Každý lístek měl hodnotu Kč 10, za který bylo možno nakoupiti jen potraviny. V jarním období vyplácení podpor bylo zastaveno.

Jaro bylo teplé, pohodlné ke vzrůstu plodin. Během léta se dostavilo několik prudkých bouří spojených s hromobitím. Blesk udeřil na několika místech v obci, ale větších škod nezpůsobil.

V pozdějších lijavicích přede žněmi krásné a bujně obilí vesměs lehlo, takže bylo nutno sekati trávnickými kosami.

Práce ve žních pokračovala pomalu sice, ale při krásných slunných dnech se všechno šťastně sklídilo pod střechem.

V měsíci září se platilo zde za 100 kg žita 95 Kč, v prosinci 63 Kč.

100 kg ovsu 66 Kč, v prosinci 57 Kč.

100 kg bramborů 16 - 18 Kč

V roce 1932 byla značná úroda ovoce, které zelináři a obchodníci s ovocem ve zdejší obci nakupovali od 50 - 150 Kč za 100 kg. Cena dobytka proti roku minulému se zlepšila.

Hovězí dobytek byl nakupován průměrně od 2,50 do 4 Kč za 1 kg živé váhy. Za vepře platili řezníci 7-8 Kč za 1 kg živé váhy. Tím stoupla též cena masa: za 1 kg hovězího masa se platilo zde u řezníka Kč 10,-, 1 kg vepřového Kč 14,-, vepřové sádlo 16 Kč, 1 kg másla 12-13 Kč.

Již před válkou jednáno bylo o melioraci pozemků od katastr. obce Věž. Uskutečnění projektu překazila válka. Až v roce 1932 ustaveno bylo zde Vrchní družstvo se starostou Fr. Křížem

a Jos. Svobodou v čele. Projekt bude proveden na rozloze, do kteréž započteny jsou pozemky zájemců z obcí Koječína, Boňkova a Skály. Průběh podniku jest brzděn protesty a tím vlastní práce s tím oddálena na neurčito.

1) V roce 1932 odprodán byl od velkostatku, k němuž vždy patřil rozsáhlý panský hostinec č. 60, lidově zvaný „Pivovár“. Koupil jej dosavadní nájemce Jindř. Pavlíček, řezník a uzenář ze Zdislavic, zároveň s jednou mírou „panské zahrady“, přiléhající k pivováru.

2) Domek č. 34 koupil Eduard Švácha, lesní hajný z Veselska

3) Domek č. 32 koupil Eduard Švec, obchodník se smíšeným zbožím

4) Domek č. 73 se třemi měrami pozemků koupil Karel Liška, zedník z Leštiny

Novostavba:

Antonie Nedbalová, vdova po školníku v Praze, postavila svůj rodinný domek (vedle obecního špejcharu), který se držel č. 91.

E. Švec - zvýšil a opravil domek č. 32

E. Švácha - přestavěl domek č. 34

J. Šrůta - zvýšil a opravil domek č. 70

V. Vávra - zvýšil a opravil domek č. 35

Poslouchači rádia ve vsi:

1) Robert Stangler - velkostatkář

2) Jan Pokorný - říd. učitel

3) Ant. Nedbalová - soukromnice

Opět uplynul jeden rok, po jehož ukončení vracím se zpět, abych vypsál události a změny v obci během r. 1933.

Zima počátkem roku byla dosti sychravá. Sněhu sice mnoho nebylo, ale mrazy na toto byly značné. V první polovici února slunce začalo hřátí a zdálo se, že letošní jaro nenechá na sebe dlouho čekat. Ale radost nervalo dlouho. Obloha se zachmuřila a z mraků sypal se po několik dnů sníh, jehož napadlo na 50 cm. Aby nevázl provoz na státní silnici, projížděl dvakrát denně autem pluh na odklizení sněhu. Mimo polomů v lesích, škod snad nebylo. V masopustním období byly v obci jen dva plesy, hasičský a selský. Oba následkem peněžní tísně slabě domácími lidmi navštíveny. Nedostatek peněz je všude patrný - jak v rodinách, tak i ve společenském životě v obci. Ochotnická představení sotva kryjí režii. Dělnictvo nepracuje, příjem rolníků ztenčil se na polovinu a tím trpí pro nedostatek práce i místní živnostníci. Ale za to se hodně čte. V obecní knihovně počet výpůjček rok od roku stoupá. Mimo to půjčují se knihy i dětské i dělnické knihovně a i v soukromí nachází se slušný počet knih. I časopisů dochází denně hodně dle vrstev občanských. Nemalý zájem jest věnován novinářským zprávám o válečném napětí a zbrojení v okolních státech. Takové články se horečně čtou a význam jich se zveličuje.

Dle seznamu, přihlásilo se v obci 39 nezaměstnaných k podpůrné akci. V tomto období došlo do obce 150 stravovacích lístků v hodnotě 10 Kč, a 188, chlebenek a 1,20 kg chléb rozdělován nezaměstnaným: ženatým 2 bochníčky, svobodní jeden bochník týdně. Před jarními pracemi si nezaměstnaní lístky odpracovali úpravou návsi a cest. Blížícím se jarem počet nezaměstnaných ubýval a koncem května vyplácení podpor ustalo. Kameníci rozprchli se po pracích do okolních lomů a zbývající přijala do práce Státní silniční správa. Spor obce s firmou „Dura“ o dodržení nájemní smlouvy k lomu byl soudní cestou rozváznán odstupným obci. V lomě se tedy již nepracuje a v dohledné době asi nebude. Brusiči skla pracují občas - na objednávku.

Jarní práce rolnické v polích se letos zpozdlily. Časté sněhové přeháňky a mrazíky v první polovině dubna velice škodily a zdržely osev do konce dubna. Roku letošního osvědčilo staré přísloví: Do sv. Ducha - drž se kožicha. K chladným dnům přidaly se v červnu deště, čímž zpozdlila se senoseč do července. Výnos této vzhledem k stálým zimám byl menší.

Léto prošlo bez větších bouří a živelných katastrof a přiblížily se žně. Obilí bylo pěkné jak

do množství, tak do kvality. Sena lučního i jetelového bylo méně a brambory selhaly vůbec. Pro špatný prospěch bramborových kultur se raně vůbec neprodával. Neúroda těchto se přičítala nepříznivému počasí a v šetrnosti nákupu umělých hnojiv.

Obilí, pokud se týče prodeje po sklizni, platilo se v místě:

žito 59 - 65 Kč, oves 46-48 Kč, pšenice 120 - 125 Kč

Vše za 100 kg.

Za brambory se platilo za 100 kg:

žluté, jedlé - 25 - 33 Kč, za průmyslové 20 Kč. - platí až do konce roku.

Hospodáři byli tímto velice omezeni a žádají radikální nápravy, aby taková ztráta jak v plemenitbě, tak v užitku se neopakovala. Druhou ztrátou byl mor drůbeže, jemuž podlehl v několika hospodářstvích daleko přes 500 kusů drůbeže. Počet pošlých kusu nenechá se určit, neboť postižení později ztráty ani nehlásili.

Když skončeny byly podzimní práce, počalo se s meliorováním pozemků. Přesná data co týká se vedení a rozsáhlosti objektu zapíše po skončení veškerých prací. V podniku zaměstnání byli veškerí dělníci z obce i míst sousedních. Nastavšími tuhými mrazy, v kterých půda promrzla do hloubky 50 cm, práce ustala a odložena na jaro.

Na dotaz Ach. ministr. vnitra týkající se opisu záznamů obce a velkostatku Věže, požádal starosta obce a opis některých listin. Ředitelství Archivu ministr. vnitra vyhovělo a zaslalo 10. 8. následující opisy listin:

- 1) seznam poddaných z r. 1651 (o dvou částech)
- 2) robotní záznam ze vsi Věž z roku 1777 (1)
- 3) vyrovnávací katastr z r. 1851 (1)
- 4) protokol o vyvození pozemností z r. 1851 (1)

Listiny tyto budou uloženy k zpracování s dalšími záznamy, o nichž je zmínka pod heslem „Opis archivialí“ na str. 45 a 46 této knihy.

Rok 1934

Letošní rok jest možno napsati, krůčkem ku zlepšení poměrů tísnivé situace. I to počasí jako by chtělo napomáhati hospodářům. Sníh rychle mizel a koncem března nebylo po něm asi stopy. Poté rychle usychala a v krásné, teplé pohodě hospodáři obcházelí kolem polí přehlédnouti, jak přezimovaly ozimy.

Leckdo vracel se zklamán. Žita, hlavně později setá a nemořená, hned z podzimu špatně vycházela a přes zimu téměř zmizela a v jetelinách jen sem-tam se zelenal lupínek. Letá třetina ozimů se zaorávala v nastavší jarní práci a osívala jařina. Ale jaro bylo velice krásné, Slunce hřálo, ozimy se značně lépe a ovsy a ječmeny téměř před očima rostly.

Brambory, které se u nás ještě v květnu sází, byly do konce dubna nasázeny. V dubnu byly dvě dosti prudké bouře s krupobitím, škod však nebylo.

Počátkem jarních prací mizela nezaměstnanost v obci. Melioraní práce, které pro velké mrazy byly nedokončeny, hlavně na lukách v minulém roce, jak bylo z jara možno, byli povolání dělníci dodělat projekt. Během června byly práce skončeny.

Vzhledem ku velice špatnému stavu obou rybníků, usneslo se obecní zastupitelstvo k radikální úpravě těchto hnojících louží, které nebyly ku cti obce z důvodů zdravotních tím více bezpečnostních. V případě požáru byl by hasičský sbor i občanstvo bezmocné, ještě studně nejsou tak vydatné a rybníky prázdné.

Rozpočet na dolní obecní rybník byl Kč 17 000,- a přikročil-li se vůbec a o kolik, nevím, ještě projekt není dosud vyúčtovaný.

S úpravou se počalo 20. července a pracovalo průměrně 10 dělníků s denní mzdou Kč 20,-. Rybník byl prohloubený náplav, kterého bylo přes metr, vyvezli si rolníci. Za účelem zachycení přívalové vody prokopán přes náves směrem k č. 13 byl pohodlný kanál, který zachycuje veškerou vodu z Mozerovské cesty. Druhý kanál přivádí odpadovou vodu z čísel 15 a 16. Konečně z obecní

studně zvané „Kaltýž“, byla svedená přebytečná voda rourami do rybníka. Hráze byly ze všech stran vydlážděny mimo vjezdu. Odpadový kanál z rybníka odvádí vodu do silniční strouhy. Konečně byla náves vkusně srovnána a všechny strouhy zaházeny.

V druhé polovině září rozkopalo dělnictvo hráze položené u horního panského rybníka. Na těchto hrázích byly lípy a červený kaštan na nátlak Státní silniční správy byly podél silnice skáceny. Za účelem rozšíření silnice a vyrovnání záhybu obdržela stát. silniční správa metrový pruh pozemku, čímž se rybník zmenšil. Za tj. značně prohloubený. Hráze vydlážděny a nově vysázeny lípkami. Přívalovou vodu přivádí kanál, prokopaný směrem ke škole. I zde horní náves byla srovnána, čímž vzhled návesi mnoho získal. Dělníci byli tím zaměstnáni do poloviny listopadu.

Příznivá pohoda, kterou si každý z jara liboval, změnila se v květnu v neobvyklá parna. Na obloze ani mráčku a polní plodiny tak naléhavě potřebovaly vydatné závlahy. Vysychaly rybníky, studně, jen ob haltýř byl spásou polovině vsi. Až 20. května obloha se zatáhla mraky, s nimiž přišla prudká bouře a lijavec. Po dešti značně se ochladilo a 24. a 25. přišla pohroma. Přišly dva tuhé noční mrazy, které zhojně působily na právě kvetoucí žita a nejvíce zasáhly bujně vegetující brambory, které místy zmrzly úplně. Smutný byl pohled na takové pole, které již na kus cesty nepříjemně páchlo, v žáru slunce dohnívající natí bramborovou. Až třetí týden začaly teprve odnožovati a velice pomalu začaly v horách doháněti normální vzhled.

Požár - Dne 1. června v odpoledních hodinách vypukl požár v osadě Mozerovské č. 9. Rychle šířící se požár v okamžiku zachvátil celý objekt, že stěží vyvedl se dobytek. Hospodářské stroje i jiný inventář padl za oběť dravému živlu. Požár vznikl od vadného komínu. Byla to jedna z posledních dřevěných chaloupek, s kterými se dnes již velice zřídka setkáváme.

Následkem stálého vedra začala se předčasně sklizeň sena. Tráva na lukách byla řídká, nízká a uschlá téměř na stojatě. Zklamala jak do množství, tak i do jakosti. Podobně seč jetela selhala. Žně byl letos dříve. Pravidelně se začne u nás sekati žito po sv. Anně, letos se začalo 18. července. Žita, pšenice a ječmeny byly prostřední, ale byl spokojený každý, zvláště když se i slyšely zprávy ze žíznících krajín polabských, kde lidi sekali trávními kosami.

Ovsa byly pěkné a při výmlatu sypalo z jednoho nákladu sklidili 60 kg čistého zrna.

Počasí ve žních bylo velice krásné, bez dešťů a práce sklizní měla rychlý průběh. Do skalské pouti, kdy obvykle se u nás začíná oves sekati, sváželo se do stodol poslední.

Po žních začalo se hned s výmlatem. Každý byl peněžně vyčerpan a čekal, aby to zrno ho udrželo a mohl prodati.

Ceny obilí následkem obilného monopolu se značně zlepšily. Obilí mohlo se sice prodávati jen komisionářům (družstvům) nebo schváleným subkomisionářům (nakupovačům), což ovšem nikomu nevadilo. Dne 1. září vešly monopolní ceny v platnost a platilo se u nás ve Věži za 100 kg dle hektolitrové váhy:

pšenice - 158 Kč

žito - 116 Kč

oves - 106 Kč

Ječmen dle kvality asi též tolik. Z těchto cen ovšem prodalo-li se obilí zde, byla srážka za dovoz ke družstvům. Ceny byly slušné rentabilní, ale našli se jednotlivci, kteří odsuzovali monopol, že prý stlačuje cenu a podobně, že prý vůbec je obilí nedostatek. Až přeplněná skladiště ukázala blahodárný účinek vládního nařízení.

Ceny bramborů, hlavně raných, byly vysoké. Kraje polabské svojí produkcí raných zemáků selhaly a tak byl značný zájem o tyto, zde v našich horách. V Okrouhlici se na žlutomasé druhy platilo v srpnu 90 - 100 Kč za 1q, v září 50 - 36 Kč.

Počátkem října platily: žluté 28 Kč, průmyslové ku příkladu druh Waltmann, Pansasie 28 - 50 Kč.

Cena byla stanovena svazem pěstitelů zemáků v předpokladu, že bude těchto dle zdání nedostatek. Ale když zaplnila se skladiště, když již nestačovaly vagony i nádražní rampy a denně řada povozů, ucpávala nádraží, tu ukázala se výše sklizně a cena začala se pohybovati. Ve dvou dnech klesala na 18 - 16 Kč a někde se platilo i 14 Kč za 1 q.

Při výplatách nastal chaos. Družstva tedy šla střením cestou, jedním srážela a druhým přidala.

Marie Novotná z Květinova, majitelka trafiky ve Věži, koupila od velkostatku p. Rob. Stanglera, domek za 26 000 Kč, který až dosud náležel k č. 22, lidově zvanému „děkanství“. Na zákl. oddělovacího plánu obdržel domek dávno zaniklé č. p. 4 a umístěna v něm trafika.

Hospodářství Ant. Švece, č. p. 30, k němuž náleží asi 12 měr pozemků, koupil Jan Vlastník z Budíkova za cenu 47 000 Kč.

Bohumil Šlosar koupil 640 m² obecního stavebního pozemku za cenu 1 Kč za 1 m² a na této parcele postavil domek, který obdržel č. p. 39.

Alois Sochor, rolník a hostinský ve Věži č. 5, přestavěl stodolu.

Jos. Adamec, kameník ve Věži, č. p. 78, přestavěl stodolu.

Jan Pokorný, def. řídicí učitel ve Věži, na vlastní žádost přeložen jako odb. učitel občanské školy do Něm. Brodu na dobu 2 let. Agendu správy školy vede p. Emilie Melenovská, dosavadní učitelka zde. Na její místo jmenována sl. Růžena Jeníčková, učitelka z Něm. Brodu. Třetí místo je obsazeno učitelem Otak. Školníkem.

Pí Milada Belhanova, dosavadní přednosta poštovního úřadu zde, z rodinných důvodů na vlastní žádost byla přeložena do Moravské Ostravy. Na její místo byla prozatímně jmenována sl. Marie Česáková z Čáslavi.

Dne 20. 6. 1934 oslavil tiše v ústraní Dr. Frant. Xav. Novák, farář na odpočinku ve Věži, 50. výročí svého kněžství. Jubilant, učenec při svých 75 letech jest dosud svěží. Sepsal více knih a jeho filozofická díla jsou vzácností a stále žádána. Jeho život byl plný útrap, hlavně v době sv. války, kdy co dobrý Čech, byl rakouskými úřady označen jako vlastizrádce a smýkán z místa na místo. Nyní tradičně v klidu na zaslouženém místě odpočinku ve Věži a denně slouží v zámecké kapli vážské mši sv. Jubilantovi, budiž přáno ve zdraví mnoha let.

Dne 17. 4. 1934 zemřel po delší nemoci dlouholetý člen obecního zastupitelstva a radní Rudolf Šmíd, kovář ve Věži č. 66, ve stáří 59 let. Zesnulý byl členem všech místních spolků a zúčastnil se velmi horlivě všech prací obecních a těšil se vážnosti mezi občanstvem. Čest jeho památce.

V obci, během roku byla přednáška odborně hospodářská. Přednášky zúčastnila se většina hospodářů. Řečnil - rada zemědělců Málek.

Tentýž řečník přednášel o zabránění Štockých lesů Hohevizoleznských do lesní reformy a žádat, aby obec naše přihlásila se do svazku zúčastněných obcí a tím pomohla vyrvati tyto pozemky z německých rukou. Na obci bylo žádáno upsati 10 podílů po 1000 Kč. Projekt byl zastupitelstvem prodebatován a zamítnut z důvodu pro značnou vzdálenost k lesům a špatnou finanční situací obce.

Dále bylo zde několik schůzí spolkových s přednáškami.

V listopadu byla zde po přednášce referentů polit. strany Národně demokratické, ustavující valná hromada odbočky této strany, do níž se přihlásilo 31 členů, většinou dělníků.

Během letošního roku byly pořádány 4 divadelní představení - 3 hasičským sborem, 1 sehraném „Orlem“ a 3 spolkové plesy. Účast na všech podnikcích slušná.

Letopisecká komise:

Do letopisecké komise byly obecním zastupitelstvem jmenováni občané:

- 1) Frant. Kříž - starosta obce
- 2) Frant. Pískač - brusič skla (č. 87)
- 3) Jos. Hloušek - dělník (č. 72)

Obecní knihovna:

Podle výroční zprávy knihovni měla zdejší obecní knihovna v letošním roce 295 knih. Půjčují se knihy do 39 rodin. Výpůjček - 426, přibylo 15 knih.

Změna akt. dopravy:

Ředitelství Č.S.D v Hradci Královém hodlalo zastaviti autobusový provoz na lince Něm. Brod, Humpolec pro nevýnosnost. Zúčastněná města i obce podaly protest proti nařízení. Protestu bylo vyhověno v provozu však byla změna v jízdním řádu. Všedního dne projíždí autobus dvakrát,

v neděli třikrát.

Manévry:

V druhé polovině měsíce září byla na naší českomoravské vysočině vojenská závěrečná cvičení českých a moravských divizí. Příchod vojsk byl prapory odřenými obcemi všude nadšeně vítán. Obcí naší prošel s hudbou 6. čsl. pěší pluk „Hanácký“, četné vozatajstvo, jízda a dělostřelectvo. Každý druh zbraní byl se zájmem sledován. O celou dobu manévru byla zde v Pavlíčkově hostinci vojenská hl. hovorna.

Po skončených cvičeních po celé dva dny byla silnice k Něm. Brodu přeplněná vojskem. Pěchota byla převážena z operačního pásma těžkými voj. automobily. Mimo to projela obcí jízda, lehké i těžké dělostřelectvo, které bylo středem obdivu. Ve Věži byl ubytován se štábem 7. čsl. dělostřelecký pluk. Velitelství a kancelář byla ve škole, důstojnictvo a mužstvo po domech a koně dle vhodného místa po hospodářských kolnách. Po jednodenním pobytu dělostřelci odjeli na těl. klid a návrat k normální práci.

Dokončení prací polních, které obyčejně končí počátkem listopadu, se letos neobvykle oddálily. V říjnu přišlo sice několik sněhových plískanic, ale v listopadu se vyjasnilo a přišla příjemná teplá pohoda.

Není vůbec pamětníka v obce, který by mohl pamatovati tak teplé počasí v zimě, jako letos. Na pozemcích místních velkostatků se až do Vánoc dalo. Do konce roku bylo plně bez sněhu a mrazu. Ozimy urůstaly a hospodáři s obavou hledí vstříce příštímu jaru, co stane se s obilninami. Pro stálé deštníky a rozbředlost pozemků, nenechají se žita spásat dobyt看em. A tak jen zbývá naděje, k příznivému ukončení vegetace - přírodní mrazy a sněhem.

Po ukončení melioračních prací bylo dělnictvo propuštěno z práce. Rolníci sami soukromě též málo dělníky zaměstnávají pro finanční zatížení t let minulých. A obec jich sama zaměstnávati nemůže, protože nikde není úhrady k podniku. Práce by bylo dost, vždyť cesty jsou v žalostném stavu.

Na obecním úřadě se přihlásilo 23 nezaměstnaných o státní podporu. Do konce roku došlo do obce asi 250 stravovacích lístků, každý v hodnotě 10 Kč, za které nezaměstnaní nakupují v místních obchodech potraviny. tyto lístky s nemalým svízelm rozděluje sociální komise. Mimo lístky tyto byly poděleny všechny chudé děti, jimž rozdáno k Vánočním svátkům 300 Kč. Dále bylo přiděleno do obce z výnosu sbírek podomních v obcích 298 Kč, které rozděleny byly v penězích. Ženaté nezaměstnaní obdrželi po 15 Kč, svobodní po 8 Kč.

Hospodářský rok 1934 byl ukončen jako každoročně sčítáním hospodář. dobytka. Ve Věži bez Mozerova bylo napočítáno:

215 kusů hovězího dobytka

184 kusů vepřového dobytka

28 koňů

108 koz

585 slepic

Rok 1935

Tato pamětní kniha byla na výzvu Okresního úřadu předložena 21. ledna k revizi. Revidoval jí a bez poznámky ji vrátil p. vrchní radní V. Lettl.

Zdálo se, že nezvyklé počasí a tepla v zimě 1934-35, potrvá a mrazy přijdou-li, budou velice mírné.

Vždyť Vánoční svátky i Nový rok přešly za mírné, jarní pohody. Ale v polovině ledna se každý přesvědčil o opaku. Přišlo několik mrazíků, které se ku konci měsíce stupňovaly, a první dny únorové obloha se zatáhla a z oblak se začalo vydatně sněžit.

Do toho přišel prudký vítr, který se sypkým sněhem dělal divy. Veškeré úvozy byly zameteny a všude jen rovina, v níž severák zrovna běsnil. Kdo nemusel, nevycházel ze stavení. Po státní silnici co chvíli projížděl pluh na odklizení sněhu, než se však vrátil, nakupily se závěje, v nichž uvázl i autobus. Proto provoz byl na 3 dny zastavený. Horší to bylo na silnicích okresních,

kde neodklizené hory sněhu, spojení vesnic znemožnilo. Byly proto povoláni nezaměstnaní, kteří prohazovali závěje kolik dní. Nezaměstnaných bylo v této zimě opět jako jiná léta obvyklý počet: 40 - 48 osob. Většina z nich bere stát. stravovací lístky.

Za mrazu a sněhu vánice byly oslaveny 85. narozeniny I. presidenta čsl. rep. T. G. Masaryka. K hasičské zbrojnici, kde bylo seřazení, dostavila se vzdor metelici řada občanů. Průvodu, který odsud vyšel za šera, zúčastnily se školní děti s učitelstvem, hasiči, orlové a místní zpěvácký sbor. Na Křížovu poli zažehnula oslavná hranice, u níž za obecní zastupitelstvo učinil projev starosta obce Frant. Kříž, za hasičský sbor Fr. Svoboda, za selstvo Václav Bárta. Zapěvením státní hymny a oblíbené písně „Teče voda, teče...“ zpěváckým sborem slavnost byla skončena.

Studené počasí v druhé polovině velice zdržovalo osev jařin. Sníh poletoval s deštěm do konce měsíce a tak značný díl jarních prací čekal na květen. Hned 2. května přišel zase tak silný mráz, který spálil květy na stromech i mladé byliny na polích. Nebude opět rané krmení jetele a směsky a nebude raných bramborů. 15. května vůbec začal padat sníh, který se udržel až do druhého dne. Přísloví praví: „Studený máj, v stodolách háj“.

Stupňuje-li se úroda dle chladna, tedy by určitě stodoly na letošní sklizeň nestačily.

Koncem května se konečně vyjasnilo a přišly 3-4 teplé dny. Ale radost z pohody se zkalila. V sobotu 25. května, kol. 2 hod. odpolední, zatáhla se obloha zlověstnými mraky, z nichž šlehal blesk za bleskem. Ze tmy spustil se prudký liják s přívalem krup, jichž v okamžiku bylo bílo. Dravé proudy kalné vody rvaly všechno v cestě. Nejvíce poškozeny byly pozemky na svazích k Veselsku. Bramborová sadba z těchto polí byla stálého odplavena a místo brázd vyrvány byly rokle.

Kroupy, ač spadlo jich značně celkově, ani mnoho neublížily, ještě žito nebylo vymeteno a veškerá vegetace stálými mrazy byla zdržena...

Ale ty naše nešťastné cesty. Ty byly těžko sjízdné před katastrofou a po ní zůstaly jen ty ostré vymleté křemeny sem-tam zbyly štíty! Přívalem vody zaplněny byly oba rybníky na návsi. Sběrné kanály nestačily pojmout takové množství vody a valily se loni upravenou návší. Voda vnikla i do bytu v „děkanství“ a bytu zámeckého zahradníka.

Druhého dne, 26. 5. přišel opět liják, kde lidé ráno odplavenou sadbu zasadili, odpolední průtrž mračen byla zase odnesena. Po několika dnech přišla zkáza přihlídnouti komise z Něm. Brodu a slíbila pomoc.

Na jaře letošního roku prodávána byla horní polovina obecního lesa u Mozerova. Po vykáčení a odvezení byl pozemek hned nově vysázen smrkovými a modřínovými sazenicemi.

V rámci podpor v nezaměstnanosti byli všichni dělníci přijmutí obcí do práce na opravy zničených cest. Spravená byla cesta k Veselsku a ke Koječínu, která byla snad jednou z nejhorších na okrese. Navezeným kamenem byla cesta řádně vyšetřována, opatřena svodnicemi a strouhami. Skutečně dobře obě tyto cesty spravené jsou nejlepším doporučením obce.

Vypsání voleb do nár. shromáždění vyvolalo v obci živý ohlas. Ač volby byly stanovené až na 19. květen, předcházela jim agitace politických stran, u nás již začátkem února. O přízeň občanů se ucházelo více stran a pozoroval-li někdo nestranně tento ruch, musel doznati, že ta odstěhovaná vesnice jest přece jednou vzácná. Ze schůzí, které zde byly, dlužno jmenovati schůze strany: republikánské, lidové, národně-demokratické (národní sjednocení), živnostensko-středostavovské a komunistické.

Z agitační přednášky řečníků vyvolaly rozladění a třídní upjatost mezi občany, jest jisté. Ale výkonem volby se rozbouřená hladina sousedského soužití opět uklidnila.

Druhé volby, které byly do zemských a okresních zastupitelstev a o týden později, nedovedly již vnést mezi občany nesoulad. Volbami do sněmovny, které byly právě na naší pouť, byli značně poškozeni cukráři a trhovci. Ale i těch bylo méně. Volební místnost byla jako obyčejně ve škole a skončily naprostým klidem.

Výsledek voleb do sněmovny a senátu byl:

Číslo kand. listiny	strana	počet hlasů	sněmovna / senát
1.	Republikánská (agrární)	69	/ 66
2.	Soc. demokratická	2	/ 1
3.	Národně socialistická	4	/ 3
4.	Komunistická	81	/ 69
5.	Lidová	76	/ 69
10.	Živnostensko-středostav.	51	/ 42
13.	nar. obec fašistická (Gajda)	16	/ 14
14.	národ. sjednocení (úřed. sekce)	2	/ -
16.	nár. sjednocení (vůdce Dr. Kramář)	15	/ 14

Porovnáno s volbami minulými:

Získali: republikáni, komunisté, živnostníci

Ztratili: lidovci

Volby do zemského a okresního zastupitelstva 26. 5.

Č. kan. list. (zemský / okres)	strana	zem. zastup. / okres. zastup.
1. 1.	Republikánská (agrární)	86 / 87
2. 2.	Soc. demokratická	4 / 3
3. 3.	Národně socialistická	4 / 4
4. 4.	Komunistická	68 / 69
5. 5.	Lidová	65 / 62
10. 10.	Živnostensko-středostav.	40 / 40
22. 21.	národ. sjednocení	20 / 21
24. 22.	nar. obec fašistická	8 / 9

Dle nedělních voleb z 19. 5. 1935.

Získali: republikáni

Ztratili: komunisté, lidovci, živnostníci

Po schválení zákona o zřizování nových měšťanských škol, byl upozorněn zdejší obecní úřad, že mohla by naše obec podati žádost o zřízení této. A skutečně, ve schůzi obec. zastup. 26. 5., bylo usneseno podati žádost, aby vzhledem k výhodnému obvodu vážskému byla tato měšťanka pro nás schválena. Souhlas v obci obstará p. říd. uč. Březina ze Skály. Vyřízení žádosti bude asi vleklé, ježto o zřízení újezdné měšťanky žádá též obec Květinov, Lípa, Okrouhlice a Krásná Hora. Nyní děti od nás chodí do měšťanky Herálecké.

V letní době to jde, ale v zimě v časném ráně, za tmy a sněhem a opět za tmy domů se vracejí. Zdraví dětí jest ovšem v sázce. Křížení měšťanky u nás bylo by dobrodiním pro celé okolí.

Do opuštění farnosti skalské přijel dne 29, května udílet sv. biřmování J. Erel, Dr. Pýcha, biskup královéhradecký. Uvítán byl před vyzdobeným farním kostelem zástupci obcí Orla z Věže a školními dětmi skalskými. Naděje kladné této vysoké návštěvy v příčině obsazení skalské farnosti knězem, vyzní asi na prázdno. Není prý kněží! Kam spějeme v náboženském životě? Po sv. biřmování odjel pan biskup se svým průvodem do věžského zámku, kde v kapli, ve tři hodiny odpoledne, rozloučil s osadníky a odjel.

Dne 4. Dubna vydechl svoji šlechetnou duši Dr. Frant. X. Novák, farář na odpočinku ve Věži. Nikdo netušil při loňském tichém 50. letém kněžském jubileu, že dny tohoto vzorného kněze jsou sečteny. Byl to kněz, učenec světového jména, vážený vědeckými spisovateli, bohužel ale neoceněný drobnými lidmi, s nimiž tolik sympatizoval.

Kdo jednou nezaujatě naslouchal jeho kázání a snažil se vniknouti do významu jeho pravdivých a čistých slov, ten se vracel opět a opět. Mluvil přímo, nekompromisně a jako takový měl mezi občany i své odpůrce. Byl to maják a zářivý vzor mezi kněžstvem prodchnutý, vroucí zbožností a nadšený vlastenectvím.

Zemřel v opavském sanatoriu, kde léčil svoje přepracované nervy. Pohřební obřady vykonal za četné asistence duchovenstva, tedy: Dr. Stavěl, biskup Olomoucký. Pochován jest v rodinné hrobce v Moravské Ostravě, rodném jeho městě. Čest jeho památce.

Odchodem zesnulého zůstala zámecká kaple věžská opuštěná. Dojíždí sem ovšem jen v neděli P. Kratochvíl, kazatel z Humpolce.

Při stálých novinkách a změnách přiblížila se senoseč. Přechodná vydatná vláha a skutečně teplé letní dny doháněly ztráty a zpuštění na vegetaci, že skutečně nikdo nad sklizní sena nemusel plakat. Ale ta typická parna do žní... Den ze dne slunce pražilo a obilí nezrálo, ale předčasně schlo na stojatě. Nejvíce na to doplatili prohozené jeteliny, které úplně vyprahly a jako stalo se potom nikde, ani nekosily. Žita se letos sekla již kolem 20. Července, koncem měsíce druhé obilniny. O skalské pouti přišel po šesti týdnech první déšť, ale v polích zastihl již jen velice pozdní ovsy. Se živým zájmem sledován byl zápas o obilí. Až po jeho vyhlášení cen všech druhů obilí se rolníci jaksi oddechli. Cen obilí proti loňsku se jen nepatrně změnily.

Platilo se u nás za 100 kg:

Žita – 112,50 Kč, pšenice – 140 Kč, ječmen – 104 Kč, oves (dle hektolitrové váhy) – 100 Kč.

Bramborů, co do výnosu proti rokům normálním, bylo mnohem méně. Při sbírání platilo se za brambory žlutomasé 35 Kč, za průmyslovou Woltman a Parnasie od 26 – 30 Kč, dle % škrobu.

Před začátkem školního roku byla opravována střecha školní budovy. Červené tašky, které dělaly na škole službu přes 47 let a značně již promáčely, byly sejmuty a nepoškozené z nich uložené k další potřebě oprav obecních domků. Po novém vyšalování byla střecha školy pokryta červeným syenitem. Za práci klempířskou (nové žlaby a odpadové roury) zapláceno bylo školné obcí: 4 079 Kč p. Holanovi z Okrouhlice, 4 563 Kč za krytinu a „Syenit“ a 3 069 Kč za dozor stavitelské práce a materiál. Po opravě zdí, která snad bude podniknuta v příštím roce, bude školní budova ještě ozdobou obce.

Učitel p. Ota Školník byl z Věže přeložen a jeho místo bylo obsazeno uč. p. Rud. Chládkem. Ten ale opět byl v prosinci přeložen a do Věže byl ustanovený učitel p. Vondráček. Velice časté změny v učitelském sboru nejsou ještě občany vítány.

V jubilejním roce katolíků čsl. oslaven byl „Orlem“ v před večerem svátku sv. Václava lampionovým průvodem. U zažehnutí oslavné hranice promluvili činovníci orelní z Něm. Brodu a Želiva. Zapěním státní hymny a svatováclavského chorálu, byla slavnost ukončena.

Letošní rok byl opravený starý rok sešlý křížek pode vsí, stojící od nepaměti mezi dvěma lípami na rozcestí státní a okresní silnice k Bezděkovu. Dle starých pamětníků bylo místo u křížku místem exekucním, kde panský dráb pokládal na zem robotníky Lhotské a zde trestal lískovkou.

- 1) František Jerml, maloroelník zde koupil od obce pozemek jako stavební parcel 1m² částkou 5Kč. Na tomto místě postavil si domek, který obdržel č.p. 92.
- 2) Jan Svoboda (vulgo Pospíchal) koupil od obce pod Věží stavební parcel 1m² za 1 Kč, na níž postavil rodinný domek, který obdržel taktéž dávno zaniklé č. 41.
Jan Bátrl, obuvník, zde č.p. 33, přestavěl a rozšířil tento půldomek.

Na oslavu 28. Října sehrál dram. Odbor Sboru dobrovolných hasičů, divadelní hru „Václav Hrobčický z Hrobčic“. O významu památného 28.října promluvil k obecnstvu pan říd. uč. Březina ze Skály. Přednáška ukončena byla státní hymnou zazpívanou pěveckým sborem.

Dne 14. prosince přinesly časopisy překvapující zprávu, že pan prezident T. G. Masaryk vzdal se svého vysokého úřadu. Není jména, aby bylo v každé chaloupce tak známo a není osady, která by se těšila tolik přízni a lásce jako náš zasloužilý prezident T. G. Masaryk. I ti prostí lidé jeho odchodu želí a přejí mu v jeho vysokém věku ještě mnoho let odpočinku.

Se zájmem byl i u nás výsledek prezidentských voleb. Díky místním radiostanicím dověděli jsme se to brzo.

Výsledek: zvolením 2. presidenta čsl. republiky Dr. Edvarda Beneše přijalo s uklidněním, neboť kdo dovedl vésti náš stát tolik let v nejistými národními poměry jako zahraniční ministr, jistě dovede náš stát ke stálému pokoji a míru v budoucnu. A tj. přáním nás všech.

Zmínkou o počasí jsme rok 1935 začal a počasím opět končím. Zima letos začala trochu brzo. 21. října napadlo tolik sněhu, že v sadech i lesích naděla dost škody. Sníh asi za týden zmizel a po přeháňkách přišly v listopadu ještě slunné pěkné dny. Počátkem prosince se začalo sněžit a tato pokrývka sněhová potrvála až do konce roku.

Rok 1936

Opět jeden rok uplynul a zapadl jako kapka do moře věčnosti. Prožíváme-li ten rok, zdají se nám ty jednotlivé dny a týdny vleklé, dlouhé, zvláště stihne-li nás nějaká bolest či rána. Ale ten milosrdný čas letí dál, zanechávajíc z bolestí jen jizvy. Měl-li zase jiný v podniku štěstí, zdar tomu zase ku konci roku zůstane milá vzpomínka.

Dnes na Silvestra, kdy každý podnik, každý hospodář skládá celoroční bilanci, také já, jako obecní kronikář, vracím se o rok zpět a zaznamenati chci, co se u nás v obci stalo dobrého a co snad se mohlo změnit k lepšímu.

Počátek roku byl neobvykle teplý. Téměř celý leden byl bez sněhu a kde v úvozích ukázaly se zbytky závějí, tyto na teplém sluníčku se rychle rozehřívaly. Stromy v zahradách se probudily a nasadily pupeny a jívy, lidově zvané „kočičky“, všude kvetou a do květné neděle ještě tak daleko.

Noviny samy zaznamenávají, že přes 80 let tak teplé pohody v lednu nebyly. Dle starých zkušeností odhadují hospodáři pozdní jaro. Začátek února se zdál nasvědčovati skutečnosti. Přišly mrazy a metelice a sníh zůstal trvale ležet. Příprava k jarní práci byla odložená a ves prožívala ničím nerušená masopustní veselí. Jako obvykle byly zde letos 3 plesy:

hasičský a orelský v dolním hostinci a „Pošumavský“ nahoře u „Sochorů“.

Navštíveny byly dostatečně. Na konec masopustu uspořádal maškarní dozvuky.

Následkem nezdravého počasí se rozšířily v povážlivou měрку u škol. dětí spalničky. Lékaři začali dojíždět do obce, nákaza se lokalizovala hned v začátcích, že se mohlo ve škole bez přerušení vyučovati dále. V březnu počasí se zlepšilo, sníh zmizel a tak koncem měsíce na písčitých pozemcích se smykuje a vláčí, zatímco u dvoru se pilně seje ječmen a sází rané brambory. Příjemné teplo vylákalo ven každého a kdo si pospíšil, nelitoval. V druhé polovině dubna přišly plískanice a zimy a práce v polích bez rukavic byla nemožná. Dne 17. dubna přišla první jarní bouře, po níž opět se začalo sněžit. Brambory sázely se ještě v květnu za stálých přeháňek dešťových. Vláhy přišlo dost a do senoseče na pěkných lukách tráva proléhala. Koncem června přišly prudké lijáky, které zmařily žita, ječmeny i ovsy, že tyto větrem rozmetány lehly a více nevstaly. Do žní obilí prorostlo trávou a tak travními kosami se sekala žita prázdná, jen nahnilá, stuchlá sláma. Výmlat byl ubohý. Žita se sypala z mandele nejvíce 30 kg, většinou 20 – 25 kg drobného, hubeného zrna. A výmlat ovsu nebyl lepší. Pšenice byla prostřední. Ale té se u nás moc málo seje, každý jen pro svou spotřebu. Monopolní cena obilí byla vzdor slabší sklizni proti loňskému roku nižší. Po srážkách se ve Věži prodávalo:

žito – 104 Kč, oves – 94 Kč za 100 kg.

Byla-li hektolitrová váha pod normál, byla cena o 8 – 10 Kč nižší. Je-li zmínka o letošním podzimu, nesmí se zapomenouti na vytrvalý déšť. Zlobil při setí ozimů, při sklizni atd. a otravoval i při sbírání bramborů, při nichž pro lijáky nejednou tíkalo se z pole. Proti jiným rokům sklidilo se sice o nějaký pytel více, ale ty ceny! Což rolníci, kteří jsou podílníky družstevních podniků, ti měli rentabilní odbytiště, ale mnohem hůř byli na tom malozemědělci, kteří přebytky bramborů nikde nemohli udat. Cena průmyslových bramborů sice byla Kč 18 za 100 kg, ale prodávalo se za 14, 13, i také za 12 Kč. A tak výnosem letošního hospodářství nikdo si nepomohl a má-li kdo dluhy, ještě více do těchto zbředl.

Prostřednictvím republ. dorostu byla v hostinci u Sochorů přednáška mudra Záruby z Něm. Brodu na téma: „Péče o zdraví venkova“. Účast byla slušná.

„Orlem“ byla pořádána v dubnu přednáška „Výchova k brannosti“. Referent p. profesor Vavřina z Humpolce připomenul historii našeho národa, domácí i zahraniční odboj za světové války. Vzpomenul boje za osvobození Slovenska a vybízel mládež ke vstupu do branných oddílů, abychom v nynější neklidné době, kdy všude kolem nás se horečně zbrojí, byli též připraveni.

V „Orlu“ utvořen byl branný oddíl, do něhož vstoupilo 15 členů, prakticky prodělávati předvojenskou výchovu.

C.P.O.

Nařízením okresního úřadu byla v naší obci ustanovena organizace. Po několika informačních schůzích, na které se dostavilo veškeré občanstvo, řízených starostou obce Křížem, sdruženo bylo 60 osob, mužů i žen, do různých složek: Poplachové, požární, samaritánské, asanační, zpravodajské a zastírací. U požární a samaritánské služby probírány byly potřebné základy teoreticky a 6 cvičnými denními a 5 nočními, za účasti všech složek prakticky. Při poplachu umístěno jest velitelství C.P.O. ve škole, stanice první pomoci jest v hasičské zbrojnici ve „špýchaře“.

Tamtéž jest příruční lékárníčka s nutným obvazovým materiálem, léky a sanitárními nosítky. Poplach oznamuje se trubkou a zvonem. Na tento signál nastupuje požární pohotovost ku stříkačce, samaritánská stráž seskupí se ve stanici První pomoci, vysílá hlídky do různých úseků obce, přináší a obvazuje raněné. Druhé složky dohlízejí na úplný klid v obci, v noci kontrolují motorová vozidla, zastírají světla reflektorů a dbají, aby veškerá světla v obci byla zhasnutá. Občané přizpůsobují se a podrobují novým nařízením, takže během cvičení nestal se jediný případ rušení. Koncem roku byl pro složky C.P.O. kurs protiplynové ochrany. Zúčastnilo se 5 členů z Věže. Obec zakoupila plynovou masku. Další masky budou pro členy C.P.O. objednávatí. Jednota čl. Orla ve Věži oslavila jubileum 15 letého trvání spolku obrovským sletem orelským ve Věži 24. 2. téhož roku. Mimo pobožnosti a dopoledních zkoušek, zúčastnilo se odpoledního průvodu asi 350 členů a členek Orla. U křížku položen byl padlým občanům, za pietní vzpomínky, věnec. Odpoledního cvičení zúčastnilo občanstvo z místa i okolí.

Již několik let hovořilo se o zbudování pomníku padlým občanům ve světové válce. O věci jednalo se hned po státním převratu, ale nechutí několika jednotlivců byl projekt odložen na pozdější dobu. Deska, pořízená Pošumavskou jednotou, která měla na tomto pomníku být zavěšená, byla v síni ob. školy. Až v letošním roce došlo přičiněním starosti obce Kříže (č. 16) k uskutečnění tohoto aktu.

Dle zápisu Akčního výboru byli pozváni zástupci všech spolků v obci na schůzi dne 19. března. Jednání zúčastnili se zástupci obec. zastupitelstva z Věže a Mozerova, hasičský sbor, Pošumavská jednota, Orel, sdruž. reptl. dorostu, skupiny kamenodělníků a brusičů skla. Ze zástupců utvořen Akční výbor:

předseda – Frant. Kříž (č. 16), jednatel – Václ. Bárta (č. 11), pokladník – Frant. Adamec, revizoři: Frant. Merunka z Mozerova, Jar. Melenovský – správce velkostatku, Jos. Kratochvíl – kameník

Jako dar složili: hasič. sbor – 200 Kč, Pošumavská jednota – 200 Kč, Orel – 150 Kč, obec Věž slíbila na svůj náklad úpravu kolem pomníku, osada Mozerov – 200 Kč.

O Velikonocích provedená byla dobrovolná sbírka po obci, která vynesla 1 024 Kč. Sběrka po Mozerově vynesla 125 Kč. Na provedení pomníku vypovězena byla soutěž s vyloučením cizích firem a uchazečů, jež to práci z dříve ujednané dohody měli provést místní kameníci. V úvahu přicházeli 3 oferenti: Bárta Jindřich, Šlosar Ant. a Štajner Jan.

Z předložených 10 nákresů vybráno po jednom nejvhodnějším od posledního uchazeče.

Hlasovacími lístky zadaná byla práce Ant. Šlosarovi, který se uvolil v ustavenou lhůtu pomník dodati.

O umístění pomníku bylo velké jednání, které vyvolalo dosti ladění a debat. V úvahu přicházelo místo na „dolní návsi“ u obec. parku, druhé místo před školou v parku a třetí místo u horního rybníka před statkem č.8. Jiná místa jako na „ostrůvku“ nebo vedle křížku, padlo hned v zárodku jednání. Téměř již v poslední chvíli rozhodnuto bylo obec. zastupitelstvem postavit pomník před školou. Za účelem získání větší prostory před a kolem pomníku ubráno bylo ze školního parčíku, který se tím značně zmenšil. Pomník postavený byl koncem července. Vzhledem jeho popisovati nebudu. Vždyť postaven jest na věčnou paměť a zůstane beze změny celá desetiletí, snad staletí. A doufám sám, že snad nikdy nebude obci tak zle, aby jí nezbyl obnos na opravu pomníku a jeho okolí, které dnes jest opravdu v pořádku. Starý křížek pod lípou jest nově opravený

a vyzlacený, též železná zahrádka kolem. Nyní očekával se s obavou den slavnosti vzhledem k předcházejícím deštivým dnům.

Protektorát slavnosti převzal s nevšední ochotou, vynikající vážský rodák, spisovatel a konsul. čsl. reptl. v Curychu pan Jan Laška, major v záloze a italský legionář. Jmenovaný jest synem zvěčnělého I. řídicího učitele ve vážské škole p. Jana Lašky, o němž se zmiňuje v této knize. Pro obec to byla zvláštní pocta, že pan konsul po řadě let strávených v cizině nezapomněl na svou rodnou ves a rád mezi nás zavítal.

Dne 9. srpna bylo skutečně krásně. Ráno byla v zámecké kapli sloužená mše sv. za padlé občany. Odpoledne v 1 hod. bylo seřazení průvodu na silnici ku Skále. Zahajovala jej Selská jízda (okrsek Herálec). V čele průvodu nesl legionář Kříž státní vlajku s hasičskou stráží. Za nimi šli legionáři v krojích sdružení republ. dorostu v selských krojích, selstvo s branným oddílem a hosté: protektor slavnosti p. konsul Laška, jeho bratr Jaroslav, okresní hejtman V. Zettel, redaktor Rud. Halík, vyslanecký rada Dr. Lokaj, Ing. Stroněk, Dr. Vaněk, okres. cestář J. Tobola, říd. uč. Bol. Jiránek, bývalý zdejší dlouholetý učitel dr. P. Kratochvíl z Humpolce, Dr. Novotný, Dr. Meisel, zd. rodák Dr. Jaroslav Schmidt s p. velkost. Rob. Stanglerem a jiní vzácní hosté, mimo pozůstalých po padlých vojínech.

Před hasičskými sbory okrsku skalského byla zařazena herálecká hudba p. Vašáka. Průvod, pochodující obcí ozdobenou prapory, uzavíralo občanstvo z místa i okolí. Rozestavení průvodu kolem pomníku bylo pestré barvitostí uniforem a selských krojů.

U pomníku na připravovanou tribunu vystoupil předseda akčního výboru a starosta obce Kříž, který přivítal všechny vzácné hosty, jmenovitě p. konsula Lašku, který převzal slovo. Proslov jeho byl kytičkou vzpomínek hned veselými, hned zase dojemnými na mládí svoje i svých současníků, jichž jména zdobí pomník. Ocenil jejich oběť za naši svobodu, jimž věčnou paměť rodná obec postavila pomník. Po svém krásném projevu odhalil pan konsul za zvuků stát. hymny pomník. Mnoho očí se zarosilo a z řad pozůstalých ozýval se hlasitý vzlykot. Po zpěvu školních dětí a připravené básni promluvil redaktor Halík, který ve své krátké přednášce vyzdvihl dnešní akt a nabádá občany k lásce k vlasti. Následovalo předání pomníku akčním výborem ústy Jana Sochora, starosty obce všem pp. hostům, korporacím a občanům za nezvyklou účast, byla tato pietní slavnost skončená.

Od pomníku odebrali se všichni účastníci na Křížovu zahradu, kde místní divadelní ochotníci sehráli za přílehlé dekoraci (ruské jizby) populární Langerovu divadelní hru z legionářského života „Jízdní hlídka“. Tato dosti těžká a velmi náročná hra byla pečlivě nacvičena a dobře podána. Účast v divadle byla skvělá, vždyť jen na vstupném bylo do pokladny vybráno 1 715 Kč.

Režie na celý podnik byla značná. Za kamenickou práci zapláceno (za zhotovení pomníku) 2 850 Kč. Další značný účet měli hudebníci, kteří mimo toho hráli večer na věnečku, vydání za odznaky, plakáty, malá pozvání, korespondence vzrostlo tak, že byly obavy z deficitu. Po vyúčtování veškerých příjmů včetně darů, zůstal přebytek 500 Kč, který dle předchozí úmluvy darován místnímu hasičskému sboru k des. pozici, pro fond na zakoupení motorové stříkačky.

V druhé polovině srpna byla na naší českomoravské vysočině vojenská závěrečná cvičení. Pro vzdálenost od operačního pásma nebylo zde nic pozoruhodného. Obcí projížděly či procházely vojenské útvary, z nichž zde byl 18. srpna ubytován prapor čs. pěš. pl. č. 48 „Jugoslavie“. Velitelství bylo v zámku, kde byla též kancelář. Ošetřovna byla ve škole. Mužstvo bylo rozděleno po stodolách. Vojáci vnesli do vsi trochu veselé nálady. Takový den je vždycky zde, řekl bych, svátkem. Mladí, jmenovitě děvčata hned vezmou čisté zástěry a víc se u práce neukážou. A občané, ti starší? I ti jaksí se vzpruží a oživnou, protože se v nich ozve „vojenská krev“ z války. A vojáků je všude plno. Přinesou večeri, ta se posuzuje, ochutnává a nakonec vyměňuje. A večer všude plno zpěvu až „večerka“ všechno ukončí. Druhý den odchod a ves po několika hodinách v suchu vrací se opět do svého do svého klidu.

Dne 11. dubna byla Křížovým prodána v sousední dražbě, až dosud jejich usedlost č. p. 63. Majetek sestával z jednopatrové obytné budovy (staré panské kovárny) s přílehlou stodolou a dále jinou stodolou u jedouchovské silnice. K budovám náleželo asi 13 měř pozemků. Objekt

s inventářem koupila místní Kampelička. Obytné stavení ponechala si záložna k volné dispozici a pozemky rozprodala.

V září prodala M. Fidlerová svůj domek č. 58, Kristíně Laušmanové, vdově po poštmistru, majitelce sousedního domku č. 59 za obnos 3 000 Kč. Domek byl sešlý, dřevěný, obývání neschopný. Proto byl zbořený.

Paní Marii Dolejší, dosavadní přednosta poštovního úřadu (expositury) ve Věži, byla na svoji žádost z rodinných důvodů přeložena na pošt. exposit do Krásné Hory. Sem do Věže byla jmenována pí Šimková z Kališť. Úřední hodiny na vážském poštovním úřadě jsou od 8 hod. ranní do 3 hod. odpolední. Úřední doba rozhodně nevyhovuje potřebám na vsi, kde korespondence, balíky i peníze se dle starého zvyku, odesílají kolem páté. Tím unikají zásilky z Věže a jsou odesílány okolními poštovními úřady, kam se dochází po vážské úřední hodině. Dříve zaměstnání zde na poště byli dva listonoši, protože jeden musel docházeti pro poštu do Herálce. Od letošního listopadu přiváží poštu autobus, ráno z Humpolce, v 11 hod. z Brodu. Proto byl jeden listonoš propuštěný. Pošta jest roznášená jednou denně, vždy ráno.

Učitel Vondráček byl z Věže přeložený. Na jeho místo nastoupil počátkem roku školního 36-37 učitel Bohumil Kubát z Kališť. Dnes vyučují:

1. třídu - říd. učitel. pí E. Melenovská
  2. třídu - říd. učitel sl. Jul. Kučerová
  3. třídu - říd. učitel p. Boh. Kubát
- industr. učitelka sl. Vlasta Bartošová

Žáků navštěvujících ve Věži školu, jest v lom. škol. roce 114. Učitelský sbor nacvičil se školními dětmi divadelní hru „Štědrovečerní večer po 5 letech“, kterou s úspěchem sehráli děti v předvánoční době, ve prospěch pomůcek v chudém školském kabinetu.

Vyjednávání o Újezdni měšťanskou školu zůstalo na mrtvém bodu. O tom, jak pokročily přípravní práce k utvoření, nejsem informován, ale obávám se, aby vhodná doba neunikla a my nebyli měšťankou přiděleni jinam. Dnes denně dochází děti do měšťanky v Herálci a co zkusí ti naši malí občané, kteří v létě za nepohody a v zimě ještě za tmy musí si hodinu cestu probíjeti sněhovými závěsemi. Prál bych si, aby zdraví svých dětí při vyjednávání našli před očima všichni zodpovědní činitelé v celém obvodu a v příznivé chvíli nasadili všechno úsilí o kladné vyřízení.

Z iniciativy republikánské strany, resp. míst. sdružení republ. dorostu, uvedena byla ve Věži v činnost Lidová škola hospodářská.

Školu navštěvují žáci vyšší ze školy, tedy dorost od 14-15 let. Školní obvod sestává z obcí: Věže, Jedouchova, Skály, Koječína a Radňova. Žáků přihlásilo se prozatím 21.

Vyučovací hodiny v týdnu jest 14. Předmětů povinných 9 hod. a nepovinných 5 hod. Vyučovací místnost jest 1. třída obecné školy, pro kurs vaření soukromá místnost v obchodě u Strejčků.

Vyučují: p. Boh. Kubát - učitel, sl. Vlasta Bartošová - industr. učitelka, sl. Jul. Kučerová - liter. uč. -> všichni z Věže. A p. J. Klofáč, rolník a absolvent Zem. rol. školy v Humpolci -> z Krásné Hory.

Na školu přispívá: obec Věž - 180 Kč, M. O. Nár. Jedn. Pošumavské - 100 Kč.

Obec Jedouchov 100 Kč. Skála - 100 Kč. Druhé přeškolení obce, příspěvek dobrovolný. Zbytek financuje ministerstvo zemědělství.

Divadla ochotnická:

1) dne 8. 3.	sehrál „Orel“ (drama)	„V temnotách“
2) dne 5. 4.	Pošum. jedn. (drama)	„Sedlák Zlatodvorský“
3) dne 9. 8.	sdruž. ochot. (leg. drama)	„Jízdní hlídka“
4) dne 28. 10.	hasič. sbor (hra)	„Již nikdy víc“
5) dne 6. 12.	reptl. dorost	„Vesnička pod lipami“
6) dne 20. 12.	školní děti	„Štědrý den po 5 letech“
7) dne 31. 12.	dělničtí ochotn.	„Silvestrovský kabaret“

Dne 19. 1. zemřel p. Alois Nimráček, pekař a býv. majitel usedlosti č. p. 8. Jmenovaný byl člověk snaživý, který šetrností a pílí domohl se velkého hospodářství. Pracoval téměř ve všech

místních spolicích. Zemřel ve stáří 66 let.

V září zemřel a byl sem převezen z brodské nemocnice pan Jindřich Pavlíček, řezník a majitel hostince. Zemřel v mladém ještě věku, následkem poranění z války ve stáří 41 let.

Dne 15. 12. pohřben byl na skalský hřbitov můj otec Josef Svoboda mistr krejčovský. Zemřelý byl zakladatelem hasič. sboru, M. O. Nár. Jed. Pošumavské, živnost. společenstva. Za mládí byl agilním pracovníkem a funkcionářem ve všech míst. spolicích. Jím odešel jeden z těch starých a nesmlouvavých poctivců „písmáků“, vyhraněných názorů. Jak klidně žil, tak klidně odešel. Zemřel ve vysokém věku 80 let. „Čest jejich památce!“

Letos jest v obci naší asi 630 obyvatel. Dle farní matriky byl počet narozených ve Věži 9. sňatků a 5 zemřelých občanů.

Rok 1937

Po mírné teplé pohodě v předcházejícím roce začalo v polovině ledna vydatně sněžit a přišly tuhé mrazy. Jest zajímavé, že již po více roků skutečná zima začíná až lednem. Tu teprve se berou rukavice a nebo raději se sedí ve vyhřátých světnicích. Sejde se několik sousedů a probírají si novinky ze vsi, časové otázky hospodářské i politické. Tento čas užívá se teprve zasloužený odpočinek v roce a načerpává se nových sil do blížících se jarních prací. Však ten klid netrvá dlouho. V únoru se již pracuje v lesích, aby bylo palivo na celý rok. A kdo les nemá, počítá, kolik musí dřeva koupit a seženeť ve dražbě v panských lesích levné dřevo. A práce v polích? Na tu se již potom čeká jeho na vysvobození. Letošního jara bylo vláhy až dost! Za dešťů práce nastala a za dešťů končila. Ve vlhkých pozemcích sázely se brambory až v květnu ještě do bahna. Každý si oddechl byl-li hotov. Umělých hnojiv spotřebovalo se vlivem lepších se hospodářských cen a více. Rolníci dováží si těchto buď z Okrouhlice nebo z Herálce a ti drobní nakupují v místním obchodě u Strejčků.

Dne 16. května byly pořádány v širokém okruhu motorové závody, brannosti. Obci bylo hlášeno, že tudy projede 240 závodníků a žádáno o dozorčí a pořádkovou službu. Akce ujal se místní hasičský sbor, který mimo služby samaritánské vyslal 10 hasičů na důležitá a frekventovaná místa v obci. Ač se zde právě konala poutní slavnost a obecnostva, které se zájmem sledovalo kmitající se závodníky, bylo všude plno, nestalo se žádné neštěstí.

Letošního jara se špatně jednalo o připojení obce na státní elekt. linku. Věc byla prodebatována a kladně odhlasována obec. zastupitelstvem a rozhodnuto projekt prováděti obecně. Jako částečná úhrada stavebního nákladu má sloužiti skácení dospělého obec. lesa, lidově zvané „Americe“ a část obec. lesa u Mozerova. Les prodával se v dílech na stojatě v dražbě 17. 4. a příjem byl celkem 11 600 Kč. Rozpočet, který byl obci dodaný Posázavským elektrárenským svazem jest dosti vysoký, Kč 81 000. Na tento účel schváleno bylo zvýšení obecních přírážek z 210 % na 300 % ke všem daném a 200 % k dani činžovní. Vlekým jednáním se schválením projektu nadřízenými úřady a pozdějšími třeba zkraslenými články v novinách, vzata byla většině občanů chuť k investici. Toto použil dosavadní dodavatel elektr. proudu velkostatkář p. Stangler a poslal zřízence dům od domu, kdo nadále souhlasí s jeho osvětlením. Souhlas odepřelo 8 občanů a těm nechal vedení odstříhnouti. V několika dnech vyslána byla úřady kolaudační komise, která sledovala dosavadní elektr. síť v obci za nebezpečnou dalšímu provozu a celá obec v listopadu odepnutá. Tím na zimní období, kdy světla tolik jest třeba, vrženi jsme byli do tmy. Kupovat slušnější lampy, než bude státní elektrika snad na krátký čas, nikomu se nechce a tak se svítí bídými petrolejovými lampami. Jednání o elektrizaci tedy již po druhé stanulo na mrtvém bodu v roce 1930 a nyní.

Dne 25. května snesla se nad náš kraj prudká bouře, která běsnila celí půldne. Blesk řádil zde i v širém okolí. Do školního hromosvodu za strašlivého praskotu třískala rána za ránou, až sousední stavení otřásala se v základech. Bouři provázal prudký liják. Ještě nevzpamatovali jsme se a hned zase se temným duněním druhý den hlásila ještě prudší bouře. Obloha se zatáhla a ze tmy šlehal blesk za bleskem. Jest s podivem, co kdos ten blesk způsobil požárů a jiných neštěstí. Místní kameníci, jezdcí za prací do Slavniče, byli překvapeni touto bouří na cestě k domovu. V lijáku se ukryly se ve hři. Blesk do tohoto udeřil a těžce popálil kameníka Krupičku z Věže, z něhož strhal šatstvo a i boty úplně roztrhal. Za pomoci kamarádů, kteří mu museli půjčit oděv, odvezen byl

autem do nemocnice. Neklidné počasí potrvalo přes polovinu června.

Sekání na lukách se letos vydařilo. Častou vláhou vyrostla tráva i tam, kde se nikdy ani nesekala. Ale časté přehánky dešťové zdržovaly značně sušení a sklizeň se táhla do prvního týdne červencového.

S obavou mluvilo se o žních. Ale těsně před nimi obloha se vyjasnila a nastaly krásné časy. Slunce pražilo a tak dozrálo všechno najednou a krabice se neodkládaly, až vždy večer. Asi po dva ranách se u nás hodně užívá k sekání obilí krabic, bez roženců.

Místo těchto jest na kosišti pružina potažená plátnem. Ke kosišti připnutá travní kosa, kratší než se užívala u krabic. Typ pojmenovaný jest lidově buď „pleskač“ nebo „peroutka“. Obilí se s touto jen shánělo na řady, bez schazování a námaha jest též zmírněna. Od té doby typ stále ještě zlepšuje. Větší rolníci letos obilí žati strojem. V krásné pohodě svezlo se domů všechno obilí, až na poslední ovsy, na které přišla pohroma.

Dne 13. srpna po 1 hodině odpolední se obloha zatáhla zlověstnými mraky, z nichž spustil se prudký liják, který trval plně 2 hodiny. Ze svahů hrnula se řečiště kalné vody, která smetla veškerou navážku na loni upravené návsi. I běžné kanály nestačí ji pojmout spousty vody a tak rozlila se v široké řečiště po obou návších a vnikla do Strejčkova a Kotnova obchodu. V prvním obchodu zamezila vniknutím dravého proudu včasným zavřením krámu, ale u Kotnů bylo zle. Voda stoupala za prudkého krupobití a stálého lijáku, na dvoře na ½ m a přes prahy hrnula se do krámu a přilehlých místností. Jen včasným zákrokem sousedů a hasičského sboru zabránilo se značným škodám na zásobách mouky, zatopení ve vodě. Protože odpad vody byl malý, museli hasiči strojem vodu odčerpávat. K večeru bouře s krupobitím ustala, ale co zanechala po sobě škod! Oves byl na polovinu vytlučený, pole samá rokle a z cesty? Z nich zbyl jen štít. Bylo veliké štěstí, že zkáza přišla téměř po žních.

V letošním roce neuvedla se též bílá řepa či zelí. Celé této obletovala zeleninová pole mraky bělásků. Vyskytnutí takového množství nikdo nepamatuje. Housenky obraly, kde bylo co zeleného a z lupenů zůstala jen smutně trčící žebra. Domácí prostředky všechny selhaly a na vysbírání nebylo ani pomyšlení a tak sklizeň zeleniny byla slabá.

Loňského roku bylo zde ustaveno sdružení republikánského dorostu. Přihlásilo se přes 50 hochů a děvčat z místa i okolí. Předsedou jest Frant. Kříž, syn rolníka (č. 16), jednatelem Fr. Kříž - úředník družstva a pokladníkem Jos. Loskot, syn rolníka (č. 20). Podrobnější data organizace nemám dosud, zmíním se o nich později.

Okres. sdružení republ. dorostu, uspořádalo na ukončení žní „Dožínky“ s táborem lidu. Pestrý průvod v národních krojích seřadil se na silnici ke Skále, prošel obcí a zastavil se u pomníku padlých, kde členové dorostu položili věnec. Pietní vzpomínku na padlé občany učinil starosta obce Kříž. Od pomníku průvod se odebral na Křížovou zahradu, kde za republikánskou stranu měl projev redaktor Halík, tajemník Držmíšek a dorostenka Bednářová. Po přednášce sehráli místní ochotníci divadelní hru v chodských krojích „Zelené království“. Na ukončení slavnostního dne 29. 8. byl v hostinci u „Pavličků“ věneček.

Letošního roku oslavil svoje 50 leté jubileum vážský rodák, legionář, spisovatel Jan Laška, konsul. Čs. republ. v Zurychu. Významného dne mimo přátel a korporací, vzpomněla též rodná obec slavnostní schůzí obec. zastupitelstva, jmenovala pana konsula svým čestným občanem a odevzdala oslavenci umělecky provedený záznamový čestný diplom. Nejen zastupitelstvo, ale celá obec připojuje se k přání mnoha let do druhé padesátky, v plodné jeho práci pro národ a vlast!

Dne 20. srpna zemřel náhle místní rolník Jan Bárta z č. 11, raněn byv srdeční mrtvicí. Padl na svém poli jako ten zralý klas, o němž právě pracoval. Byl sousedem snášlivým, hospodářem vzorným. Za veliké účasti pohřbu byl na skalském hřbitově. Čest jeho památce!

T. G. Masaryk

Po těžkých dnech nejistoty v noci přišel osudný a smutný den 14. září, kdy odešel od nás navždy milovaný 1. prezident, osvoboditel Tomáš Garrigue Masaryk. Zpráva působila s všechny občany těžkým a skličujícím dojmem. Nikdo v národu našem neměl tolik úcty a přítulní oddanosti jako náš 1. prezident, tatíček Masaryk. Lid venkovský u nás, který nikdy nedovede ani pírem nebo

slovy vyjádřiti svoji lásku, prožívá tím bolestivěji ku ztrátu, nařká i kvílí. Smutno jest v chalupách i statcích.

Radiostanice v obci, které až dosud po práci byly opomíjeny, jsou nyní středem pozornosti. U těch schází se občané a napjatě sledují zprávy z pohřbu. Na znamení smutku vyvěšeny byly černé prapory a obecní zastupitelstvo se schází k vzpomínkové schůzi. Na obecním úřadě vyložen jest kondolenční arch, do něhož se zapsali zástupci všech polit. stran a korporací.

V neděli 19. září večer byla všemi spolky uspořádána smuteční tryzna. Pomník padlých byl smutečně odecorovaný černou látkou a obrazem zesnulého pana prezidenta mezi zelené polem a květin. Na upraveném katafalku hořela svíce do dne pohřbu a teskně ozařovala celé okolí. Seřazený průvod za šera světél zastřených lampiónů nesených škol. dětmi a krojovanými hasiči, došel k pomníku, kde smuteční projev učinil starosta Kříž a kapitán v zál. Otak. Březina ze Skály. Tryzny zúčastnilo se veškeré občanstvo.

Pohřbu pana prezidenta zúčastnila se delegace míst. legionářů přes varovné upozornění tisku, že Praha jest přeplněná. Kdo měl příležitost dostat se k míst. radiostanicím, sledoval aspoň zde vysílání pohřeb. obřadů. Rozloučení prezidenta Beneše, chorál Svatováclavský, těžký krok všech vojenských útvarů, defilé armády to vše bylo tak dojemné. Čistý, ničím nerušený poslech upoutal tak, že pokud kdo mohl, poslouchal až do konce obřadů.

Tatíčku náš drahý, odešel jsi, ale dosud duch tvůj, nechť vede národ náš v pokoji a míru vždy výš a výše! 1. presidentu - osvoboditeli T. G. Masarykovi na tichém Lánském hřbitově, lehký odpočinek a věčná paměť!

V tomto roce byla sešlá věž staré zámecké kaple opravena novými trámy, zpěvy a ošalováním. Nové oplechování a obarvení věže provedl mistr klempířský Holan z Okrouhlice. Oprava stála se na náklad majitele Rob. Stanglera za správce Jarosl. Melenovského. Vhledem věže zůstal tentýž jako před opravou.

Dále v tomto roce byl opravován školní hromosvod. Byl nově přezkoušený a oba hroty dobře vyzlacené.

Dům č. 63, který od manželů Křížových koupila „Kampelička“ byl jako nevhodný a sešlý v květnu t. r. zbourán. Zůstaly jen hlavní boční zdi, které byly o 1,30 m zvýšené nástavbou. V přízemí, kde byla kovářská dílna byly upraveny 4 místnosti. Nachází se zde kancelář „Kampeličky“ a poštovní úřad, který byl přestěhovaný z Pavlíčkova hostince. Obě úřadovny jsou moderně upravené, aby všestranně vyhovovaly styku s občany. V 1. poschodí jsou 4 obytné místnosti. U přílehlé stodoly jsou opravené a zvýšené zdi a nově pokryto taškami. Ze zbouraného chlíva upraven řeznický krám. Důkladnou a vkusnou přestavbou, která byla podniknutá nákladem 75 000 Kč, vzhled obce velice získal. O praktické vyřešení stavby, za současnosti představenstva „Kampeličky“ nejvíce se zasloužil její pokladník pan Jan Pokorný, bývalý říd. uč. zdejší školy, nyní odborný učitel v Německém Brodě.

Novostavby

- 1) Bohuslav Veselý, sedlář ve Věži, koupil od obce staveb. parcelu, na níž postavil rodinný domek, který dostal zaniklé číslo.
- 2) Stanislav Absolón, řezník, koupil sousední ob. parcelu, postavil domek, který dostal č. 47.
- 3) Karel Jíra, brusič skla ve Věži, postavil si rodinný domek na soukromé parcele. Domek jeho obdrž. také zaniklé č. 93.

Úmrtím Marie Adamcové, domkářky (č. 75), přišel domek do vlastnictví jejího zetě Petra Randy, obchodníka z Humpolce. Nyní jest domek prozatím pronajmutý.

Lidová hospodářská škola se zde velice dobře uplatnila. Tímto rokem přičleněna byla obec Květinov. Docházka školní, která loňského roku vázla, stala se povinnou. Vyučující v ní jsou učitelé z loňského roku.

- 1) V den narozenin p. prezidenta osvoboditele T. G. Masaryka, 4. března, sehrály školní dívky divadelní představení.
- 2) Míst. odb. nár. jednot. Pošumavské sehrál div. představení „To za Rakouska nebylo“

- 3) Republ. dorost při dožinkové slavnosti sehrál v přírodě „Zelené království“, dne 29. 8.
- 4) Na svátek republiky 28. 10. sehráli školní dívky „Pravda vítězí“
- 5) Hasičský sbor sehrál na Silvestra „Mumraj na Vejrovně“
- 6) Ochotníci „Orla“ sehráli drama z venkovského života „Na rodné hroudě“

Republ. dorost ve Věži objednal pro své členy ze stát. statku ve Valečově 210 jabloní, hrušek a švestek. Doplňují se ovocné sady a v polích začínají se objevovat ovocná stromořadí.

Po sychravých dnech listopadových přišel slabý sněhový poprašek. Až o Vánočních svátcích začala skutečná zima, mrazy a metelice a potrvaly až do nového roku.

Rok 1938

Na výzvu okresního úřadu byla tato pamětní kniha předložena k revizi, která byla provedená dne 9. prosince 1938. Vracená byla posudkem, že pamětní kniha jest vzorně vedená, ale že nutno jest očíslovati jí až do konce a každý 10 list orazítkovati. Kronikář byl upozorněn, aby po skončení letošního zápisu byla tato pamětní kniha veřejně vyložena po dobu 14 dnů v obecním úřadu.

Letošním rokem vstoupili jsme do jubilea dvacetileté naší samostatnosti. Co nachystáno bylo oslav, které měly vyvrcholit 28. říjnem. Ale osud připravil nám zklamání. Nebudu předcházeti a události postupně vylíčím.

Počasí od začátku roku bylo většinou teplé. Těch několik mrazů a sněhových vánic lehce se přeneslo. V obci byly v masopustní době obvyklé plesy: hasičský, orelský a dělnický. Dorost uzavíral masopustními dozvuky s maškarním průvodem.

Dne 25. ledna kolem 8. hod. večerní objevila se na obloze rudá záplava. Z počátku usuzovalo se, že jest někde ohromný požár. Když ale záře dosahovala až k zenitu a měnila se v barevné světelné sloupy, poznalo se, že jedná se o vzácný přírodní úkaz. Byl to odraz severní polární záře. O nádherném zjevu dlouho se hovořilo.

Při počínajících jarních parcích přišlo neočekávané překvapení. Německá armáda v noci 12. března náhle vpadla do Rakouska, celé území obsadila a přičlenila k říši. Tím situace pro náš stát značně se zhoršila. Historické země obklopeny jsou velkým Německem. Téměř každý s jistotou tuší, že nyní jsme na řadě my. Ve stálém napětí se pracuje na polích, sbírají se a opevňují hranice. Co nás čeká?

Na sv. Josefa jest skoro všude zaseto. Březen byl velice pěkný, za to duben přišel se sněhem, který od květné neděle přes Velikonoční svátky zůstal ležet a sázení bramborů přerušil. Hodně práce s nimi zůstalo na květen.

Počátkem května rezignoval na svůj úřad dlouholetý obec. starosta p. Fr. Kříž (č. 16) ze zdravotních důvodů. Ve schůzi obec. zastupitelstva byl zvolen starostou obce p. Jan Sochor (č. 9), až dosud člen obecní rady.

V květnu byly vyhlášeny volby do zastupitelstva na dny 22. a 29. května. Ve vnitrozemí dělaly se přípravy k volbám v naprostém klidu, ale ve smíšených územích německé obyvatelstvo, opírající se o sousední velmoc, terorizuje a postupuje proti našim úřadům a výkon. orgánů. Tak jen předesílám k nutnému kroku, 21. 4. povolává do zbraně určité ročníky záložníků na 4 nedělní voj. cvičení. Po návsi kupí se hloučky občanů, vyskytují se různé pověsti a lid je rozrušený. A co dlužno pochváliti, nikde není vidět ustrašenost. Ve 2 hod. odpoledne doručeny byly obec. úřadu shromažďovací lístky a již v 5 hod. odchází 8 záložníků na nádraží. Druhý den odchází další 4 záložníci. V obci jest právě pouť, která shodou okolností ani poutní slavností nebyla. Předně jest nejistá situace, čeká se další povolávání. Dále byl uzavřený celý obvod pro vyskytnutou slintavku v Michalovicích. Do obce byl příjezd cizím trhovcům zakázaný, tak okolo 3 stánků byl malý hlouček domácích, které do chvíli rozháněl prudký liják. Taneční zábava též nebyla povolena, tak bylo všude pusto.

V obci měly být 29. května volby do obec. zastupitelstva. Kandidovalo 5 stran:

Lidová, republikánská, soc. demokratická, komunistická a živnostenská.

Dohodou zmocněnců stran volby odpadly. Lidová strana obdržela 5 mandátů a zvoleni do obec. zastupitelstva:

Frant. Svoboda (č. 13), Václav Bárta (č. 25), Jos. Machota (č. 50), Frant. Bárta (č. 21), Jar. Melenovský (č. 100).

Republikánská strana obdržela 3 mandáty a zvoleni:

Jan Sochor (č. 9), Frant. Kříž (č. 16), Al. Merunka (č. 18)

Soc. dem. strana obdržela 3 mandáty a zvoleni:

Karel Kazda (č. 101), Jos. Adamec (č. 78), Frant. Krupička (č. 69)

Komunisté - 3 mandáty: Fr. Bárta (č. 103), Václ. Liška (č. 61), Ant. Šlosar (č. 90)

Živnost. strana - 1 mandát: Jan Strejček (č. 62)

Okresní úřad svolal na den 19. června zvolené členy obec. zastupitelstva k ustavující schůzi do školní budovy.

Starostou obce zvolen pisatel této knihy: Frant. Svoboda, maloročník ve Věži (č. 13).

Členové obecní rady:

Václav Liška (č. 61), který byl zvolen náměstkem.

Frant. Bárta ml. (č. 16), Karel Kazda (č. 101), Frant. Kříž (č. 16).

Obecním pokladníkem zvolený byl Josef Adamec (č. 78).

Stavební komise: Fr. Svoboda, Fr. Kříž (č. 16), Jan Sochor.

Jar. Melenovský a Ant. Šlosar zvoleni do letopisecké komise.

Finanční komise:

Do obecní finanční komise byli zvoleni a později doplnění z občanů a po ustavující schůzi sestavena:

Předsedou: Alois Merunka (č. 18)

členové: Jan Strejček (č. 62), Frant. Bárta (č. 103), Jos. Baloun (č. 23), Jan Velíšek (č. 72),

Frant. Adamec (č. 15)

Osvětová komise:

předseda: Jan Strejček

jednatel: Bol. Kubát, učitel

režiser: Jan Velíšek a hosp. člen Fr. Svoboda

Knihovnická rada:

předseda: Václav Zmrzlý

jednatel: Frant. Bárta ml.

pokladník: J. Adamec

knihovnicka: Fr. Svoboda, člen - Fr. Krupička

Obecní zastupitelstvo usneslo se věnovati státu obnos 600 Kč

učitelský sbor a sbírka ve škole věnovalo státu obnos 450 Kč

podomní sbírka po obci věnovalo státu obnos 599 Kč

sbírka v osadě Mozerov věnovalo státu obnos 65 Kč

Po různých obtížích osobních i finančního rázu překročilo se k elektrizaci. Transformátor stavěl Svaz Jihočeských elektráren, rozvodnou síť po obci z domácí přípojky stavěl Posázavský elektr. svaz, vnitřní instalaci prováděl svaz a firma „Dudka“ (Ulrich a spol.) ze Strakonice. Ve vnitřní

instalaci byla průměrná cena na jednu žárovku Kč 90 - 100.

Celkový náklad:

Rozvodná síť po obci a transformátor - 81 000 Kč.

Domovní přípojky, které se pořídily na náklad obce, kterých jest světelných 38 a společných 28, vyžádaly si náklad 52 000 Kč. Na celkový náklad 132 000 Kč byla si nucena obec vydlužiti u okres. hosp. záložny Kč 45 000, u „Kampeličky“ Věž 20 000 Kč.

do uplacení subvence čeká zbytek Svazu v obci jest 9 žárovek, které slouží jako veřejné osvětlení a bude se z nich platiti paušál 800 Kč ročně. Na úhradu únoru i 5 % úroku zvýšení byly přírážky 200 % k dani činžovní a 300 % k ostatní dani. Elektrizace práce byly dohotoveny 11. listopadu, kteréhož dne obec byla připojená na primární vedení a začalo se svítit.

Letošní žně se zpozdily. Sekati se začalo koncem července. Výnos byl dobrý, jak na zrno, tak na slámu. Na pozdní ovsy i posekané otavy však přišly deště, které ovsy znehodnotily a otavy na poli shnily. Prodejní cena obilí řídí se podle hektolitrové váhy:

Žito - 132, oves - 112, ječmen - 115 za 100 kg. Pšenice se prodává velice málo.

Hovězí platí řezníci průměrně za 1 kg živé váhy 2-4 Kčs, telata 4-5, vepřového 7-7,25.

Ve výseku se platí 1 kg masa: hovězí - 12 Kč, vepřové - 12-14, mouka - 2,90, cukr - 6,20, chleba 2.

Nebezpečí slintavky a kulhavky se stále blížilo, až koncem srpna objevila se ve Věži. Všude se dezinfikovalo, zvěrolékař dojížděl očkovati, ale nákaza se šířila dál a během 6 týdnů zachvátila všechna větší hospodářství v obci. Průběh nemoci byl všude lehký. Z dospělých kusů ztrát nebylo. Z lidových prostředků osvědčila se silná káva, která v malátnosti povzbuzovala srdeční činnost. V polovině listopadu nebezpečí nákazy přestalo se šítiti a obec byla pro volný obchod opět otevřená.

Letošním rokem končilo šestileté pracovní období obecních pozemků. Nový pronájem provedl se bez dražby. Nájemné se zvýšilo o 83 z jedné míry. Pole horší bonitní třídy bylo levnější. Celkově obci vynáší pole - 10 400 Kč, louky 1 500 Kč.

Od května se kolem naší republiky stahovaly stále temnější mraky. Počátkem září se situace zauzlila tak, že nikdo již nepochyboval, že octli jsme se na pokraji války. Němci, posilování sousední říší, otevřeně žádali odstoupení smíšeného území Sudet k německé říši. Národ náš, dříve rozestavěný politickými stranami v osudné hodině nebezpečí zanechal sporů a svorně chtěl hájit třeba zbraní naše tisícileté hranice. Mimo zdatnou naši armádu spoléhali jsme na spojence. Francie a Anglie a částečně i Rusko. Ve smíšených územích na severu docházelo k přepadávání našich hlídek. Taková situace, která již vyžádala řadu obětí na životech, byla 23. září. Radiostanice byly všude obsazeny. Toho dne v deset hodin večer byla rozhlasem vyhlášena mobilizace do 40 let, mimo osob starších se zvláštním určením. Rozprchlí jsme se od amplionů a ve chvílce byl ruch na silnici. Usínající ves se probudila a zatím co místní C. P. O. nastupovala službu, v domácnostech při svitu lamp záložníci balili potřebné věci k odjezdu. Za ranního šera odjíždí autem 48 záložníků ku svým útvarům. S nimi odjíždí: starosta, pokladník a 3 členové zastupitelstva. Rozloučení bylo krátké, bez scén. Odcházíme hotově bránit vlast do posledního dechu. Žádný národ nikdy nemohl se pochlubiti tak spolehlivou armádou, jako byla tato za mobilizace. A ta armáda, připravená na všechno, snad nejbolestivěji nesla pokoření našeho národa, odstoupení Sudetského území. Tehdy u amplionů plakali vojáci a s nimi celý národ.

V osudné chvíli naši spojenci nás opustili a náš malý národ byl donucen přijmout rozhodnutí diktované z Mnichova, na němž spolupracovali naši „spojenci“. Těžko o tom psáti.

Prvním říjnem začalo vyklizování pásma a ústup naší armády, kryjící útek uprchlíků - hraničářů. Nářek a smutno bylo všude. Polsko si okupaci Těšínska vynutilo ultimátem, o hranici s Maďarskem rozhodla Itálie s Německem rozhodčím výrokem ve Vídni.

Dne 5. října odstoupil ze svého úřadu 2. president čs. republiky Dr. Edvard Beneš. Do volby nového presidenta převzal úřední generál Syrový.

Republika Česko-Slovenská vyšla z přetěžké zkoušky uložené všem třem kmenům národním, se proměnila v republiku Čechů, Slováků a Karpatorusů s nejvyšší mírou svobody a autonomie všech tří částí.

Od poloviny října byla postupně prováděná demobilizace. Do obce vrátili se opět všichni záložníci. Obecní funkcionáři převzali opět své úřady.

Letošní 28. říjen, jubilejní potom, co se stalo, nemohl se slavit v radosti. Svátek byl zrušený a všude se pracovalo.

Nastal obrat i v politických stranách. Všechny byly zrušeny a spojeny ve dvě strany: Strana národní jednoty a Strana práce.

V obci ve straně Národní jednoty budou lidovci republikáni a živnostníci. Ve straně práce bude organizováno dělnictvo.

Dne 30. listopadu byl zvolen Dr. Emil Hácha prezidentem Česko-Slovenské republiky.

Vládním nařízením č. 355/38 Sb. z a nař. rozpuštěná byla komunistická strana československá.

Výměrem obecního úřadu č. 2021/38 ze dne 7.1.1939 byli zbaveni mandátů v místním zastupitelství: Václav Liška, Věž č. 61 a jako náměst. starosty Frant. Bárta, Věž. č. 103 a Ant. Šlosar (č. 90) jako členové.

Podobně zbavení byli funkcí 3 náhradníci, 1 člen finan. komise a členové volební komise.

Počet členů zastupitelstva snížený byl z 15 členů na 12 a funguje dále.

Koncem roku proveden byl soupis hospodář. zvířectva dl stavu k 31. prosinci 1938 a napočítáno:

koní 26, hověz. dobytka 274 kusů, prasata 138, koz 98.

Přešli jsme nový rok bez radosti. Za námi leží rok nebezpečí války. Co nás čeká v novém roce? Po národním zvolení ve dvou stranách zdálo se, že zmizí rozeštvanost stranická a že napraví chyby minulých let. Byly to vůbec chyby? Snad největší naší chybou jest německé moře kolem, které stěží život v naší 2. republice a že nám nepomůže ani nadbíháním Němcům. Pro doplnění obecního zastupitelstva byli zvoleni členové:

Jan Bárta, zem. dělník (Věž č. 104), Jos. Svoboda, rolník (Věž, č. 19) a Rudolf Šmíd, kovář z Věže (č. 66). A na uprázdněné místo náměstka starosty bylo obsazeno jmenováním okres. úřadu Frant. Křížem, rolníkem z Věže (č. 16).

15. březen 1939 bude nejsmutnějším dnem v naší historii. Tímto dnem ztratili jsme svoji samostatnost. Osekané a polozničené Československo bylo přepadené nenasytným a rozpínavým Německem a obsazeno cizími nadutými vojáky. Od časného rána oznamoval Pražský rozhlas, že německé oddíly překročily naše hranice a postupují všemi směry ku Praze. Jest to po nás hrozným překvapením po daném zajištění „vůdcem“ Hitlerem. Ztrácíme důvěru, jaká bude naše budoucnost? Píši to ve chvíli, kdy projelo obcí první motorové vozidlo s Prušákem s připravenou puškou. Nepracuje se nikde, není chuť k práci. Toto bezpráví trestá za nás ubohé příroda sama. Již od rána prudce sněží. Ostrý vítr vháni vetřelcům celou záplavu sypkého sněhu. Na návsi jest pusto. Příkazům vylepených vyhlášek jest vyhoveno, všude jest klid. Z radiopřijímačů chytáme Bratislavu, zahájení sněmu samostatného Slovenského štátu. Všechno „co zavolili Češi“, jest špatné. Mají „slobodu“ s vlastním presidentem a vládou. Z Prahy ozývá se již němčina, jako lidová sprcha. Z trosky bývalé republiky utvořili útvar, kterému dali jméno „Protectorát Čechy a Morava“. Naše armáda byla rozpuštěná a koncem března vrací se poslední vojáci domů, načisto. Jsem pod „ochranou“ hákového kříže. Ve větších střediscích objevili se germánské posádky. Na obecní úřad se dostavil posádkový velitel z Herálce. Přišel s tlumočnickem Fügnerem mladším. Na zápornou moji odpověď ve znalosti němčiny nařizuje: naprostý klid, zkrácenou policejní hodinu zavírací s odvoláním na herálecké posádkové velitelství. Prochodil kanceláří, doporučil vyměnit dosud vyvěšený státní znak ČSR obrazem „vůdce“. Znak jsem odstranil, ale obraz Hitlerův nikdy nevyvěším.

Přišel duben - Hitlerovi narozeniny. Prvně se objevily prapory s hákovým křížem jen podle úředního vyzvání: na obec. úřadě, škole a poště. Potom následovalo nařízení o dvoujazyčných tabulí, firem a orientačních návěstí.

Počátkem srpna vpadla německá armáda do Polska. Nepomohlo nadbíhání Beckovo, který v osudové chvíli našeho štátu odvážil se vojensky překročit naše hranice. Skutek Polska došel brzo

odplaty. Přes to, že polská armáda postavila se na odpor, nezdolala nápor Němců, stále ustupovala a téměř v několika dnech podlehla. Polský stát se rozpadl a byl rozdělený mezi Německo a Rusko. Počátkem října byly zavedené potravinové lístky a volný obchod byl zakázán.

V listopadu byly v Praze studentské bouře, jejichž rušil celý národ. Následovalo zaslání studentů, honění po koncentračních táborech. Naše chloubka, vysoké školy, byly uzavřené. A na školách nižších a obecných všude se vyučuje němčina. Němci ukradli i naši slavnou minulost, překrucují naše dějiny. A naše vláda v Praze ke všemu přihlíží a mlčí.

Přes protesty a žádosti byly zrušený okres německo-brodský a naše obec byla přidělena k okresu humpoleckému. Z jaké důvodu se tak stalo, není známo.

Třeba, že prožíváme trpké chvíli, dny a měsíce beznadějně utíkají. Mezitím rozpoutala se válka i v celé Evropě. Bojovalo se ve Francii, padla chloubka její - Maginotova linie, padla téměř celá Francie, Belgie, Dánsko, Norsko a německá moc se rozpíná již i ve východní Evropě. Kdo proti této germánské záplavě postaví hráze? Kdo tu šelmu zastaví? V zemědělství tlak nedostatku přirostoval situaci. Zde sváděla se papírová vojna. To jest různých nařízení, hrozeb, pokynů, směrnic a dotazníků. Z jara se vypracuje soupis ploch oddělí se orná půda a dle ní se předpisuje: povinný osev olejnin (lnu, řepky, máku a hořčice), chlebovin (pšenice a žita) a bramborů. Především sčítají ministerstvu výnos, předávají okresům, ty opět obcím a tak se zemědělci ještě před výmlatem dozví prostřednictvím obecního úřadu, kolik vymlátí, kolik smí semlet, kolik se opět vyseje a hlavně, kolik dodá. Tak zemědělci nemusí nad ničím myslet, za ně uvažuje a kalkuluje Protektorát. Ale předpisy, většinou neúměrné přehánění u zemědělců, hospodářská kontrola zesílená na 6-8 členů. Její příchod byl ústním podáním oznámený v několika minutách celé rozlehlé obci. Napřed byli svoláni všichni zemědělci do sálu k Pavlíčkům, kde byl pro všechny hromadný projev. Po tomto, v lokálu byla probírána jednotlivě zpověď a účtování. Žita a pšenice špatně přezimovaly, ovsy byly u lesů, brambory a máky zničily kroupy. Všude neúroda a chudo. Výsledek se dařil a málo kdy kontrola povolila si ponechat nějakou rezervu a většinou byli přísní na oko. Než odešli z obce, prošli několika čísly, sepsaly protokoly a třeba neublížili, rádi jsme je viděli odcházeti. TO byly první kontroly, nyní je doprovází již asistenti. Jeden náš četník a dva Němci. Němci dovedli býti na chvíli dobráci, ale kde mohli, přitiskli. Tím byla mezi kontrolou obava a nedůvěra jednání bývala ostřejší.

Špatně se zapsala v paměti kontrola z mlékárny. Takoví kontroloři cestovali i v noci a ještě za tmy třískali na vrata a uvnitř potom prohledávali stavení, není-li nikde ukryto mléko. A měla-li prohlídka výsledek, mohl si postižený těšiti na trestní řízení a řádnou pokutu. Odebrali nám odstředivky a máselnici. Každý si smí ponechat na jednu osobu ¼ litru mléka a ostatní nadojené mléko odevzdati. Třikrát až čtyřikrát v měsíci braly vzorky mléka každému dodavateli a podle tučnosti mlékárna platila mléko a dodávala máslo. Každý dodavatel mléka obdržel mléčný záznam, do kterého musel denně zaznamenati množství nadojeného, ponechávaného a odevzdaného mléka a koncem měsíce předkládati mléčné komisi.

Další bylo omezení v domácích porážkách. Každý zemědělec směl poraziti vepře po povolení obecního úřadu. Zemědělec smí krmníka zabiti, má-li aspoň 90 kg živé váhy. Z té po zjištění odevzdá do sběrný tuku v Německém Brodě dávku škvařeného sádla, která se pohybuje od 2,50 - 4,50 kg. Dávky byly podle mrtvé váhy také značně vyšší, ale ty nepoužíváme. A zbytek masa a sádla se započítává na osobu 3 kg 20 dkg na čtyři týdny. A pravidelně se stává, že každý odešle balík příbuzným do města a zásoba se zkrátí, zatím co rodině má využití třeba 40 týdnů. Potom jest bída, protože lístky na maso a tuky se neberou až po dokončení samozásobovací doby.

Jako v jiných druzích potravin „smí“ si zemědělec semlet obilí. Nesmí mlet tam, kde třeba byl zvyklý. Každá obec má stanovený mlýn a obilí z celé obce se dovést do mlýna ve stanovený den. Jsme přiděleni k Ulrichům do Koječína a dovážíme obilí v úterý a v pátek za dozoru úřední osoby, kterou reprezentuje strážník Dolejší. Každý musí s obilím odevzdati: hospodářský výkaz a mlecí povolení. Započítává se 13 kg žita nebo pšenice pro jednu osobu na čtyři týdny. Do mlýna chodí často kontrola a běda mlynáři v mlýnici obilí „na černo“, tj. nebylo-li podloženo mlecím povolením. Tlakem kontrol páni otcové byli znervóznělí a odnesli to opět ti drobní zemědělci, po kterých se všechno svezlo.

A konečně zbývá dodávka vajec. Z každé slepice odevzdává se za rok 65 kusů vajec. Při

uhynutí slepice mohlo se z toho kusu odpočítati dodávka a tak se stalo, že někdy hynuly slepice hromadně, že sběrně vajec se to zdálo nepravděpodobné. Proto přihlašuje se slepic méně, jen kdyby těch kontrol nebylo! A také při kontrolách slepici nejvíce doplácí svým životem, hned jsou v pytli kdesi v úvozu a trvá-li kontrola déle, zadusí se. A kusy? Ty mají úkryt u Valchovského rybníka nebo daleko v polích. Z hlášených kus odevzdati se muselo z jedné chovné kusy z jara hlášené, odevzdávaly se na podzim kusy dvě. Housata započítávaly se mimo na dodávku.

Mimo zmíněných dodávek jsou ještě další brambory, seno sláma, mák, len a všechny druhy obilí.

Největším peklem bylo zabavování dobytka. Obci jest uloženo dodati 346 q hovězího dobytka, 110 q vepřů. Uvedené množství jest rozpočítáno na 13 období (= jeden rok) a každý měsíc se musela tato třináctina odevzdati. Pokud bylo dobytka dost, nebylo to k obtíži, ale válka již trvá čtvrtý rok, všechny rezervy jsou vyčerpané. Nejhorší při těžké situaci jest, že zabavovati musí soused sousedu. A potom může být klidné spolužití? Proklínáme válku, i tu „ochranu“. A situace na bojištích jest pro nás zoufalá. Všude ještě Němci postupují. A třeba mají dost zápasu na frontách nezapomínají ani na vnitrozemí.

Již počátkem okupace všechny „závadné“ knihy jsme zabalily do 2 beden a ukryli v seně. Ale dochází další seznamy, nějaké knihy jsme museli odevzdati na Okresní úřad, jiné opět na četnickou stanici. A počet knih v obecní knihovně stále snižuje.

Překvapením dalším bylo odevzdání kroniky obecní. Co jsem se této knihy naukrýval! Uvažoval jsem o tom, buď kroniku odevzdati a dříve vytrhati závadný obsah nebo jí zapřítí? Dali jsme hlavy dohromady a rychle se rozhodli. Koupí se vhodná kniha a rychle se doplní. Člen obec. zastupitelstva Melenovský obětoval několik dnů na opisování a během týdne jsem novou obecní kroniku předával na Okresním úřadu v Humpolci. A tuto po doplnění záznamů ukryju, vždyť ta válka nemůže věčně trvati. Když vstoupilo Rusko do války, zdálo se nám to za předzvěstí konce války. Není možné, aby ruský kolos germánstvo neudusil, i zde padalo město za městem a Němci se ocitli před Moskvou a za Stalingradem. V těch chvílích bylo nám nejhůře. Ale opět zde bylo něco, co nás shromažďovalo. Byl to zahraniční rozhlas. Poslouchalo se všude. Kdo přijímače neměl, došel k sousedovi. Bylo zajímavé sledovati, zejména v letní době, kdy cizina vysílala za denního světla, jaký byl neobvyklý ruch. Každý spěchal, aby nezmeškal vysílání. Ale za chvíli, kdy z přijímače se ozvalo ťukání a hlášení „Hlas svobodné republiky“, náladou si se podíval na náves a všude byl klid a nikdo po celou dobu neprošel. Podle síly poslouchal se Londýn, Moskva, Krylyšev,, Katyu a kdo rozuměl německy i Bromunder. Poslouchání se dařilo, ale přišlo nařízení muselo se s aparáty k stanovenému odborníku, který z přijímače odebíral krátké vlny. A tak několik dnů jsme nevěděli nic. Děly se různé pokusy, ale nic se neosvědčilo, chytalo se jen na středních vlnách. Němci přijímání rušili, přelakovaly se knoflíky, aparát ječel, vřeštil až na nervy vypovídaly a hlava brněla a bylo úlevou, když vysílání bylo skončeno. Sem tam nějaké slovo se zachytilo a duše měla pokoj. Svátkem bylo, když z Londýna hovořil prezident republiky. Vždycky bylo několik dnů co hovořiti.

Uplynuly již čtyři roky okupace a o nějakém míru nebylo ani zdání. Na obecní úřad občas dochází němečtí četníci z Reichsauftragverwaltungu z Humpolce. Na dotaz, co je nového, obdrželi vždycky zápornou odpověď. Chvíli poseděli a opět odešli. Horší byly návštěvy Gestapa. Ti nepřicházeli nahodile, ti měli vždycky něco za lubem. Pravidelně vždycky jeden hovoří česky a tu jsem si na slova dával pozor. Většinou něco hledali a člověk musel být jako ostříž. Někde hovořili klidně, jindy řvali. Střídali se s policií. Co tito krkavci zničili rodin! Ku cti obce ať slouží že mezi námi nec' vyskytl se udavač, nikdo z obce mimo nadporučíka Krejčího z č. 42, nebyl zatčený. Náp. Krejčí, který byl propuštěný jako aktiv. důstojník čsl. armády, bydlil v č. 62, Při hromadném zatýkání důstojníků odvedli i jeho. Jest v koncentračním táboru, kdesi v říši. Snad podaří se mu přečkati germánské mučírny a vrátí se. Dosud píše: Dej Bůh aby těch obětí z obce nebylo více!

Jindy přišla Gestapa zabavití Orelský majetek. Sepsali náradí a vůbec celý inventář a nad zabaveným majetkem mně jako starostu obce jmenovali „správcem“. Podal jsem odvolání, že funkci vzhledem k plnému zaměstnávání nemohu zastávat. Přišli znova, řvali a když se přesvědčili, že odvolání jest oprávněně podloženo, odtáhli. Za čas přišla opět policie, která zabavila Nár. jednot.

Pošumavské pokladní hotovost.

Z iniciativy Mladého národ. souručenství byly v září 1943 uspořádané krajské dožínky v obci. Pozvaný byl k nim ministr zemědělství A. Hrubý. Byla nadiktovaná úprava návsi, připravená dožínková scéna a nacvičená beseda. Veselice se konala na upraveném místě, kde dříve stával dům panský č. 22, lidově zvaný „děkanství“. Dům, který obývali deputátníci, byl již tak sešlý, že hrozil zřícením. Jeho zbořením odstraněna byla nevkusná budova hyzdící dolní náves. Otevřelo se krásné rovinaté prostranství, vhodné pro takové slavnosti. Při dožínkách, které se vydařily zejména finančně, účinkovala Vlasáková kapela z Kolína. Přítomný byl ministr zeměd. A. Hrubý, okresní hejtman Dr. Meluzín s úřednictvem, řada „veličin“ z Českomoravské vysočiny a nepřehledné množství krojované mládeže. Chyběla při slavnosti lepší organizace a příprava. Touto slavností jsme si rozhodně nereprezentovali. Byli závady i v zásobování, které by se konečně vzhledem k nedostatku potravin mohly přehlédnouti. Všechno jest na lístky a velké přebytky nejsou ani na vsích. Není pivo, není lihovin, není tabák.

Snad v tom tabáku jest to nejhorší. Tabačky sice jsou, cigarety vybrané na měsíc stačí tak na 5 dnů. A potom, když se dva kuřáci sejdou, rozpačitě číhají jeden na druhého, kdo má možnosti nabídnouti cigaretu z „domoviny“. A sejde-li se takových domovinám více, páchne to jako kompost, v němž hnije zelenina. Samozřejmě, že se od nekuřáků nechá také někdy koupiti cigaretu, ale na vysoké museli bychom míti upravené příjmy. Někdo si domácí tabák již de slušně upravit a zejména nosí-li sebou zásobu, jest vždycky vítaným hostem.

Mimo koncentrační tábory zavedla říše další postrach - Úřad práce. Tento úřad byl roztríděný na oddělení zemědělské, průmyslové a pro najímání dělnictva po říši. Z domácích podniků vybíral úřad práce pracovní síly pro Německo, kam odjížděl transport za transportem. Když podniky domácí pro nedostatek surovin omezovaly provoz, bylo to vítanou příležitostí pro čerpání dalších pracovních sil. Vypsány byly ročníky 1924 - 1921, které opět odjely. Potom přišla řada na zemědělské pracovní síly. Byl rozepsaný plán, kolik pracovních sil smí býti na hektaru a služeb šli i selští hoši a děvčata. Že podniky toho využívaly několikrát jsem se přesvědčil. Případně selské děvče šlo do služby, kde byly 3 dospělí hoši a hospodář na 4 ha výměry. Taková služba se za několik korun dřela, zatím co domácí pracovní síly se válely. A u průmyslu nerozhodovalo řemeslo. Truhláře snadno a rychle „přeškolili“ a pracoval u soustruhu ve zbrojovce. Často o tom přemítám, jak bude po válce, vrátí-li se každý ke svému povolání. Snad u řemesel, ale pochybuji, vrátí-li se přeškolený čeledín zpět do těžké práce zemědělské. Tam po válce budou asi největší nedostatky v pracovních silách. Nejsmutnější bylo, když mladá nezkušená děvčata byla vybírána po říši. Pamatuješ Lidko Kučírková, jak jste s matkou plakali, když Ti na cestu dělala křížek? A hoši, jehož rodiče doma sami těžko sháněli do úst, kdo vás podpoří, kdo vám pošle chleba do Německa? Jedete do pekla, kde se neustále bombarduje, kde budete míti hlad, nezhyne-li někde pod troskami. Vám jsem vždycky těžko odevzdával odhlášky. A těšilo mně, když v daleké cizině jste si vzpomněli a téměř všichni psali. Ale snad se také již dočkáte konce války. Fronta jest již v pohybu. Zatímco Němce vyhnali z Afriky, bojuje se již ve střední Itálii, Britské a Americké bombardéry drtí města v Německu Rusové těžkými nárazy porazili a nezadržitelně postupují. Mapa se konečně sleduje a denně se pozice mění. Jak nyní se čeká na vysílání, s jakou radostí se opravuje mapa. Jména neznámých ruských měst se nám nyní přiblížila jako bychom vás již dávno znali. A již padají i polská města a fronta se neustále blíží k naší Podkarpatské Rusi. Ale Němci dosud se drží, třeba že se musí již brániti i na západě, kde britsko-americká armáda blíží se k německým hranicím.

Ale aparát ve vnitrozemí jako by ani na porážky nereagoval. Gestapo řídí zběsileji a zatýká v Protektorátu, kdo jen trochu zdá se podezřelým. Vysílané transporty se po cestě tratí a vrací se každý domů. Kartotéka policejně hlášených se stále kontroluje. K četnictvu na každou stanici jsou přiděleni četníci němečtí, z četnických oddílů jsou tvořena tak zvaná Jagelkomanda a soustřeďují se na pátrání po dělnících, které se skrývají doma. Ale mnozí z četníků, převážná většina pátrá, aby nic nenašla. Často přišli na obecní úřad a hlásili, hledáme Lojzu Kratochvíla, Šrůtu Frant. a jiné a jiné, protože seznam se stále rozšiřoval. A vždycky někdo z občanů dlících v kanceláři někdo našel, který najednou měl na spěch. A četníci když tušili, že jest všechno v pořádku, šli na přísnou prohlídku.

Rok 1945

Překročili jsme nový rok a vezíme pevně, že jest to poslední rok války. Ruská armáda blíží se k Berlínu a k Slovensku.

Z železničních uzlů v Německu jsou trosky a anglické letouny bombardují průmyslové podniky již u nás. Sem se nyní Němci soustřeďují všechno. A obcí projíždí transporty německých vystěhovalců z našeho Slezska i polovojenských formací „Proti“ apod. většinou zde přenocovali. Obec musela dodávat: seno, oves a poskytnouti ubytování. A čím více blížila se fronta, transporty byly častější a prostor se menšil a spotřeba se vymáhala všema prostředky. V obchodech bylo zboží jen za výkladem a uvnitř prázdné regály. Nic se již nekupuje. Jen Gestapo dosud žilo. Začalo hromadné zatýkání na Humpolecku, obec čistili za obcí a stále se blížili. S obavou se jde spát a nejistě se ráno vstává. Ale ve Věži se pořád držíme pohromadě. I v té vsi třeba jsme jeden s druhým plně nesouhlasil, přece jsme i v nejtěžších dobách semknutí, a nikdy nebylo mezi námi zrádců.

Až 15. březnem byl mezi nás vražený klín. Do obce bylo přiděleno 79 německých vystěhovalců, které si musela obec odebrati a jeti pro ně. Měli býti ubytováni po soukromých bytech. Každý se pochopitelně bránil. Tušil, každý, že ztrácí volnost jednání i rodinného hovoru. Proto snažil jsem se, aby byli ubytováni hromadně. Vždyť v sousední Skále byli také ve škole a byli spokojeni. Ale ve Věži to neprošlo. Třeba do třídy snesly se slamníky a postele, vytopilo se, byla práce zbytečná. Do obce přijel týž den jakýsi esesák Obersturmbanführer, poslechl stížnosti Němek, které vidouc germánského oficíra byly šťastné, že mohou se mstít. Hned si mně pozvali, zavedl do třídy a řval jako zvíře. Němky plné radosti přihlížely. Vynadal mi tunerů, sabotážníků, českých psů a jiných jmen, které jsem si ani nedovedl přeložiti. Můj klid ho snad ještě rozčlil, šlapal mi po botách, řval, abych se postavil do pozoru, oči vyvalené a ječel až mně celého zaplival a snažil se strhnouti mně k zemi. Ale dobře jsem si rozvážil, co by se stalo skončit po zvířeti německých „ochránců“, kulturtráger byl ve svém živlu. Na konec dal lhůtu během hodiny všechny vystěhovalce přistěhovati do privátních bytů. Zhnusila se mně ta spřež s „Frau Libich“ v čele a když jsem byl nucen s nimi jednati, vždy jako ve snách viděl jsem vyvalené oči přikryté germánskou čepicí s lebkou.

To byl začátek spolužití se „soukmenovci“. Jak rád jsem potom viděl slzy germánek při zprávách rozhlasu a hrdinných úspěších obraně nepřemožitelné německé armády. A co když stále častěji bylo slyšeti z dálky hromové dunění detonací při bombardování anglo-americkým letectvem. Bylo-li jasné počasí, často byla vidět tato letadla, která po splnění úkolu vracela se na západ. Ve značné výši třpytila se letadla jako rej motýlků v pohádce. Těm tam nahoře jsme tu volnost záviděli. Po přeletu bylo všude viděti tenké stříbrné proužky papíru, jednu byly shazovány letáky bez závažného obsahu.

Spolužití v obce se „soukmenovci“ zatrpkló, když stále něco požadovali. vyžadovali stále povozy na dovážení do města a byli by požadovali, aby se točilo všechno podle jejich přání. Ženy německé, většinou vdané snažili se s našimi hochy zapřádati románky a na návsi často dlouho do noci při harmonice otravovaly ovzduší české vesnice.

Počátkem dubna přešlo obcí více transportů „Vlasovců“ (skupina gener. Vlasova) z nichž některé oddíly zde přenocovaly. Jak těžké jest jejich ubytování. Nikde v soukromých bytech není místa a do sálů hostinců se jim nechce. Odjely a opět projely transporty další. A tak se silnice ani netrhla.

V druhé polovině dubna přijel do obce prapor německé pěchoty „Landesolützen - Grostzbaen II. 8“, který se ubytoval k trvalému pobytu. Bylo štěstím, že při letošním jaru byl již jarní osev skončený. V poli se již pracovalo v březnu a při teplé jarní pohodě práce s osemem pokračovala, že v polovině dubna až na práci ve velkostatku byla skončená. Vojáci spali v kolnách a stodolách a důstojníci byli v soukromých bytech, které museli občané vyprázdniti. Praporní kancelář byla v zámku, ve třídách, ve škole byly kanceláře kompanií a skladiště zbraní a stělivá. V pilaři Kampeličky byla účtárna. Stav praporu vzhledem n dlouhotrvající válku, byl slabý. Počet nebyl zajištěn ani dotazem. Němci neřekli. Ale pohyboval se podle odhadu na 200 - 250 mužů Kv.

mužstva, byla, jak to bývá u náhradních praporů - poloinvaze: vojáci protekční a ulejšváci. Měli denní vyřizování na obecním úřadě, stále se ptali, co jest nového, bude-li již konec války mezi nimi i jedinci, kteří prosili, smí-li poslouchati české vysílání. Samozřejmě, že byli nedůvěřivě odmítnutí, proč také, opačně měli mezi sebou nacisty, kteří stále ještě čekali zaraženě. Denně přicházeli k nim oddíly nováčků, kteří zase za noci dosud chodili.

Mezitím západní fronta se posunula až k našim hranicím. Ruské armády dávno vnikly na německé území, přitáhly k Berlínu a obklíčily město, do kterého byly stažené poslední německé síly, které bylo houževnatě hájeno. Ruské dělostřelectvo a letectvo odklidily překážky a mohutným útokem města dobylo. A pak již události měly rychlý spád. Ale přesto Germáni se ještě nevzdali. Rozlétla se pověst, že pádem Berlína padl Hitler. Posádkoví velitelských a poslední vyvěsili na pól stěžně vlajku s hákovým křížem. Nechali nastoupiti celou posádku a četli rozkaz o „hrdinné smrti vůdcově“. Přítomné byly i Němky, které slzami zvýšily důležitý okamžik. Z našeho obyvatelstva, kdo měl čas, bez zájmu sledoval vzácné divadlo. A potom Němky se nestačily chodit ptát, co jest s nimi a kdy pojedou pryč.

Toužebně očekávaný den, po kterém po celých šest let roků jsme volali, přišel - sobota, 5. květen. Během jedenácté hodiny dopad jako blesk roznesla se po obci zpráva, že jest konec války a že jsme svobodní. Práce vypadla z ruky. Každý běžel na návěs, aby si zprávu ověřil a případně slavil. Kolovaly pověsti, že Rusové pronásledující Němce, jsou již u Brodu a že tu mohou každým okamžikem býti. Neobyčejné vzrušení účinkovalo i na německou posádku. Na návsi vyhrávala domácí kapela. Vyvěsila se státní vlajka československá, odstraňovaly se německé nápisy na obchodech i poště. Přikvapil ke mně německý hejtman s poučníkem, co jest nového, že jako starosta musím míti zprávy a direktivy. Řekl jsem mu, že jest konec války, a že jsme opět svobodní. Němci měli vlastní telefonické vedení, které bylo přerušeno. Nefungovala ani linka veřejná. Poslal jsem správce Filipka do Humpolce na okresní úřad. Zde byl zmatek, kanceláře prázdné. V městě vzrušení a nikde žádné podstatné zprávy. Vrátil se tedy bez informací. Zatím Němci vyzbrojili hlídky a zesílili. Po silnici i na návsi proudily davy občanů. Horkokrevně žádali, aby německé posádce byly odebrány zbraně. Nepomyslili, že malá, bezbranná obec nemůže útočiti proti praporu dobře vyzbrojeného vojska. Výslechu podat opět příšedší velitel praporu, který prohlásil bezohledné zasáhnutí proti porušení klidu ze strany civilního obyvatelstva. Jak radostněji prožívaly první hodiny svobody obce, kdy nebylo Němců. Projíždějící auta tesáků s umazanými vojáky v přilbách s připravenými pistolemi a puškami dvakrát vystřelili nad dav, který se rozpchl. Týž den navečer přivezl Bárta (č. 11) z Humpolce „Provolání národních výborů“ pro naši a řadu jiných obcí. Letáky jsem nechal vyvěsiti a vyslal posly do okolních obcí.

V naší obci byl připravený národní výbor v posledních dnech před převratem. O věci, vzhledem k stále německé posádce, se nehovořilo. Pevné organizace bylo, rýsoval se jen „Přípravný národní výbor“, který provede další práce.

Večer byl jsem zavolaný na praporní velitelství, kam dostavil jsem se s říd. učitelem Kinhorem. Bylo nám oznámeno, že v obci visel sovětský prapor, který bezpodmínečně musí býti odevzdaný. Když sami jsme jej nenašli, po hrozbách vypravil se hejtman s námi a prapor byl po udání německých vystěhovalců odebrán. Ed. Švecovi (č. 32) a dále vystěhoval, kdo přinesl do obce letáky a kdo je nechal vyvěsiti. Leták ležel na posádk. velitelství na stole. Přesvědčoval jsem se, jak jest naše hnutí sledováno. Rozrušený vrátil jsem se domů a usedl u rádia. Ale ani zde nic radostného, v Praze se bojuje, v Praze teče krev a staví se barikády. Nespál jsem a čekla, přijdou-li Němci, že zmizím. Tak minul první den naší svobody.

V 10 hod. ráno sešel se „Prozatímní národní výbor“, který bude fungovati do doby voleb. Předsedou byl zvolený přítomnými: Josef Kratochvíl, kameník ve Věži (č. 38), místopředsedou pisatel této knihy, který fungoval jako poslední starosta v obci Věž. Obecní kancelář bude dosavadní v č. 13.

Němci projevují o každé naše hnutí neobvyklý zájem. Reagovali jsme na to a byli ve střehu. Snažili jsme se navázati spojení se sousedními městy. Pokud byly zprávy zaručené, v Humpolci funguje Místní národní výbor, o Brodu máme zprávy nejasné. Včera prý tam řádili Němci, dnes prý jest tam zdánlivý klid. Nic určitého nelze zjistiti, vzhledem k tomu, že cestování v těchto dnech jest

nebezpečné a spojení nelze navázat jiným způsobem.

Odpoledne Praha stále volá o pomoc a zoufale bojuje. Volá lékaře, volá o léky, prosí o pomoc hloubkových letců spojeneckých armád, vybízí pražské obyvatelstvo k stavění barikád. Vysílání jest přerušováno, bojuje o Rozhlas. Zmlkne-li, zdá se nám, že se řítíme do propasti, srdce přestává tlouci a prožíváme nejtěžší chvílky. A uslyšíme-li opět tu revoluční „Lví sílou“, je nám hned volněji. Druhý den jest u konce a myslím, že opět nikdo nespál. Místo spánku se chvílemi dřímá a sleduje vysílání.

Před školou na stožáru visí vlajka s hákovým křížem na půl žerdě. Před ní nastoupený celý prapor posádky v řadách s důstojníky. Řeč „drží tlustý Oberfeldwenzl“ Harturg. Oznamuje jim, že Adolf Hitler padl. Vojáci stojí tupě, jen přihlížející ženy, Němky, propukly v nářek. Po nástupu nařídil velitel praporu kopání zákopů u překážek na silnici. Téhož dne dopoledne byla obec vzrušená hrozným činem germánů. Lidé, chodící po lese, našli na odlehlém místě u Hurtova háje 4 zohavených mrtvol. Bylo posláno ihned oznámení četnické stanici v Lípě. Pohled na umučené byl strašlivý a otrásl každým. To nebyli již lidé, to byly šelmy. Leželo zde 7 mrtvol v 2 jamách. Ruce přeražené, prsty od blát. Snad si nebožáci museli svůj hrob vyhrabat? Lebky rozražené a obličje k nepoznání zohavené. Okolí jam zakrvácené. Zástupy ze všech stran sem spěchají. (Zástupy ze všech stran) Ustupujeme, aby se každý mohl podívat a vrty si do paměti, čeho byl schopen kulturní německý nadčlověk. Jejich totožnost zjišťuje četnictvo z Lípy. Jsou to:

1)	Josef Synovec	34 let	úředník firmy Pleas, Něm. Brod
2)	Vilém Czech	40 letý	disponent firmy Pleas, Něm. Brod
3)	Karel Pohanka	3. 1. 1909	
4)	Antonín Moravec	6. 2. 1900	
5)	Jan Bartoň	18. 2. 1896	
6)	Miroslav Halík	13. 10. 1926	
7)	Otakar Novotný	19. 6. 1928	

Umučené oběti byly přivezené hlouběji do lesa do upravené ohrady hrazení a kryté prkny, u nich vyvěšená státní a postavená k nim hasičská čestná stráž.

8. 5. V úterý ráno přijela komise s okres. četnickým velitelem, která zjišťovala totožnost umučených, fotografovala je a doporučila je a doporučila převoz do márnice ve Skále. Při převozu přes Věž Němci sledovali rozrušené občany, ale k demonstraci nedošlo.

Odpoledne silnice k Humpolci neobyčejně oživla. Němci začínají utíkat. Naše Němky (vystěhovalci) mají sbaleno a čekají u silnice s ranci. Zastavují germánská auta a prosí o naložení. Ale „soukmenovci“ podívají se na ně a na rance a ještě rychleji ujíždějí. Jak jest vidět, mají neobyčejný spěch. Až na zákrok německých důstojníků, podařilo se jim odjet. V domácnostech, kde se až dosud roztahovaly, si teprve oddechli. Nyní ještě zbývá posádka. Ale vzrůstajícím provozem na silnici naděje na rychlý odjezd roste. K večeru jest chvílemi silnice upravené, vojenská dopravními hlídky nemohou zvládnouti situaci. Němci po cestě ničí vozidla i zásoby, které vezou. Ve Skále u lihovaru provádí ničení ve velkém. Auta zapalují a pouští do rybníka. Vybuchující benzín zapálil skladiště lihovaru. Rychlým zásahem hasičů byl požár uhašený. Podobně dělo se ani i jinde, protože večer jest záře na kolika stranách. Celou noc silnice jen duní.

V ranních hodinách ještě za tmy nastupovala německá posádka. Poddůstojníci lítali kolem řad, Oberfeldwenzl Harturg řval. Sháněli opozdilce, ale asi mnoho vojáků chybělo, kteří za noci se převlékli do civilu a utekli do lesů. Za šera opustili Věž poslední řady vojska a my jsme si oddechli jako po špatném snu.

Když se rozednilo, zesílil se provoz na silnici, který byl v pozdějších hodinách změnil se v bezhlavý útěk. Mezitím utábořila se na obou návsích kolona vozatajstva. V polních kuchyňkách začali vařiti, ale nedovařili. Dostali asi nějakou výstrahu, ve zmatku naházeli zásoby, výstroj a výzbroj do vozů a ujížděli k Humpolci. V tu chvíli nebylo na silnici ani místečka volného. Pěchota, auta, tanky, všechno kolika proudy hnalo se po silnici i polmi, když toto nestačilo. Mezi

tuto směsici vrazila jízda. Zmatek a řev k nepopsání „Werhrmacht“ nepřemožitelná dostala najednou strach a zápasí o život. Koně, štvaní k největšímu napětí, padají a plaší se. Po deváté hodině ranní ruch tichne a po silnici již prchají tlupy ojedinelé zpocených a špinavých Němců.

Takový byl konec germánské slávy. Po nich zůstala na silnicích spoušť. Převrácená auta osobní i nákladní vozy se zásobami rozmetenými kolem. Rozsypaná mouka, cukr, cigarety a mezitím náboje, pancéřované pěsti, granáty a jiné věci. Mezi zásobami prochází civilní obyvatelstvo, místní i z okolních obcí a potřebné věci odnáší. Největší zájem byl o požitaviny a kouření.

První osvoboditelé

Když téhož dne odpoledne zastavil v obci první ruský tank, oddechli jsme prvně po tolika letech a radost naše byla úplná. Z tanku vyskočil mladý hoch, ruský důstojník. Směje se, vypravuje, jenže bohužel z jeho vypravování mnoho nevím. Více tušíme, než rozumíme. A druzí vojáci v tanku třeba, že zdají se bezstarostní, bystře sledují okolí a nedávají se dlouho zdržeti v pronásledování Germánů.

Prvé dny skutečné svobody byly využité především zabezpečením obvodu proti tlupám Němců, kteří se skrývají v okolních lesích. Byli svoláni všichni záložníci, sebrané, pohozené zbraně po němcích a náboje a večer rozestavěný řetěz hlídek kolem obce. K dispozici jsme měli 28 pušek, 3 kulometry a 2 automatické pistole a dostatečný počet nábojů do všech zbraní. Některé hlídky byly vybavené i pistolemi pro osvětlování (raketnicemi). První noc ovšem nikdo nespál. Kulometry byly stále v činnosti a rachot pušek zdál se být důkazem, že na obec byl soustředěný útok a nenechali ani klidu těm, kteří se snažili doma usnouti. A světelné rakety dovršovaly obraz fronty. K ránu byli naši záložníci voláni do Ulrichova mlýna na pomoc proti tlupě Němců.

Ráno bylo hlášeno z Mozerova, že v noci domáhalo se několik tlup hladových a dosud ozbrojených Němců vstupu do domácností. Němci přelezli ploty a vrata, vnikli do dvorů, a protože nebylo zbraní, museli jim osadníci dát, co si Němci naporučili. Po nasycení se tlupy opět stáhly do blízkých lesů. Hloučky Němců bylo i vidět za šera kolem Věže. Bylo tvrzeno, že jsou ukrytí v panské řepce. Byla vyslaná hlídka, celé okolí prohlédla, ale nic nezjistila. Během dne zastřelili ruští vojáci dva Němce u samoty Krejčových a jsou zakopáni na Ulrichově louce. Na večer byly osadníkům Mozerovským vydané pušky a na noční hlídky byly upozorněny, aby zbytečně nestřílely a nerušili noční klid. Noc byla bez příhod.

11. 5. Brzo ráno projížděla obcí nepřehledná kolona ruského vozatajstva směrem k Mozerovu. Jest zajímavé, že Rusi pomalu nejezdí, stále tryskem. Když kuň je uhnaný, nemůže dál, prostě zajedou k usedlosti, zabere koně jiného a žene se opět jako vítr dál.

V odpoledních hodinách přivedli sem Květinovští asi 150 zajatců. Po prohlídce byl s nimi poslán ozbrojený doprovod a transportování do Michalovic do tvořícího se zajateckého tábora v Brodě na letišti. Nadutost Němců již zmizela. Jsou špinaví, otrhaní, hodnosti strhané. Po odznamenání „SS“ (Eses) ani stopy.

Odpoledne mezi sedícími občany a hochy z nevyšetřené příčiny vybuchla pancéřová pěst. Zranění byli 3 hoši, z nichž jeden těžce. Po obvázání byli ihned dopraveni do nemocnice.

12.5 Odpoledne přijeli rumunští důstojníci, opatrovateli byly pro štáb, důstojníky a příslušné části 19. rumunské divize. Sháněli se po „Primárovi“, musel jsem tedy s nimi. Mluví rumunsky nebo francouzsky, dorozumíváme se tedy lámanou němčinou. Zabrali celé poschodí v zámku pro generále a kanceláře štábu. V hostinci zabrali sál pro důstojnickou kuchyni a hostiny a důstojníky po druhých staveních. Občané snažili se jim všestranně vyhověti a přes to důstojníci vystupovali proti jednotlivcům dosti hrubě. A příchodem vojska bylo všude křiku a zmatku dost, který byl ještě zvýšený tvou. Nebylo snad budovy, aby nebyla přečpaná vojáky. Byli ve stodolách, kolnách, všech obytných místnostech a byly případy, kde domácí spali na zemi nebo na půdě. V noci přijela baterie těžkého dělostřelectva ruské armády, která se utábořila ve stanech. Důstojníci se ubytovali v domkách u lomu. Rumuni byli zde ubytováni až do 12. června, tedy celý měsíc. Za tento měsíc

prožili jsme dost utrpení. S Rumuny přitáhla stáda koní, která se volně pasou v obilí. Nejrady se pasou v pšenici. Mimo to Rumuni sekají jetele i na lukách a tak pro taková nespočetná stáda mizí dílec pícnin za dílcem. Za tři týdny neměli již v celém okruhu co sekati a jezdili s vozy do vzdálených obcí. Prvé dny lidé nařkali a prosili, ale později otupěli a smířili se se zkázou. Za ty čtyři týdny bylo pro posádku dodáno: 52 kusů hověz. dobytka, 30 prasat, přes 60 slepic a vajec mnoho tisíc.

Když zásoby zmizely, byli vojáci tak trpěliví, že čekali u slepice, až vejce snese. Drobné krádeže a noční přepadení samozřejmě bylo běžnou věcí. Přes nedocenené škody v zemědělství, přeci jsme to přihlíželi jako nutnost, s kterou se muselo počítati. Vždyť jiné kraje, přes které přešla válka, přinesly větší oběti. A tyto armády zápasily a krvácely za naši svobodu.

Před odchodem postavila rumunská 19. divize na ostrůvku proti zámku památník s českým a rumunským textem za všechny padlé rumunské vojáky na bojištích na území Čsl. republiky. V den svého odchodu, t. j. 12. června, byl tento den památník odhalený za účasti rumun. generality a zástupců obce a řady zúčastněných občanů. U památníku byl připravený oltář, u kterého řecko-katoličtí duchovní sloužili zádušní mši. Pomník předal velitel 19. Rum. divize, Generál Alexin, ze obec převzal do opatrování Frant. Svoboda. Na skalském hřbitově odpočívají 3 rumunští vojáci, kteří ve Věži zemřeli. Po jejich odchodu zůstala v okolí řada postavených dřevěných křížů a památníků. Nebylo snad vojáka, aby neměl na krku na šňůrce křížek, který jsem viděl i u plukovníka Manoilescu. Těšili se domů, proto rádi odtud odcházel. Po jejich odchodu zůstali zde ještě ruští dělostřelci. Ale také měli pohotovost k odjezdu. Povahově byli veselí, dobrosrdeční. Často zašli i do hostince k Pavlíčkům si zatancovati, jenže děvčata se jich bála. Rádi měli hostinu, níž dobrosrdečně zvali i domácí. Na jejich stole nikdy nechyběl „spirt“ (líh), který zapíjeli vodou. Mezi sebou byli družní a ve službě s nimi nebylo žertů. Nikdo z nás nemůže se pochlubiti, že viděl jejich strany nebo dokonce prohlížel jejich baterie s hrozivými jícny děl. Jejich delším pobytem neměli jsme již potíží při hovoru a jejich měkkou, skoro mazlivou řeč, snadno jsme chápali. Sám měl jsem často jednání s kozákem Ogatanem, který nakupoval dobytek pro svůj útvar, ale i s tímto, to že měl odlišné nářečí, jsem se dobře dorozuměl. Nebo hodný stařešina Žakijev s jeho družnou povahou a přece plameny v očích, když vyprávěl o tragedii jeho rodiny! Při porovnání jejich obětí mizí třeba leckde trpké zkušenosti naše.

Počátkem července odjely i ruské oddíly. Ves vyprázdněná a zdá se nám jako bylo něco scházelo. Bylo zde veseleji, stále bylo něco nového, ale my již také potřebujeme klid k soustavné práci v míru. Dej Bůh, aby ten mír, o kterém jsme tolik let snili, byl trvalý a přinesl všem utiskovaným spokojenost.

K dalším záznamům soustředí se jen k událostem v obci. Do nového života vešli jsme bez pronikavých změn, nebyl zde němců ani zrádců. A v dobách největšího útisku zcelili jsme se v jedno tělo a jedno smýšlení. Nebylo mezi námi udavačů a sporů. Dnes po válce nemůžeme si vyčítati teroru nebo jiného třídního násilí. Rolníci dodávali plodiny, protože museli. K jejich dobru musím přiznati jako starosta z doby války, že nebylo jediné dodávky, která byla splněná. Vždycky jsme byli mezi obcemi, které nejvíce vážly, ať již to bylo ve výrobě rostlinné nebo živočišné. A dělníci? Ti odjížděli za prací do říše, protože dostali příkaz. A tam pracovali tak, aby nebyli zavřeni. A bylo málo dělníků, kteří by se necítili členy naší velké rodiny, obce a vzpomněli v dáli nejen svých drahých, ale nezapomněli s lístkem ani na mně. Takové vzpomínky skutečně hrály. A když v těžké situaci, kdy nemohli již vydržeti persekuci nebo touhu po domově a vrátiti se již na černo „zpět“ mohli žít bez obav, že najde se podlý spoluobčan, který by je udal. Nyní po odstupu času, kdy jasně ještě všechno pamatujeme, jistě nevzpomínáme s hořkostí na společné soužití za války, kdy třídím rozdílem jsme byli tak vzdálení.

Místní národní výbor byl upravený na základě paritního zastoupení. Ze stávajících 4 stran v republice bylo jmenováno do Míst. národ. výrobu:

5 členů za stranu komunistickou

5 členů za stranu nár. socialistickou

5 členů za stranu lidovou

Strana soc. demokratická dosud v obci ustanovená není, není tudíž v MNV zastoupená.

Předsedou MNV byl zvolený dosavadní předseda Josef Kratochvíl, kameník ve Věži (č. 38). Podobně: místopředsedou byl zvolený dosavadní místopředseda František Svoboda, malorolník ve Věži (č. 13).

Předseda jest členem čl. strany komunistické, místopředseda jest členem strany lidové.

Úřední místností zůstává dosavadní kancelář v domku č. 13.

Agendu správní vede předseda s místopředsedou.

Agendu zásobovací: 1) Frant. Svoboda, Věž, č. 13
2) Bohum. Kinkor, Věž, č. 100
3) Jan Novotný, Věž, č. 63

V později ustaveném Jednotním svazu českých zemědělců zvolen předsedou: Fr. Kříž (Věž, č. 16).

Z podnětu Svazu české mládeže, organizace Věž, byl dne 16. září 1945, odhalený pomník obětem Gestapa z doby revoluce. Jest to malý žulový pomník s vyrytými jmény umučených. Pomník stojí na místě jejich skonu, mezi dvěma jamami, v kterých leželi. Okolí, které jest ohrazeno, zůstalo zachováno v původním stavu. Při odhalení byla v dopoledních hodinách sloužena zádušní mše sv., za přítomnosti pozůstalých po obětech a velkého množství občanů z širého okolí. Odpoledne byly u pomníku vzpomínkové proslovy a recitace. Památník, který jest postavený v lesním zátiší, zůstane pro daleké okolí poutním a vzpomínkovým místem a zároveň výstrahou všem generacím před Germánskou hordou, která umučila tolik našich nejlepších občanů.

Končil se první hospodářský rok, opět ve svobodné republice. Práce v polích až na nepatrné výjimky, byly skončené. Ve větších podnicích a ve velkostatku jest nedostatek pracovních sil. Z Věže se odstěhovalo asi deset rodin k Jihlavě, Znojmu a do pohraničí v severních Čechách. Nyní byla jedinečná příležitost pro snaživé dělníky a malozemědělce, aby svým rodinám zajistily kus vlastního chleba na přidělených usedlostech po odsunutých Němcích. Některé obce se hodně vyprázdnily, ale z Věže podle počtu ubylo asi 60 osob, včetně dětí.

Náhradou byly jeho pracovní síly, do podniků přidělení němečtí zajatci. 10 zajatců přišlo do velkostatku, 8 do usedlostí rolnických. Mimo to byly přidělené 3 rolnické rodiny německé, které byly zde ponechané až do odsunutí.

Počátkem listopadu vyměňovaly se protektorátní peníze za bankovky československé. Výměna prováděl se na předložení. Výplatních listů, na kterém byli zaneseni všichni příslušníci rodiny. Každý příslušník měl nárok vyměnit si 500 K za 500 Kčs. Protože peníze protektorátní ztrácí platnost, uložily se zbylé hodnoty na nezúročitelný vázaný vklad. Drobní kovové mince platí dále. První čas po výměně muselo se hlavně v malozemědělských podnicích šetřiti, protože těžbou byly pouze obnos za dodané mléko. Pro osoby bez důchodu a pro osoby sociálně slabé jest možnost u založen uvolňovati si podle S 14 určité peněžní částky, které odepisovali se z vázaných vkladů.

Rok 1945-6 rok, který nám přinesl svobodu a volnosti.

Současně také dopisuji I. díl obecní pamětní knihy, do které snažil jsem se zachytiti události v obci z dob:

- a) před první světovou válkou
- b) několik roků svobody v 1. republice
- c) a nejtěžší dobu našeho ponížení z doby tzv. Protektorátu

Přál bych si, aby 2. díl byl jen obrazem našeho národního štěstí a klidu, aby byl výrazem budování nové, lepší naší obecní rodiny nejen pro rozkvět obce, ale také pro blaho a rozkvět Českosloven. republiky.